FOIA
DE АГРІКȢЛТȢРЪ ПРАКТІКЪ.

Сȣпт редакціа лȣĭ Ioan Ioнескȣ.

№ 7. An. II. | Ісȣліе 1859.

Фоіа есе одатъ пе лȣпъ.—Прецȣлȣ абонаментȣлȣĭ пе ȣпȣ апȣ есте де 6 сфанціхĭ ꙟп Іашĭ ші де 7 ꙟп ціпȣтȣрĭ. Абонареа се фаче ꙟп Іашĭ ла лібрърїĭ, ꙟп ціпȣтȣрĭ ла DD. Професорĭ.—Ꙟпштіінцъріле ші артікȣліле съ се адресезе франко ла ꙟпсȣшĭ редакторȣл фоіеĭ.

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

EKONOMIA РȢРАЛЪ

ꙞМБȢNЪТЪЦІРЕА СТЪРЕĬ ЦЕРАNІЛОРȢ.

Пърерea ȣпапімъ а депȣтацілор церанĭ din Валахіа, ла 1848.

Депȣтаціĭ пропріетарілор съ ръzъмъръ, ꙟпсфършітȣ, ꙟп ꙟптімпінъріле че фъчеаȣ депȣтаціĭлор церанĭ ші пе ꙟпкіпȣіта діфікȣлтате де а се пȣтеа фаче деспъгȣбіреа. „Ші де ȣнде авецĭ се лȣацĭ банії неапърацĭ требȣіторĭ пентрȣ ка съ фачецĭ рескȣмпърареа пъмъптȣлȣĭ че черецĭ?" Ꙟптребъръ боіерії пе церанĭ. Ȣпȣ церанȣ, аръmъндȣ мъніле сале Адȣпъреĭ, респȣпсе: „Ведецĭ Дȣмнеавостръ асте мъпĭ негре ші кръпате? Асте сȣпт ачеле каре факȣ тоте богъціїле ачестеĭ церĭ. Аȣрȣл ші арџінтȣл пȣ каде din черіȣ дрептȣ ꙟп каселе дȣмнеавостръ, чі елȣ есъ din бордееле ностре. Сȣпт банĭ; ші ачестĭ банĭ се факȣ кȣ родȣл мȣпчеĭ ностре."— „Есте арџінтȣ ка съ въ дъмȣ деаџіȣнсȣ пъпъ въ в. мȣ съmȣра, стрігъ кȣ мъндріе ȣпȣ алтȣ депȣтатȣ церанȣ. Статȣл плъmеште. Вістеріа плъmеште; ші Вістеріа сȣпmем поĭ, ші Статȣл сȣпmем поĭ; фіінд къ поĭ сȣпmемȣ ачеĭ каре ĭлȣ спріжінімȣ, поĭ сȣпmемȣ ачеїа каре о ѫмплемȣ кȣ банĭ."—Даръ, респȣпсъ ȣпȣ ал треіле, „дакъ Статȣл есте сьракȣ, кȣ родȣл мȣпчеĭ ностре, пердȣтȣ деџеаба пъпъ акȣмȣ ꙟп фолосȣл Двостръ, ĭлȣ вомȣ ꙟмбогъці; ба ꙟпкъ фіінд пропріетарĭ вомȣ спорі лȣкрȣ ші атȣпчĭ аȣрȣл ші арџінтȣл вор ісворі din брацеле ностре ка din тр'ȣпȣ ісворȣ. Noĭ, чеĭ треĭ сȣте де міĭ де фамілії съmепештĭ сȣпmемȣ ꙟп старе съ въ плътімȣ пъмъпmȣл. Дакъ Статȣл п'аре пȣтере, поĭ сȣпmемȣ ачĭ ка съĭ дъмȣ ші съ п'ȣлȣ лъсъмȣ съ се рȣшінезъ нічĭ де боіерĭ, нічĭ де стрьінĭ.

Бътȣцĭ де кътръ депȣтації церанĭ пе теренȣл дісқȣціȣнеĭ, депȣтаціĭ боіерілор аȣ съръпітȣ пе тоцĭ прівілиџіаціĭ, карії скȣлъндȣсъ ші дȣкъндȣсе ла къімъкъміе о аȣ спъріетȣ ші о аȣ фъкȣтȣ се ꙟпкідъ десбатереле пȣбліче.

Дȣпъ ꙟпкідереа комісіȣнеĭ, тоцĭ депȣтаціĭ церанĭ аȣ датȣ ꙟп мъна къімъкъміеĭ детерміна реа ші а кътімеĭ де пъмъпmȣ че ера ꙟп дісқȣціȣне ꙟп zіоа кънд с'аȣ ꙟпкісȣ комісіȣнеа.

	къмпіе.	вале.	подг.	мȣнте.
Каса ші гръдіна .	1½.	1½.	1½.	½.
Імашȣл	3½.	3½.	3½.	2½.
Аръmȣръ де томнъ .	3.	4.	3.	2½.
„ де прімъваръ	3.	4.	—	—
Фъпацȣл	3.	3.	3.	1½.
Пъдȣре				2.
Тоталȣл ꙟп погоне	14.	16.	11.	8.

Ачеаста есте ꙟптіндереа де пъмъпmȣ неапърат требȣіторе пентрȣ сȣбсістінца ȣпеĭ фаміліĭ ші а вітелор еĭ. Ꙟптіндереа ачеастъ де пъмъпmȣ пȣ есте нічĭ пе џіȣмътате де ачеа датъ прін ашъzемъптȣл din 1790 ȣпȣĭ церанȣ din Молдова.

Кȣ ачеастъ черірe саȣ ꙟпкеіатȣ десбатеріле пȣбліче де ла 1848 а кȣестіȣнеĭ церанілор din Валахіа.

Попорȣл Ромъпȣ, рЪдікъндȣсе ꙟп пічоре, аȣ лȣатȣ де повъцȣіре, ꙟп тоте пасȣріле сале, леџеа оменеаскъ чеа маĭ пресȣсȣ де тоте леџіле, Дрептатеа. Попорȣл Ромъпȣ п'аȣ zісȣ боіерілор: „В'амȣ датȣ ꙟп кȣрсȣл маĭ мȣлтор віекȣрĭ о рентъ анȣалъ де zече орĭ маĭ маре челȣ пȣцін* декътȣ валореа пъмъпmȣлȣĭ че фе-

лїȣрітеле леџіслаџії аȣ пȣсȣ ꙟп стъпъnіреа mea; amȣ рескȣmпъратȣ, deчї, de o mie de орї пентрȣ оdатъ пъmънтȣл че въ череmȣ, шi прin ȣрmаре, нȣ въ maї сȣнтеmȣ dаторї кȣ nimікъ шi nічї нȣ въ maї dъmȣ чева; ꙟnсе аȣ zісȣ: воїȣ ȣїта тотȣ кътȣ amȣ плътітȣ пънъ акȣmȣ, нȣ воїȣ пȣne ла сокотéлъ робіеа mea, пердереа mȣнчеї de віéкȣрї а стръбȣнілорȣ meї, хоропсіріле че тіранія вóстръ аȣ фъкȣтȣ трȣпȣлȣї шi сȣфлетȣлȣї meȣ, астъzї враȣ се кȣmпърȣ de ла воï капіталȣл че нȣ пȣтеџї а mï'лȣ лȣа, ка аша съ mъ скапȣ de ачеастъ рентъ вечїнікъ каре mъ шербеште пе вечіе. „Аша dар ꙟmпропріетърїреа џеранілорȣ нȣ есте, кȣmȣ о претinдȣ прівілеџїаџії, nічї о deспоїере каре съ camine кȣ ачееа че аȣ есерчїатȣ боїерії асȣпра реzешілор, nічї о леџе аграріе, чї кȣратȣ нȣmaї о сȣбстітȣіре а dрептȣлȣї реалȣ de посесіе, dрептȣлȣї номіналȣ de препрїетате, прін mіжлочіреа рескȣmпъръреї рентеї.

(Din Questions economiques des Principautés Danubiennes.)

Опinia dлȣї А. Г. Голескȣ.

Спре а респȣnde ла о брошȣръ аnonimъ, ꙟnтітȣлатъ „старea сочіалъ din Прінчіпателе Dȣнърене„ брошȣръ че калоmniea mішкареа din 1848 а Валахієї, D. Голескȣ аȣ пȣблікатȣ ꙟп Паріс, ꙟп лімба франчесъ, скріереа „deспре d ъ р ъ m а р е а ш е р б і е ї d i n П р і n ч і п а т е л е D ȣ н ъ р е n e."

D. Голескȣ креdе къ кȣестіȣnea серваџіȣлȣї прімеасъ шi ресȣmеасъ пре тóте челелалте; пентрȣ къ еа сінгȣръ ассігȣреасъ віїторȣл політікȣ а'лȣ џереї; шi къ фъръ dънса тóте челелалте авортеасъ din прічіна ліпсеї de разimȣ ꙟп mареа mассъ а попорȣлȣї. Кȣестіȣnea серваџіȣлȣї есте, dаръ, чea maї mаре шi чea maї imпортентъ din тóте ачеле політічe шi сочіале че се аџітасъ ꙟп mіжлокȣл ностpȣ.

Оamenii каре сȣnт de idea ачеастъ шi карii аȣ ꙟmбръџошатȣ кȣ кълdȣръ mішкареа nачіоналъ din 1848 нȣ аȣ фостȣ боїерії чеї mарї, чі къџіва нȣmaї din ачестіа ꙟmпреȣнъ кȣ тоџї боїерії чеї mічї шi кȣ тóтъ mасса попорȣлȣї. Оamenii din 1848 н'аȣ фостȣ nічї комȣnістї, nічї сочіалістї, nічї ꙟmпърџіторї; чі аȣ фостȣ maї 'наinте de тóте nаціоналї шi політічї.

Мішкареа ачестора требȣїеа неапъратȣ съ се разіme пе реформе сочіале, dȣпъ кȣmȣ с'аȣ кȣноскȣтȣ ачеастъ невоїе de тоџї óamenii політічї карii штіȣ фóарте біne къ пъzіреа лібертъџілор наџіонале нȣ се пóте ꙟnкредinџа de кътȣ глóатеї попорȣлȣї. Іnстінктȣл ачестȣїа аȣ гъсітȣ ресȣнетȣ ꙟп inima ómenілорȣ dела 1848.

Патріоџії роmъnї dела 1848 аȣ крезȣтȣ къ шербіа џеранȣлȣї есте ісворȣл din каре аȣ кȣрсȣ тóте релеле шi тóте неnорочіріле џереї. Шербіа џеранілор с'аȣ сȣсџінȣтȣ ꙟп џеаръ de кътръ стръinї, карii кȣ dънса аȣ пердȣтȣ неатърnареа nачіоnаль. Боїерії ностpі аȣ кȣноскȣтȣ ачеастъ прічіnъ de препъdenie че аȣ mоштеnіт'о, dȣпъ кȣmȣ аȣ mъртȣрісітȣ ла 1746 шi 1749, ка ȣnȣ блъстъmȣ de ла стръmошї. Гречії с'аȣ фолосіт de ачеастъ mъртȣрісіре шi аȣ къȣтатȣ а'шї атрібȣї merітȣл de а еmанчіпа пе џеранї. Гречії кȣ фъџърnічіе аȣ пȣсȣ ꙟп локȣл сървацїȣлȣї абсолȣтȣ о шербіе кȣноскȣтъ сȣnт нȣmе de реџimеле ȣрбаріал

Ачестȣ реџimе шербеште о парте din пъmъnтȣл боїерілор ꙟп фолосȣл џеранілор шi сȣпȣnе пе ачестіа сȣnт о ꙟndoітъ апъсаре. Ȣрбаріȣл аȣ рȣinатȣ џеранії, аȣ deспопоратȣ џеара шi аȣ стіnсȣ тóтъ віртȣтеа de патріе.

Гȣверnъmъnтȣл челȣ maї бȣнȣ din лȣmе нȣ пóте се факъ nimікъ ꙟmпротіва вічїȣлȣї радікалȣ а'лȣ сістеmȣлȣї ȣрбаріалȣ шi ꙟmпротіва абȣсȣрілор че сȣnт nedеслінітe da dънсȣл. De ачеа регȣламентȣл органікȣ, аdоптъndȣ ȣрбаріȣл, н'аȣ фъкȣтȣ алтъ dекътȣ се контінȣесе реџimеле ꙟmпілъреї, фъкъndȣл кȣ mȣлтȣ maї пъгȣбіторіȣ пентрȣ џеранї de кътȣ че нȣ фȣсесе maї 'наinте сȣnт Domnii фанаріоџї. Іспіта фъкȣтъ сȣnт регȣламентȣ аȣ dоведіт къ шi сȣnт domnii пъmъnтенї, контінȣinдȣсе реџimеле imпȣсȣ de Гречї ꙟп віéкȣл ал 18ле, н'аȣ datȣ dекътȣ рессȣлтате фȣнесте. De ачееа патріоџії din 1848 нȣ аȣ пȣтȣт се консървесе реџimіле ȣрбаріалȣ, каре пȣтеа съ стеаргъ шi челе maї de пе ȣрmъ аспіраџії але іndепеndinџеї nачіоnале. Еї, dаръ, dȣпъ пілdа че лі с'аȣ datȣ ла 1746, шi ла 1831, аȣ рекȣноскȣтȣ шi аȣ прокламатȣ антікȣл dрептȣ а'лȣ џеранілорȣ асȣпра џіnереї пъmъnтȣлȣї че посъdаȣ de атътеа віéкȣрї. Еї аȣ рекȣноскȣтȣ тотȣ оdатъ шi dрептȣл феȣdалȣ че ера къшлігȣл проріе-

аріулуї. Еї, ꙟn сфършітꙋ, реноnцъndꙋ ла реці-
nеле вічіосꙋ, dꙋпъ kаре ачестꙋ dрептꙋ есте
стімат ꙟn dіжмъ ші ꙟn корвеле, аꙋ пропꙋсꙋ
ꙋратꙋ de а се преꙋі одатъ пентрꙋ тотꙋdеаꙋ-
а, kа аша се нꙋ mаї фіе нічї о kаꙋсъ de ꙟm-
іларе ші de dꙋшmъnie ꙟnтре боїерї ші церанї.

Прекꙋmꙋ dаръ с'аꙋ фъkꙋтꙋ ꙟn mꙋлте Стате
ле Цермanіеї рескꙋmпърареа ръdеванцелор фе-
dале; асъmine, прін mіжлóче аналóце, аꙋ пропꙋсꙋ
се фаче ші ла ноï. Nimikъ нꙋ есте mаї dрептꙋ ші
аї раціонлꙋ dекътꙋ ачеаста прочеdаре пе kалеа
егалъ. Оamenii din 1848 авеаꙋ ші ꙋнꙋ пречe-
lентꙋ че вінеа ꙟn спріжініреа ideелор лор. Пре-
ꙋmꙋ ла ꙟnтроdꙋчереа регꙋламентꙋлꙋї с'аꙋ фъkꙋт
ескꙋmпърареа скꙋтелнічілор, асъmine ла 1848
'аꙋ пропꙋсꙋ рескꙋmпърареа реdеванцелор феꙋ-
але; kъчї скꙋтелнічії ераꙋ венітꙋрї de боїеріе,
ръ kорвеліле сꙋnт венітꙋрї de феꙋdалітате.

Рескꙋmпърареа, dаръ, а боїерескꙋлꙋї есте ꙟn
deеа Dлꙋї А. Г. Голескꙋ о mъсꙋръ de dрептате
ентрꙋ съраčії плꙋгарї, о kꙋестіꙋne de mънтꙋіре а
атріеї din primeждіа перdереї чеї есте прегъ-
ітъ de стръінї, ꙋнꙋ іcворꙋ de просперітате
ентрꙋ тоції ші о рефоршъ черꙋтъ de спірітꙋл
вїékꙋлꙋї ші de тревꙋінцеле нóстре націонале ші
олітіче. D. Голескꙋ спріжіnеште ачеаста idee
революціеї din 1848 kꙋ кътева ціфре:

Ла 1788 ꙟn аніꙋнꙋл революціеї чеї mарї а
Франціеї проdꙋчереа ачелꙋї Імперіꙋ съ ръdіkа
а 2,032,333,000 франчї пе анꙋ. Оборъndꙋсе ре-
lеванцеле феꙋdале ші dꙋпъ пъртареа челор
аї стрълꙋчіте ресбóе с'аꙋ гъсітꙋ, dꙋпъ 25 de
нї, ла 1813, kъ венітꙋл Франціеї съ сꙋісъ ла
,356,971,000 франчї.

Ла 1840 Франціа проdꙋчеа de треї орї mаї
ꙋлтꙋ de kътꙋ ла 1788, аdekъ о сꙋmъ de
,022,169,458 франчї. Оборъреа боїерескꙋлꙋї
ші ꙟmпропріетъріреа церанілор dепарте, dа-
ъ, de а mікшꙋра вінітꙋріле, ле аꙋ спорітꙋ.

Рескꙋmпърареа боїерескꙋлꙋї с'аꙋ фъkꙋтꙋ ші
n Прꙋсіа; ші аколо аꙋ dатꙋ ресꙋлтате тотꙋ аша
е importенте kа ші ачеле че аꙋ авꙋтꙋ Франціа.
Ла 1811 сітꙋаціа Прꙋсіеї ера dеплорабілъ: фінан-
целе сторчіте, kреdітꙋл пꙋблікꙋ секатꙋ ші цеара
ꙟnтреагъ рꙋінатъ. ꙟn ачеста старе ꙟnцелептꙋл
ріdерік аꙋ ꙟnтрепрінсꙋ репаштереа Статꙋ-
лꙋї ръзеmъndꙋлꙋ пе рефорmе сочіале ші ларці.
Елꙋ аꙋ dекретатꙋ dесфііnцареа тꙋтꙋрор сарчіні-
лор феꙋdале ші аꙋ dатꙋ церанілор ꙟn mоште-
ніре dꙋое треїmї din mошііле пе kаре ераꙋ а-
шеzаці; іаръ челор пе віаць цінътꙋтате din mо-
шії. Kꙋ ачеаста рефорmъ de ꙟmпропріетъріре
а церанілор н'аꙋ апꙋkатꙋ се треакъ біне о цꙋ-
mътате de вїékꙋ ші Прꙋсіа аꙋ аціꙋнсꙋ а фі kапꙋл
Стателор mоdерне але Цермanіеї. Авꙋціа Прꙋ-
сіеї с'аꙋ ꙟndꙋоітꙋ ꙟnкърсꙋ de 30 de анї ші по-
полаціа аꙋ спорітꙋ kꙋ о треїmе. Еkономістꙋлꙋ
цермanꙋ Dіестеріче аратъ прін чіфре zікъndꙋ
kъ феріčіреа Прꙋсіеї феꙋdале есте kътръ фері-
čіреа Прꙋсіеї актꙋале прекꙋmꙋ 55 есте ла 111.

Аꙋстріа kаре kꙋ інстітꙋціїле сале din вїékꙋл
de mіжлокꙋ аꙋ реmасꙋ ꙟn немішkареа аꙋ dатꙋ
ші ꙟnапої. Din ачеаста старе аꙋ плекатꙋ а
еші прін mіжлóче kръnчене ші віолінте, dꙋпъ
kаре апої ꙟmпропріетъріреа церанілор нічї н'аꙋ
ꙋрmатꙋ сестеmꙋл de а фаче о dеспъгꙋбіре dепли-
нъ. Ші kꙋ тóте kъ ꙟn dеспъгꙋбіре пóртъ ші
пропріетарії о сарчіnъ mаре, тотꙋшї кеар нꙋmаї
пъnъ акъmꙋ, аdekъ ꙟnкърсꙋ de zече анї, с'аꙋ ꙟn-
dꙋоітꙋ венітꙋріле пропріетарілор. Пентрꙋ пре-
целꙋіреа dеспъгꙋбіреї kꙋвеніте пропріетарілор Гꙋ-
вернъmънтꙋл Аꙋстріеї аꙋ фъkꙋтꙋ прецелꙋіреа бо-
їерескꙋлꙋї kꙋ о а трїеа парте mаї пꙋцінъ dекътꙋ
че ера сꙋmа de mіжлокꙋ а саларіꙋлꙋї пентрꙋ
лꙋкрꙋл челꙋ лібердꙋ. Dꙋпъ че аꙋ реdꙋсꙋ dеспъгꙋ-
біреа пентрꙋ боїерескꙋл dесфііnцатꙋ ла 1848, апої
ші плата еї аꙋ аръnкат'о пе треї пърцї: о атреїа
парте а се плъті de Статꙋ, о атреїа парте а се
плъті de церанї ші о атреїа парте а се плъті ші
de ꙟnсꙋші пропріетарії. Прóпріетарії аꙋ прії-
mітꙋ, kꙋ ачеаста ръndꙋеалъ, dꙋое пърці din
нꙋое kътꙋ фъчеа dеспъгꙋбіреа тоталъ че ле с'ар
фі kꙋвенітꙋ съ їеї пентрꙋ тоате фолоаселе че
аꙋ перdꙋтꙋ ꙟn dесфііnцареа боїерескꙋлꙋї.
D Голескꙋ есте de сокотінцъ de а се фаче про-
пріетарілор о dеспъгꙋбіре dеплінъ пентрꙋ dесфі-
інцареа боїерескꙋлꙋї ші прін рескꙋmпърареа лꙋї
се реmъnъ церанії несꙋпꙋраці пропріетарї пе
пъmънтꙋріле лор.

Пъререа Ꙟ. С. Грігоріе А. Гіка Воеводꙋ.

Ла протоколꙋл dіспосіціілор kончертате ꙟn

Константіnополе ла 11 феврꙋаріе 1856, de mіnістерії Ꙟналтеї Порцї ші репресентанцїї Франціеї, Англіеї ші Аꙋстріеї, Ꙟнълцімеа са Domnꙋл стъпъnіторіꙋ ал Молdовеї Грігоріе Гіка Воеводꙋ аꙋ фъкꙋтꙋ бъгъріле сале de самъ, пе kаре ле аꙋ сꙋпꙋсꙋ пꙋтерілор Еꙋропеї окꙋпате атꙋnчї kꙋ органісареа de датꙋ Прінчіпателор Dꙋнъреnе.

Ꙟнтре челе 30 de артікꙋле din протоколꙋл mаї сꙋс чітатꙋ се афла ꙋnꙋл прівіторіꙋ пе церапї, акърора соартъ се плънꙋіа а се ꙟmбꙋнътеції ꙟn кіпꙋл ꙋрmъторіꙋ:

Арт. 17. Релацііле ꙟнтре пропріетарї ші церапї се вор регꙋла ꙟнтр'ꙋnꙋ кіnꙋ dрептꙋ ші кътꙋ се ва пꙋтеа прін ꙟnвоелъ. Беілікꙋріле ші шербііле персонале, че mаї есістъ ꙟnкъ, фіе сꙋворї че пꙋmіре, се вор dекларъра de рескꙋmпърабіле прін о леџе спечіалъ, kаре се ва dекрета ші есекꙋта челꙋ mꙋлтꙋ пънъ ꙟnтрꙋ'nꙋ аnꙋ, аша ꙟnкътꙋ кꙋ тотꙋл се ꙟnчетеze пънъ ꙟnтр'ꙋnꙋ скꙋртꙋ тіmпꙋ.

Ла ачестꙋ проїектꙋ de ꙟmбꙋнътъціре а сóртеї церапілор, Грігоріе Гіка Воеводꙋ фаче ꙟnтіmпіnъріле ꙋрmътоаре:

„Леџіслаціа актꙋалъ аꙋ ашъzатꙋ релацііле ꙟнтре пропріетарї ші църанї. Еа аꙋ лъmꙋрітꙋ тотꙋ ачееа че векіа леџіслаціе авеа аскꙋnсꙋ, пентрꙋ а лъса кътꙋ с'ар пꙋтеа mаї пꙋцінꙋ локꙋ сіліnічіеї. Еа аꙋ desфііnцатꙋ dіжmа kаре dъ о idee de шербіре ші de васалітате. Еа аꙋ desфііnцатꙋ ꙟndаторіреа de а фаче фъръ платъ кошъріле, лꙋкрꙋ kаре adece ціné патрꙋ септъmъnї. Nꙋ'ї nꙋmаї атъта, реџімеле челꙋ векіꙋ прін kаре церапꙋл ера ꙟndаторітꙋ клъчеї с'аꙋ desфііnцатꙋ de mꙋлтꙋ. Регꙋламентꙋл органікꙋ аꙋ ꙋшꙋратꙋ mꙋлтꙋ стареа церапілор апропііndꙋ даторііле de dрептꙋріле че аꙋ; ші леџꙋіреа din 1850, сфінцітъ прін ꙋnꙋ хатішеріфꙋ (аꙋтографꙋ ал Сꙋлтаnꙋлꙋї), аꙋ кꙋmпъnітꙋ dрептꙋріле ші ꙟndаторіріле амбелор пърцї ꙟnтр'ꙋnꙋ кіnꙋ а лъса о mаре парте ꙟn фолосꙋл церапілор."

„Dꙋпъ леџеа ачеаста, фіе-kаре церапꙋ аре партеа лꙋї хотърътъ de арътꙋръ, de фъnацꙋ ші de пъшꙋnе. Ꙟn аdевърꙋ, елꙋ nꙋ'ї пропріетаріꙋ асꙋпра ачестора; ꙟnсе аре dрептꙋл de а се фолосі de роdꙋріле лор. Елꙋ nꙋ поате ꙟnстръіnа ачестꙋ пъmъnтꙋ; dар ші пропріетаріꙋл nꙋ поате nічї а'лꙋ лꙋа nічї de а'лꙋ скіmба dꙋпъ плакꙋл сеꙋ."

„Лꙋкрꙋл церапꙋлꙋї се апалогісеште dꙋпъ прецꙋл de mіжлокꙋ а'лꙋ пъmъnтꙋлꙋї de kаре елꙋ съ фолосеште. Аколо ꙋnde пъmъnтꙋл требꙋінчїосꙋ nꙋ'ї de ажꙋnсꙋ пентрꙋ а ꙟndепліnі партеа хотърътъ а фіе кърꙋіа церапꙋ, елꙋ се ꙟmпарте ꙟn треї пърцї, diнтре kаре доꙋе сꙋnт але церапілор ші а треїа а пропріетаріꙋлꙋї; ꙟn ачестꙋ касꙋ скаde ші лꙋкрꙋл ꙟn пропорціе."

„Афаръ de ачеаста фіекаре церапꙋ аре пентрꙋ локꙋінца лꙋї о ꙟngръdітꙋръ de 360 стъnжъnі кꙋаdраці пе kаре'ї лꙋкреазъ прекꙋmꙋ вроеште."

„Елꙋ есте слободꙋ de а лъса пъmъnтꙋл кꙋ оарешї kаре konдіції de о mікъ ꙟnсеmnътате; ші поате вінde віїле ші лівеzіле че ар съdі пе елꙋ. Лꙋънd біnе сеаmа церапꙋл nꙋ фаче клакъ чі плътеште прін лꙋкрꙋ кіріа пъmъnтꙋлꙋї че лꙋкреазъ."

„Ачеста'ї реџімеле de фацъ. Съ поате ка ла пꙋnереа лꙋї ꙟn лꙋкраре се фіе оарешї kаре абꙋсꙋрї; dаръ аша'ї соарта тꙋтꙋрор леџілор. Орї кꙋmꙋ ар фі ачаста'ї ꙋnꙋ прогресꙋ; ші кеар церапꙋлꙋї съ dъ mарї фолоасе."

„Съ каde оаре а nе атіnџе de астꙋ феліꙋ de konдіції. Е оаре de фолосꙋ церапꙋлꙋї de а скіmба соарта лꙋї de ꙋсꙋфрꙋктіерꙋ, (kаре съ фолосеште de роdꙋрї) саꙋ de посесорꙋ, кꙋ ачеа de пропріетаріꙋ?"

„Nꙋ'ї de требꙋінцъ а аръта аічї сmінтеліле че ар прічіnꙋі о астфеліꙋ de mоdіфікаре ꙟnтр'ꙋnꙋ шірꙋ mаї mꙋлтꙋ саꙋ mаї пꙋцінꙋ лꙋnгꙋ de аnї, ꙟn лꙋкрареа агрікꙋлтꙋреї, сіnгꙋра іndꙋстріе din цеаръ, ші пагꙋбіле еnорmе че ар nаште din ачеаста ꙟn авереа партікꙋларілор ші ꙟn богъціа обштеаскъ. Аіче требꙋіе съ лꙋъmꙋ біnе сеаmа dакъ соартеа църаnꙋлꙋї се ва ꙟmбꙋнътъці прін ачестꙋ кіnꙋ. Dа, mаї ꙟnтъіꙋ, kаре ва фі кіnꙋл de рескꙋmпърарe ꙟn ачеастъ леџе спечіалъ, kаре dꙋпъ арт. 17 ва требꙋі а фі пꙋсъ ꙟn лꙋкраре ꙟnаіnте de ꙋnꙋ аnꙋ? Ꙟn ачеаста

съ ꙟнтімпінъ греѹтатеа кеар dінтъїȣ. Џеранȣл ва требȣі елȣ съ плътеаскъ deodатъ капіталȣл пентрȣ тоате? Аста нȣ съ поате нічі de кѫтȣ; саȣ съ плътеаскъ dобѫнdа пе фіе-каре анȣ, фъръ а фі dаторіȣ кȣ капіталȣл? Се zічемȣ кеар къ і съ ва da de џеаба пѫмѫнтȣл челȣ лȣкреазъ акȣмȣ, ꙟн пȣціні ані џеранȣл пропріетаріȣ ва требȣі се ꙟмпърцаскъ партеа са спре а о da копіілор сеї, саȣ сȣферінdȣ кȣнсекȣінцеле грешелілор сале, саȣ а пагȣбілор непревъzȣте, елȣ о ва вінde ші ва ръмѫнеа атѫтȣ елȣ кѫтȣ ші фаміліа лȣї ліпсітъ de тоате міжлоачеле de віецȣіре. Пропріетарїȣл, каре ва фі кȣмпъръторїȣл, нȣ ва фі маї мȣлтȣ ꙟнdаторітȣ de аї da ȣнȣ алтȣ пѫмѫнтȣ, прекȣмȣ, dȣпъ леџіслаціа de астъzї, елȣ есте ꙟнdаторітȣ de а da фіе-кърȣїа ꙟнсȣръцелȣ, кеар de ар фі ші маї мȣлці ꙟнтр'о сѫнгȣръ фаміліе кѫте о парте de пѫмѫнтȣ. Атȣнчі еї ар пȣці тотȣ ачееа че аȣ пȣцітȣ ші резъшії. Ачесті векї пропріетарї аї пѫмѫнтȣлȣї Молdовеї, сіліці фіінd de а ꙟмбȣкȣці немъръцініті пъмѫнтȣріле лор, нȣ ласъ клірономіе ла копії лор dекѫтȣ ніште прочесȣрї неdескȣркабіле. Дъръмаці прін неконтенітеле гѫлчевї, еї нȣ гѫнdескȣ de кѫтȣ а вінde пърціле лор прін каре с'аȣ мърітȣ пропріетъціле челе марї; не авѫнdȣ ꙟн ачестȣ кіпȣ пропріетате, еї аȣ венітȣ dела сіне а се ашеzа сȣнт леџіȣіреа de фаџъ ші а плъті прін лȣкрȣ пѫмѫнтȣл челȣ лȣкреазъ."

„Требȣіе ꙟнкъ се adъоџімȣ ла обсерваціїле пречеdенте ꙟнкъ ȣна, adекъ къ неапъратȣл резȣлтатȣ ал тȣлбȣръреї че ар проdȣче ꙟн агрікȣлтȣръ моdіфікаціїле проїектате, ар фі къ лȣкрареа пѫмѫнтȣлȣї ар скъdеа мȣлтȣ; роdȣл лȣї ар фі de абіа de аџȣнсȣ пентрȣ консомаціа лъȣнтрікъ, ші тоате џеріле каре їеȣ проdȣкте dін хамбаріле Молdовеї ар сȣфері ші еле dін прічіна новеї стърї а лȣкрърілор."

С'аȣ трекȣтȣ тімпȣріле ачеле кѫнd глоателе de оамені, ка ші ніште тȣрме de dобітоаче, ераȣ есплоатате de Домнȣ ші de пъсторіі лор. Лȣмеа крештінъ штіе къ пъсторїȣл чел бȣнȣ сȣфлетȣл сеȣ пȣне пентрȣ тȣрмъ. Іаръ кȣвінтеле de сȣсȣ, а ȣнȣї Домнȣ Стъпѫніторїȣ ꙟн Молdова, аратъ кȣратȣ къ пъсторїȣл ностру пȣне тоате пȣтеріле сале нȣ пентрȣ апърареа тȣрмеї чі пентрȣ апърареа ачелор че о спаркȣіескȣ.

Плѫнџеріле џеранілор с'аȣ аȣzітȣ пѫнъ ꙟн ꙟналтȣл черїȣлȣї. Пърінтеле лȣмінілор аȣ порончітȣ пȣтерніцілор пъмѫнтȣлȣї de а черчета прічіна dінтре боїерії ші џераніі ностри ші de а da фіе-кърȣїе dȣпъ фаптеле сале. Dе о парте, dаръ, Домнȣл кȣ боїерії џереї; ші de алта глоата локȣіторілор, съ ꙟнфъцошазъ ꙟнаінте ла џіȣdеката лȣмеї. С'аȣ аȣzітȣ кȣ тотъ ꙟнгъdȣеалъ кȣвінтеле боїерілор еспȣсе прін ростȣлȣ Домнїторїȣлȣї Грігоріе Гіка Воевоdȣ. Ертатȣ ва фі ші нoъ de а фаче ꙟнтімпінъріле dін партеа мȣлціме џеранілор нȣ нȣмаї ла zіселе Домнїторїȣлȣї, dаръ ші ла ачеле але боїерілор? Астъzї ачеаста есте ꙟнвоітъ ші нoъ ші маї алесȣ локȣіторілор џереї, каріі аȣ ші фостȣ кіемаці de пȣтеріле Европеї ꙟн dіванȣа ad-hoc ȣнde аȣ спȣсȣ ші еї dȣреріле ші dорінцеле лор. Аша dаръ, мемоарȣл репосатȣлȣї Грігоріе А. Гіка Воевоdȣ н'аȣ ісбȣтітȣ а ꙟнкреdінца кабінетеле Европеї къ џераніі, аша кȣмȣ сȣнт астъzї, сȣнт феріціці ші нȣ маї есте de фъкȣтȣ німікъ, de оаръ че пȣтеріле Европеї dȣпъ че аȣ аскȣлтатȣ ші спȣселе џеранілор аȣ dекретатȣ солемнелȣ о сентенціе осѫнdітоаре ашъzемѫнтȣлȣї астъzї ꙟн віголре; кѫчі че алтъ ꙟнсемнеазъ ачесте кȣвінте dін артікȣл 46 а.ȣ актȣлȣї контінтȣтівȣ; „ші се ве прочеdа фъръ ꙟнтърzіере ла ревіzіа леџеї каре регȣлеазъ релаціїле пропріетарілор de пѫмѫнт кȣ кȣлтіваторії, кȣ скопȣ de а ꙟмбȣнътъці соарта џеранілор? Німікȣ алтъ фъръ нȣмаї къ џераніі аȣ dобѫнdітȣ dрептате de ла ареопаџїȣл Европеанȣ!

Пȣнереа ꙟн лȣкраре а ачестеї dрептъці фіінd лъсатъ а се фаче de кътръ кеар ачеї каріі с'аȣ dатȣ ремашї ꙟн жȣdекатъ поате съ нȣ respȣнdъ ла dорінца нічі а пȣтерілор, нічі а мȣлцімеї локȣіторілор џереї. Ачестіа поате се фіе еаръші невоіці de а кѫта а фаче ка съ се маї аȣdъ ꙟнкъ оdатъ dȣрероаселе лор тѫнгȣірі ші кȣ сгомотȣл бочетілор лор се кіеме солічітȣdінеа Европеї спре а інтервені ші а adȣче dрептатеа ші лініштеа ꙟнтре ної. Спре а евіта ачеастъ естремъ deспъdъжdȣіре ші тȣлбȣраре, сокотімȣ de чеа маї сѫнтъ а ноастръ dаторіе

de a пȣ ꙟпчета съ адȣчешȣ konвikціа ꙟп mintea ачелор ꙟп акърора мъпъ есте астъzї датъ пȣтереа de a опрі, прin реформе kъмпъпiте шi ꙟпцелепте, съ пȣ кадъ попорȣл ꙟп есчесȣріле деспъдъждȣіреі шi а тȣрбатеі ресбȣпърі.

Dakъ діжма дъ о idee de шербіе шi de васалітате, дȣпъ kȣмȣ афірмеазъ ȣлтімȣл domnitорїȣ регȣламептарȣ Грігоріе Гіка Воеводȣ; апоі прin префачереа діжмеі ꙟп алтȣ лȣкрȣ, черътȣ дела церапі, десфіiпцатȣс'аȣ шербіа? Кȣ префачереа діжмеі dintр'ȣпȣ венітȣ пехотърътȣ шi сȣпȣсȣ ла тоате ꙟптъмплъріле de пердере че ꙟпсоцескȣ лȣкрърiле пъмъптȣлȣі, ꙟп тр'ȣпȣ венітȣ хотърътȣ шi kȣ мȣлтȣ mai mape de кътȣ ачелȣ алȣ ꙟпсъші діжмеі, дефектȣосітъціле амъзъмъптȣлȣі din 1851, астъzї ꙟп вігоаре, с'аȣ фъкȣтȣ mai марі шi mai опероасе de кътȣ ачеле а регȣламептȣлȣі органікȣ din 1831, претinса ꙟмбȣпътъціре фъкȣтъ есте ꙟп фаптъ ȣпа din челе mai недрепте шi mai стрігъторе ꙟпревтъцірі.

Dakъ реціmele віекїȣ алȣ клъчеі, kape арать ꙟмпреȣпъ kȣ діжма, реціmеле феȣдалітъцеі с'ар фі фостȣ ꙟп adeвърȣ десфіiпцатȣ, дȣпъ kȣмȣ претinde Воеводȣл Грігоріе Гіка, апоі de че mai лȣкреазъ церапіі боіерескȣл? Zілеле de лȣкрȣ пȣ пȣmai сȣпт пъстрате ꙟп амезъмъптȣл астъzї ꙟп вігоре; ба ꙟпкъ сȣпт пъстрате аша kȣмȣ сȣпт детерmінате ꙟп регȣламептȣ. Нȣ с'аȣ десфіiпцатȣ пімікъ. Нȣmеле, че е дрептȣ, с'аȣ скімбатȣ; дар ꙟп фапта лȣкрȣл даторіілор пȣ пȣmai пȣ с'аȣ ȣшȣратȣ, чі mai мȣлтȣ с'аȣ ꙟпгреȣетȣ. Dakъ регȣламептȣл органікȣ с'ар фі ȣшȣратȣ ꙟп амезъмъптȣл din 1851, п'ар фі венітȣ депȣтаціа церапілор ꙟп Адȣпаре копсȣлтатівъ се zікъ ꙟп zіоа меаzа маре шi ꙟп фаца лȣмеі къ „боіерескȣл і'аȣ сърътчітȣ, і'аȣ ꙟпцепȣпікетȣ шi kъ лі с'аȣ імпȣсȣ de сілъ шi kȣ баіопетіле рȣсешті.

Грігоріе А. Гіка Воеводȣ есплікъпдȣ прінчіпіеріле амезъмъптȣлȣі din 1851, елаборатȣ ꙟп domniа са, аціпȣпсе ла ꙟпкеіареа къ „лъпдȣ біпе сама церапȣл пȣ фаче клакъ, чі плътеште, прin лȣкрȣ, кіріа пъмъптȣлȣі че лȣкреазъ.“ Скопȣл пептрȣ kape аȣ кътатȣ а фаці de клакъ шi de діжмъ естъ ꙟпdестȣл de віdeратȣ ꙟп ꙟпсъші есепціа лȣкрȣлȣі; фііпd къ ꙟп локȣ съ еасъ ла івеалъ кіріа din тоате челе че еспȣпе, есе тотȣ рънdȣеліле феȣдалітъцеі, дресе шi ꙟптоkміте ꙟп регȣламептȣ mai діхаі de кътȣ че пȣ ераȣ ла сеніорії феȣдалі din віекȣл de міжлокȣ. Нікъїбреа сеніорії феȣдалі пȣ череаȣ de ла церапі а лȣкра ꙟп тр'о zі пічі mai 'паinте пічі дȣпъ асфінцітȣл сорелȣі. Ла поі, ꙟпсе, дȣпъ kȣмȣ аȣ zіс'о депȣтаціа церапілор, zіоа ачеастъ ласатъ de Dȣмпеzеȣ с'аȣ мърітȣ, прin хотъріреа апȣме а кътімеі de лȣкрȣ че требȣіе съ се факъ ꙟптр'о zі, шi kape лȣкрȣ пȣ се фаче пічі ꙟп треі zіле. Прекȣмȣ de ла клака пехотъръть (corvée à merci) ꙟмпъраціі ꙟп челелалте церi аȣ опрітȣ пе сеніорі de a лȣа mai мȣлтȣ de кътȣ дȣоеспреzече корвеле (zіле de боіерескȣ) пе апȣ, асемine шi поі ꙟп локȣ съ мерцемȣ пе ачеастъ кале de ȣшȣраре а церапȣлȣі, амȣ апȣкатȣ тоkmаі пе чеа анаподa; шi ꙟп локȣ de 12 zіле амȣ лȣатȣ шi лȣъмȣ de ла церапі 65 de zіле пе апȣ! Ла поі ачесте 12 zіле de попmȣ, de треі орі mai марі de кътȣ zілеле фъкȣте de Dȣмпеzеȣ, de шi сȣпт хотъръте прекȣмȣ ераȣ шi ла сеніорії феодалі каріі пȣ лȣаȣ mai мȣлтȣ de кътȣ треі ꙟптр'о лȣпъ, шi пȣ лȣаȣ mai мȣлте de кътȣ ȣпа ꙟптр'о септъмъпъ, ла поі се цiпȣ дела олалтъ: din прашъль даȣ ꙟпсъчере, din съчере ꙟп косъ, аша кътȣ пъпъ пȣ съ іспрвеште лȣкрȣл боіерїȣлȣі, церапії п'аȣ воіе шi пічі пȣ потȣ съ'шi каȣте de лȣкрȣл лор. De ачеа попȣшоії церепешті ремъпȣ ꙟппекаці ꙟп бȣрȣепе, семъпътȣріле албе съ скȣтȣръ, фъпȣл съ арde de аршіцъ; шi ꙟп локȣ съ'шȣ факъ церапії фъпȣл ꙟп постȣл Сът-Петрȣлȣі ш'ілȣ факȣ томпа; пȣ din іарбъ верde, чі din чеа ȣскатъ шi din отавъ. Клакъ, даръ, есте шi ла поі шi клакъ атъта de сілітъ шi атъта de детерmінатъ кътȣ церапȣлȣі пȣ'і ремъпе тimпȣ de а'шȣ къȣта de огорȣл сеȣ. Ші аша дȣпъ че дъ ꙟп вотȣ лȣкръпdȣ de боіерескȣ есте шi калопіатȣ kȣ пе рȣшіпаре de „лепешȣ.“ Віта, къ есте вітъ, шi тотȣ добъпdеште тimпȣ de репаосȣ; іаръ de ла церапȣ ар воі съ чеаръ ачеі челȣ калопіазъ къ есте лепешȣ de a пȣ mai обосі пічі одатъ. Флъмъпдȣ, голȣ шi скіпціїтȣ de дърі шi de беілікȣрі, дȣпъ че мпіле каселе боіерешті

ȣ аȣрȣ ші kȣ арџінтȣ, dȣпъ че ъmпле ші
істеріа џерії kȣ банї, апої лȣї nе mаї ре-
ъіndȣі nіmіkъ і съ zіче kеар dе Dоmnіторȣл
ерeі, dе Грігоріе Гіkа Воеvоd, kъ n'аре nіmіkъ;
ентрȣ kъ есте л е n е ш ȣ. Ші апої kȣтеаzъ а mаї
ȣnе ꙟтребаре, dаkъ ар фі біnе ші dе фолосȣ
lе а се скіmба џераnȣл dіn клъkашȣ саȣ пȣn-
ашȣ ꙟn проnрієтарїȣ?

Кȣріосъ ꙟnтребаре пȣсъ ꙟnтр'ȣnȣ mеmоарȣ
dресатȣ пȣтерілор Еȣропеї dе kътръ ȣnȣ Dоm-
іторїȣ алȣ Молdовеї, kȣmȣ ера Грігоріе Гіkа Вое-
оdȣ! Аȣzітȣс'аȣ ȣndе ва съ се фі zісȣ, dе kътȣ
ȣmаі ла nоі ші ꙟn аnаліле nостре, kъ есте mаї
е фолосȣ пеnтрȣ џераnȣ съ лȣkреzе ꙟn огорȣл
боієрȣлȣї dе kътȣ ꙟn огорȣл сеȣ? Dоmnȣл kȣ
боієрії nострі воеskȣ съ nе ꙟnkрedіnџеzъ kъ
есте mаї dе фолосȣ пеnтрȣ ȣnȣ џераnȣ съ плъ-
теаskъ kіріе, nе kаса ꙟn kаре шъdе, nе пъmъn-
тȣл nе kаре съ хрънеште, dе kътȣ съ'ші kȣm-
пере ші елȣ kасъ dе вечї ші пъmъnтȣл dе вечї?
Кȣ ȣnȣ kȣвъnтȣ, Dоmnіторїȣл kȣ боієрії џереї,
zіkȣ џераnілор: kъ есте mаї dе фолосȣ пеnтрȣ
dъnшії kа съ фіе слȣџї, іобаџї ші клъkашї, dе
kътȣ стъпъnї, nеатърnаџї ші ліберї. Ачеастъ
сіnгȣръ аратъ kȣратȣ стареа dе mісеріе ші dе
dобіточіе ꙟn kаре аȣ dȣсȣ nе џераnї стъпъnії
теріеnї. Къnd тотȣ оmȣл, kареле есте оmȣ, асnі-
ръ ла а аџїȣnџе съ фіе ші елȣ стъпъnȣ mъkар
nе огорȣл сеȣ, nȣmаї џераnȣл Молdовеї, аша
аȣ фостȣ dе біnе kърmȣітȣ, kътȣ nічї съ nȣ поатъ
прічеnе kъ требȣїе съші скȣтȣре треnџіле dȣпъ
dъnсȣл ші съ фіе ші елȣ оdатъ проnрієтарїȣ nе
браџȣл ші nе огорȣл сеȣ. Воеvоdȣл Грігоріе Гіkа,
dȣпъ че kоmбате kъ n'ар фі kȣ ȣшȣрінџъ dе а
се пȣтеа фаче ръсkȣmпърареа боієрескȣлȣї, а-
поі mерџе пъnъ аkоло dе zіче kъ kеар dе с'ар dа
џераnілор d е џ е а б а п ъ m ъ n т ȣ р і л е, т о
т ȣ ш ȣ а р е с ъ ф і е р е ȣ d е d ъ n ш і ї.
Аіче nе ліnсъскȣ kȣ тотȣлȣ kȣвіnтеле респек-
тȣосе kȣ kаре аmȣ требȣі се релевъmȣ ачастъ
а б е р а џ і е а m і n џ е ї. Dар фііnd kъ аdȣ-
че ꙟn апърареа ачестеї рътъчірї пілdа ръzъ-
шілор dіn џеаръ nȣ пȣтеmȣ съ nȣ zічеmȣ ші
аkȣmȣ ачееа че авеmȣ dе гъndȣ съ dесвълimȣ
mаї тъrzіȣ ꙟn тотъ голътатеа еї. Nȣ аȣ фостȣ
ꙟn лȣmе о проnрієтате mаї пȣџіnȣ респектате
ші mаї kȣ статорnічіе mіnатъ dе боієрї dеkътȣ
проnрієтатеа реzъшаскъ dе ла nоі. Ші dаkъ
dісолȣџіа пȣсъ dе боієрї ꙟn ачеастъ проnрієта-
те есістъ nоте ші mаї kрȣdъ dе kътȣ че nȣ аȣ
арътатȣ ȣnȣ Dоmnіторїȣ ал џереї, ачеаста nȣ
ꙟmпȣтерnічеште nе nіmеnе dе а kреdе kъ ва
реmъnеа nереспекта тъ ші nеорганісатъ ші ꙟn
вііторіmе. Прін ȣрmаре, dе ла есістіnџа ȣnеї
абȣсіве лȣkрърї ꙟnтре реzъшї nȣ ȣрmеаzъ а се
пілdȣі ꙟmпроnрієтърірea џераnілор. Dіn kоnтра,
dіn есnеріінџа dесвълітъ ꙟn праktіkъ съ вор
фолосі леџїȣіторії dе а ꙟnkȣnџїȣра, kȣ тоте га-
раnџііле черȣте dе dрептȣл kȣвъnтȣ, џіnереа ші
ші респеkтареа проnрієтъџеї џереnештї. Ла
проnрієтатеа реzъшаскъ съ потȣ апліkа dіn
тр'о zі пъnъ ꙟn тр'алта прінчіпїȣріле че о потȣ
пъстра ші ꙟnфлорі, атȣnчї dіn о пілdъ аџїȣтъ
торе ꙟn kоnтра ꙟmпроnрієтърірeї џераnілор
вот авеа аргȣmеnтȣл чел mаї пȣтерnіkȣ, пре-
kаре астъzї ълȣ лȣъmȣ dе ла проnрієтатеа чеа
mіkъ, органісатъ ꙟn Џерmаnіа ꙟn Фраnџіа ші
ꙟn Белџіа.

Кътȣ пеnтрȣ ꙟndестȣлареа ꙟnсȣръџеілор kȣ
пъmъnтȣ, ꙟmпроnрієтърірea џераnілор nȣ атіn-
џе ꙟnтрȣ nіmіkъ dрептȣріле ꙟnсȣръџеілор. Ші
ꙟnсȣреџъї вор ȣрmа а фі ꙟmпроnрієтърiџї аu
fur et a mesure че съ вор ꙟnфъџъша, ші пъnъ
ла аkоперірeа dе dȣое треimї dіn ꙟnтіndереа
mошіеї. Ла ачестȣ хотарȣ съ сфършъште dреп-
тȣл џераnілор ші mаї ꙟnаіnте n'авеmȣ dрептȣл
dе а mерџе; dе ачеа nеmърџіnіmȣ а чере реалі-
сареа ресkȣmпърърeї боієрескȣлȣї ꙟnтрȣ kътȣ
есте посібілъ ші ꙟnтрȣ kътȣ съ поате фаче kȣ
dрептате атътȣ пеnтрȣ џераnії dе фаџъ kътȣ
ші пеnтрȣ џеnераџіа віїторе пъnъ kътȣ ва а-
џїȣnџе, mърџіnіndȣnе ші аіче прекȣmȣ nе mър-
џіnіmȣ ші ꙟn ꙟmпърџірeа проnрієтъџеї џере-
nештї ші ꙟn траnсаkџііле еї. Ꙟn ачестȣ kіпȣ
nічї ȣnа dіn реліле ȣрmърї, kȣлесе dіn тр'ȣnȣ
віїторїȣ фъръ пробабілітате dе а есіста вре о-
dатъ, dе kътръ Воеvоdȣл Грігоріе А. Гіkа, nȣ
потȣ съ еасъ dіn ꙟmпроnрієтърірea џераnілор.

Ꙟn сфършітȣ, ресоnȣл чел mаї пȣтерnіkȣ dатȣ
dе Воеvоdȣл Гіkа ꙟn фаворȣл џіnереї ашеzъmъn-
тȣлȣї dе боієрескȣ есте kъ о пагȣбъ еnормъ с'ар
пате ꙟn аверea партікȣларілор ші ꙟn богъџіа

обшеаскъ dакъ н'ар маї фі сѫнȣшї џеранії ла мȣнка сілітъ, ші къ dе съ вор ꙟмпропріетърі џеранії тóте џеріле кареле їеаȣ продȣкте dін хамбареле Молdовеї ар сȣфері ші еле dін прічіна новеї стърї dе лȣкрърї. Ачеаста ꙟнсъмнеазъ кȣ алте кȣвінте къ требȣїе се џінемȣ пе локȣіторії џереї ꙟнџїȣгȣл мȣнчеї сіліте нȣнȣмаї пентрȣ інтересȣл пропріетарїȣлȣї dар ші пентрȣ ачелȣ ал спекȣлаџілор комерџіалї dін џеріле стръіне. Ла ачестъ ȣлтімъ ші фȣнdаменталъ консідераџіе редȣсъ ꙟнтімпінареа ꙟн контра ꙟмпропріетъріреї џеранілор, съ редȣче dе ла сіне ла німікъ. Ꙟн adевър dе ȣнdе їе Домніторїȣл църеї прінчіпїȣл къ џеранії Молdовеї требȣїе съ лȣкреzе боїерескȣ пентрȣ ка съ аїбъ dе ȣнdе а се dа пъїне џерілор вечіне? Лȣмеа есте ліберъ dе а кȣмпъра ші dе а вінdе продȣкте ȣнdе гъсеште, кȣмȣ поте ші ȣнdе поте. Џеара ностръ н'аре контрактатъ нічї о облігаџіе кътръ німене dе а dа продȣкте, ші пентрȣ але dа, dе а пȣне пе џеранії ностри ла мȣнкъ сілітъ. Асеміне пентрȣ а консерва інтереселе пропріетарілор ші пентрȣ а асігȣра џінереа ісворȣлȣї авȣџіеї лор, нȣ ȣрмеазъ ка џеранії съ фіе сіліџї а лȣкра пентрȣ dѫншії. Фіекаре требȣїе съ фіе кроіторїȣ dе пъне пентрȣ сіне; dе ачееа пропріетарії катъ се мȣнчеаскъ ші еї, dȣпре кȣмȣ мȣнческȣ ші џеранії астъzї. Чіне нȣ ва мȣнчі, dе бȣнъ самъ, ва сърѫчі; кѫчї нȣмаї прін мȣнкъ съ ꙟнавȣџеште омȣл. Пѫнъ акȣмȣ с'аȣ ꙟнавȣџітȣ óменії ші фъръ съ мȣнчеаскъ; пентрȣ џінереа ачестȣї сістемȣ dе ꙟнавȣџіре нȣ креdемȣ съ се маї потъ џінеа міжлокȣл афлатȣ ꙟн мȣнка сілітъ а џеранілор. О кале нȣвъ с'аȣ dескісȣ dе Арт. 46 dін конвенџіе, ꙟн каре нȣ пȣтемȣ ꙟнтра dекътȣ прін лібертатеа абсолȣтъ а мȣнчеї. Ꙟнсе ачеастъ лібертате катъ съ фіе гарантȣітъ ꙟн абсолȣтісмȣл еї реалȣ прін ꙟмпропріетъріреа, прін dесробіреа џеранілор dе робіа фóмеї. Dін ачестȣ пȣнктȣ dе веdере, чела че нȣ есте кȣ ноï есте ꙟн контра ностръ; ші ачела каре есте ꙟн контра ностръ есте партісанȣл dекларатȣ ал шербіеї попорȣлȣї ші, прін ȣрмаре, ал пеїреї неамȣлȣї Ромѫнескȣ; кѫчї dін мѫнџінереа боїерескȣлȣї нȣ поте се ресаръ ренаштереа ші ꙟнфлоріреа Ромѫнілор.

Пърерea Dлȣї Боїерескȣ.

D. Боерескȣ ꙟн скріереа ꙟнтітȣлатъ „Ромѫніа dȣпъ трактатȣлȣ dе Паріс dе ла 30 мартіе 1856, тратéзъ кȣестіа џеранілор. Вестітȣлȣ професорȣ dе дрептȣл џінтелор ꙟн факȣлтатеа dе дрептȣ dін Паріс, D. Royer-Collard аȣ біне воітȣ а фаче о ꙟнтроdȣчере ла скріереа dлȣї боїерескȣ. Ачеастъ челібрітате жȣрідікъ zіче ȣрмъторèле dеспре џеранї: „пȣнктȣлȣ челȣ маї есенчіалȣ, фъръ ꙟнdоеалъ, есте ꙟмбȣнътъџіреа сортеї џеранілор, афранкісемѫнтȣл dеплінȣ, пріиміреа лорȣ ла партічіпареа dрітȣрілорȣ чівіле ші політіче че сѫнт але тȣтȣрор.

„Џеранії dін Ромѫніа сѫнт ꙟнкъ астъzї маї аколо ȣнdе ераȣ џеранії dін Dачіа сѫнт dомніреа Ромѫнъ. Конdіџіа лор есте, ка се zічемȣ аша, dефінітъ ꙟн маї мȣлте пасаџȣїрї аdесе реȣꙟнџелесе dін коdȣл Теоdосіанȣ ші маї алесȣ ꙟн тітлȣріле коdȣлȣї Іȣстініанȣ, de agricolis, de colonis thracensibus, de colonis illyricianis etc. Џеранії наџіїлор Dȣнърене сѫнт кȣ пȣџінъ dеосебіре ачеа че ераȣ оdініóръ тоџї џеранії dін Франџіа ші dін џеріле вечіне. Ꙟнсе ла ноï аȣ требȣітȣ вéкȣрї пентрȣ ка локȣіторії сателор се аџїȣнгъ а фі кїемаџї ла а се бȣкȣра кȣ dесъвършіре dе дрептȣл Ромѫнȣ. Пілdа Еȣропеї ші фȣсіа џенералъ а лȣмінілор ва фаче dȣнъренілор сарчіна маї ȣшоаръ ші ісбѫнdа маї реneде.“

„Нȣ поте ꙟнтра ꙟнтр'о інтроdȣчере черчетареа історікъ а оріџінеї ꙟмпърџітȣлȣї пъмѫнтȣ dе dȣое треімї ꙟн фолосȣлȣ џеранілор ші dе о треіме ꙟн ачелȣ алȣ пропріетарілор, ачеаста есте неꙟнсемнатъ пентрȣ стареа dе фаџъ. Ноï авемȣ се лъсъмȣ џеранії аша кȣмȣ'ї гъсімȣ астъzї фъръ dе ане тȣлбȣра спре а шті пентрȣ че сѫнт еї аша. Еї сѫнт ꙟн о конdіџіе реа ші есте dе неапъратъ требȣінџъ dе аї скоате; їатъ ачееа че есте сігȣрȣ ші нȣ не ремѫне dе кѫтȣ dе а кѫȣта міжлóчеле спре а тъмѫdȣі реȣл dе фаџъ.“

„Ресkȣмпъраpеа ші афранкісареа пропріетъџеї џеранелор, еdȣкаџіа лорȣ реліџіоасъ, моралъ ші політікъ, рѫdікареа лорȣ кѫтȣ съ ва пȣтеа маї кȣрѫнd ла нівела тȣтȣрор локȣіторілор џе-

FOIA
DE АГРІКУЛТУРЪ ПРАКТІКЪ.

Сub редакціа луі Ioan Ioneскu.

Фоіа есе одатъ пе лунъ.—Прецул абонаментулуі пе ун ан есте де 6 сфанціхі ѫн Іашї ші де 7 ѫн цінутурі. Абонареа се фаче ѫн Іашї ла лібрърії, ѫн цінутурі ла DD. Професорі.—Ѫнштіінцъріле ші артікулеле съ се адресезе франко ла ѫнсушї редакторул фоіеі.

№ 8. An. II. Аугуст 1859.

Biblioteca ... 1859

ЕКОNОМІА РУРАЛЪ

ѪМБУНЪТЪЦІРЕА СТЪРЕЇ ЦЕРАНІЛОРЪ.

Пърерea D-луі I. Eliade

Сub тітлул де „Пролетарiул ѫн Ромънiа" kонсерваторiул тратеазъ kестia церанiлор. Програмiле а доуе kомiтете din цеара Ромънеаскъ аu indiгнат пе респектабiлул редактор алу kонсерваторулуї ші л'аu фъкут съ'ші рiдiче пумнiкул сеу ростu ѫнкоптра ерезiiлор ші а ределор апукътурi але челор че съ дау де репресентанцї аї партiтурiлор inтелiцiнцеї ші naціоналу. Ачестi антерпъторi аї стъреї вiiтоаре а ромънiеї арат прінчiпiiле лор ѫн мотiвеле урмътоаре:

Респектул абсолут а'лу проприетъцеї.

Лiбертатеа абсолутъ а мунчеї церанiлор.

Респектu ла проприетате.

Лiбертатеа indiвiдуалъ ші а мунчеї церанiлор.

Ла ачесте прінчiпiурi консерваторiул респунде къ „проприетатеа фiind ун дрептu неkонтестабiлу аре асемiне ші даторiї неkонтестабiле. Ѫнсушi регуламентул numiтu органiкu к'ун kодiче ал iпокрiсiеї, вiолъреї ші а пъкатулуї, ку тоате баiонетеле русештi, н'а kутезатu а манiфеста респектул абсолутu алу проприетъцеї."

Арътънд дрiтуріле ші ѫндаторiреа речiпроче dinтре боiерi ші церанi kонсерваторiул ѫнкеiе къ „проприетатеа ку тоате дрептурiле еї н'а фостu нiчi одатъ унu дрептu абсолутu, чi ш'а авутu ѫн тотu деауна ші даторiiле сале."

„Сътеанул ромънu фiind ѫндаторiтu а да проприетарiулуi kлакъ добъндеште ѫн ачелаші тiмпu унu дрептu де а окупа пънъ ла доуе треiмi де мошiе."

„Ачеї, дарь, че лукръ ѫнкоптра ачестуї дрепт naціоналу ну'ші пропуну, ѫн сентiментiле сале de naціоналiтате, де кътu а дестощенi пе церанu де ачеле поуе погоне, дундуле ка о проприетате абсолутъ проприетарiулуi, кареле ну ле аре де кътu ку kондiцiiле легале але предечесорулуї сеу проприетарiу, апоі афлъ фоарте натурал ка фiе kаре съ kауте ші съ iea чеiа чеї лiпсеште."

Ну се вълу ѫн ачесте програме ші маї алесу ѫн аспiрацiiле лор de кътu сенсулu сау kувiнтеле урмътоаре:

„Фiind къ проприетарiї н'а kонтрiбуiтu нiчi одатъ ла невоiле Статулуi;

Фiiнд къ церанiї сiнгурi аu суспiнутu ші адмiнiстрацiа, ші оштiреа, ші полiцiа, ші скоаiле, ші бiсерiка ші дрептатеа;

Фiiнд къ чеї сусемпацi н'аu трътu пънъ акум де кътu din спiнареа сътеанулуї, ші къ унiї din поі ну с'аu фъкутu едукацiа ѫн цеаръ ші ла Парiс де кътu ку спеселе Статулуi;

Фiiнд къ прiн прескрiпцiе сътеанулu е даторiу а kонтрiбуi ла тоате ші проприетарiул ла нiмiка, поі докторiї ѫн легi, че не-ам фъкутu студiiле ку оболулу въдувеї ші алу неавутулуї, поі проприетарiї че ам трългu din лабоареа сътеанулуї ші не-амu фъкутu валабiле мошiiле ку брацiле луї, поі декретъмu ші деклъръмu къ дорiнцеле Ромънiлор ну сунт алтеле де кътu де а фаче пе проприетарiу indeпendentu de орi че даторiе ші де а редуче пе сътеанулu ѫн кон-

diцie de пролетарiȣ; къчi ворбъ клакъ есъ ла лȣmiнъ шi ꙟнчепе а нȣ mai ꙟнсемна daторie. Маi dekрътътȣ ꙟнкъ шi лiбертатеа mȣнчеi церанiлор."

„Їатъ dорiнцеле партiтȣлȣi нацiоналȣ шi iнтелiџентȣ. Нȣ еагъта неdрептатеа шi iнтересȣл персоналȣ че не indiгнеазъ пре кътȣ iпокрiсiа."

„Свънтȣрiте поnȣле ромънȣ! Фостаi тȣ вреодатъ mai крȣdȣ шi mai неоmiносȣ тръdатȣ ка акȣmȣ? Тръdареа Їȣdеi нȣ с'арȣ фi пъръtȣ атъта de амаръ бȣнȣлȣi Крiстȣ Dомнȣлȣi ностръ, dакъ тръdȣторiȣл н'арȣ фi фостȣ diсчеполȣ сеȣ, саȣ челȣ пȣцiнȣ de н'арȣ фi фостȣ ꙟнсоцiтъ de о традаре.„ Бȣкȣръте ꙟнвъцъторiȣле! Їатъ сȣнлiчiȣ mai атроче de кътȣ Крȣчеа."

„Бȣкȣръте поnȣле ромънȣ! Еȣ сȣнт фрателе тъȣ, къчi mъ кiеmȣ Нацiонал. Іаръ че есте din партеа челор чел dесmоштенескȣ mai атроче de кътȣ mii шi mii de баiонете mȣскъчештi шi австрiаче!

„Бȣнȣлȣ Крiстȣ спре а скъпа de сърȣтареа Їȣdеi преферi de рефȣзiȣ моартеа склавȣлȣi.

„Ажȣнсе ꙟн фiне Рȣсiа ꙟнтрȣ а фаче пе Ромънi а бiнекȣвънта шi а dорi регȣламентȣлȣ. Їатъ ꙟн фiне че ва фаче не поnорȣл ромънȣ а преферi mортеа склавȣлȣi ка съ скапе de ꙟнтръцоштерiле нацiоналiстiлор."

Бȣкȣръте поnȣле ромънȣ, къчi diсчеполiї тъї сȣнт чеї mai нацiоналi че те факȣ стръiнȣ ꙟн патрiа та."

„Поnȣлȣл ромънȣ съ рефȣсъ а прiмi deслегареа дрептȣрiлор шi а ꙟнdаторiрiлор пропȣсе de кȣконашii карii вор ка Dлор съ фiе стъпънi абсолȣцi пе mошiа Dлор шi сътенii пе бр целе лор, шi зiче dinпреȣнъ кȣ сътенii de ла Голештi. „Мȣлцiмimȣ Dвосmръ кȣконашiлор! dакъ е лȣкрȣ аша, апоi ноi, dex! сȣнтеmȣ mȣлцȣmiцi кȣ регȣламентȣл. Прекȣm боiерi сȣнт лiберi а спȣне шi а сȣцiне кȣцетеле лор асеmенеа фiе iертатȣ шi церанiлор de а зiче челор кȣ респектȣ абсолȣтȣ ла пропрiетате шi респектȣ абсолȣтȣ ал mȣнчеi церанiлор Хо! Жȣпънiлорȣ, dакъ нȣ вроiцi а mai фi боiерi, саȣ dакъ пȣтерiле Европеi нȣ въ ласъ а mai фi боiерi нȣ кȣ лопата чi кȣ жȣdеката! Есте ворба съ не mai ȣнъръmȣ din чееа че аȣ фостȣ пънъ акȣmȣ? Бiне. Dȣmнеzеȣ съ въ dea сънътате шi съ въ факъ парте de копiлашi. De есте ворба ꙟнсе съ не фачецi а фi стръiнi шi съ н'авеmȣ ȣnde а не плека капȣл ꙟн цеара ностръ ромънеаскъ; de е ворба съ фimȣ лiберi а не ȣiта ла брацiле ностре шi а нȣ аве нiкъiре ȣн колцȣ de пъmънтȣ спре а не цiне de азi пънъ mъне, de кътȣ нȣmai кȣmȣ въ ва лȣmiна Dȣmнеzеȣ съ въ ꙟнвоiцi кȣ ноi, атȣнчi mai бiне кȣmȣ аmȣ фостȣ пънъ акȣmȣ. Dвостръ кȣ dрептȣрiле шi dаторiiле Dȣmнеавостръ шi ноi кȣ dаторiiле шi dрептȣрiле ностре.

Саȣ de врецi а стрiка токmеала шi а въ пȣне шi а не пȣне фъръ нiчi о ꙟнdаторiре ȣнȣл кътръ алтȣл шi de воiцi а не dесmоштенi фъръ нiчi ȣнȣ кȣвънтȣ шi de челе шесе погоне din нове не каре шi регȣламентȣл не аȣ рекȣноскȣтȣ de пропрiетарi ꙟн тотȣ кȣпрiнсȣл цереi ȣnde се ва плъче; о пȣтецi фаче, dакъ ворȣ пȣте фаче шi чеi че аȣ пъmънтȣрi dате кȣ емватiкȣ съ зiкъ:

Їацi каса, вiа шi mошiа шi dȣте кȣ dънселе ȣnde врецi, къ пъmънтȣл е ал meȣ; de аmȣ агонiсiтȣ шi пънъ аколо, тот аmȣ аве dрептате а зiче: Хо! Жȣпънiлор. Нȣ нȣ лопата цi къ е mai ръȣ de dȣmнеавоастръ, чi кȣ жȣdеката.

Авецi dрептȣ абсолȣтȣ, кȣmȣ зiчецi, пе пропрiетатеа dȣmнеавоастръ? ацi ацiȣнсȣ съ вiȣ капатацi кȣ diвъчie? шi ноi авеmȣ dрептȣ абсолȣтȣ пе пропрiетатеа ностръ. Нȣ нȣmai пе mȣнка брацiлор ностре чi шi пе роdȣл ачестеi mȣнчi гръmъdiте ꙟн касъ, ꙟн вii ꙟн лiвезi, ꙟн пъmънтȣрiле diстȣнате каре сȣнт а пропрiетате фончiеръ ка шi mошiа. Воi кȣ тарфа Dȣmнеавостръ, жȣпънiлор, шi ноi кȣ тарфа ностръ.

Пъmънтȣлȣ че л'ацi кȣmпаратȣ аша de ефтiн л'ацi кȣmпарат кȣ кондiцiе съ не дацi шi ноȣъ din тръпнȣл пентрȣ къ л'аmȣ апъратȣ ноi шi сънџеле ностръ шi л'аmȣ лȣкратȣ кȣ сȣdорiле ностре, зiчецi къ е тот ал dȣmнеавостръ? Бiне.

Даръ Воdъ ал dȣmнеавостре есте? dар Адmiнiстрацiа тоть? dар жȣdекъторii, dар сколiле, dар прецii шi бiсерiчiле? dар остiреа? dар дорованцii? тот аi dȣmнеавостръ сȣнт? Dȣmнеавостръ контрiбȣiцi ка съ се цiе тоцi ачестiа de ла Воdъ пънъ ла дорованцȣ?

Noĭ n'авемȣ воіе фъръ ꙟпвоіре de акȣма ꙟпаінте а лȣкра нічĭ ȣнȣ колцȣлецȣ de пъмънт. Nічĭ dȣmпеавóстръ n'авецĭ воіе фъръ de ꙟпвоіре.

Nічĭ de а въ тріmете копіĭ ꙟп сколіле пȣбліче, нічĭ de а фі ботеzацĭ, кȣнȣнацĭ ші ꙟпгропацĭ de преѹціĭ ноштріĭ.

Nічĭ de а въ da копіĭ ꙟп остіреа нóстръ.

Nічĭ de а въ фі mошііле апърате de солdацiĭ ші dорбоанціĭ ноштріĭ.

Nічĭ de а ві се аскȣлта вре о плънцере ла трібȣналіле нóстре.

Nічĭ de а чере вре о dатъ ацюторіȣл adminiстрацieĭ ші поліцieĭ че ле цінеmȣ тот ноі.

Че не dацĭ съ въ апърамȣ ші съ нȣ въ лъсъmȣ прада челȣĭ ꙟптъіȣ венітȣ? че не dацĭ съ въ пȣтецĭ бȣкȣра de тóте бȣнȣріле нóстре?

Ачеаста ва съ zікъ, *респектȣ абсолȣтȣ* ла пропріетате de орі че натȣръ.

Съпгȣрі ацĭ спартȣ токméла, сънгȣрі врецĭ съ ꙟпцелецецĭ dрептȣрі фъръ dаторіĭ.

Біне е аста жȣпъпілор? ноі zічеmȣ къ нȣ е біне. Маĭ стацĭ ші въ маĭ гъndiцĭ, къ поате въ ва лȣmіна Dȣmнеzеȣ съ фачецĭ кȣmȣ съ нȣ dорімȣ регȣламентȣл.

Чіне въ ꙟпвацъ съ ешіцĭ кȣ асфелȣ de *респектȣ абсолȣтȣ* нȣ е Dȣmнеzеȣ- е маĭ реȣ ші de кътȣ dракȣл, е сробіторіȣ de лімбĭ; е Авестіца фата сатанііĭ че аdȣсъ, (департе de астȣ локȣ) ꙟпціȣпгіеріле din Галіціа.

Ла ачесте темеіуріче кȣвінте а ле Domнȣлȣĭ І. Еліаde нȣ авеmȣ de адъоцітȣ алтȣ de кътȣ къ ачеĭ че ȣmбъ кȣ *респекте абсолȣте* кать съ ресторне сочіетатеа, сdроінdȣ легътȣріле de dрептȣрі ші ꙟпdаторірі але мембрȣрілор че о алкътȣескȣ. Асеmене тотȣ ачеĭ кȣ *респекте абсолȣте* daȣ ловітȣра чеа маĭ кȣрmътóре фаміліеĭ; къчĭ есістінца ші ꙟпфоріреа фаміліеĭ есте реzȣлтатъ пе ꙟпdестȣлареа кȣ пъне а омȣлȣĭ. Сігȣранца de хранъ аdȣче крештереа попȣлацieĭ. Deсmоштеніреа церанȣлȣĭ de dрептȣл че'шĭ агонісъште кȣ мȣнка лȣĭ de а тръі, de ашĭ агонісі мътълiга пентрȣ копіĭ атакъ dрептȣл пропріетъцеĭ ꙟп конdіціа чеа есенціалъ а консервъреĭ ші а трансmітереĭ еĭ.

Ꙟп фаца ачесто ꙟ пеікоlóсъ консеквінцъ че есȣ din *респектеле абсолȣте* матеріалічеште есте кȣ непȣтінцъ а се фаче церанілор ноштрі о сóрте маĭ бȣнъ de кътȣ ачеа пресентъ. Сóрта церанілор кȣ респектеле абсолȣте ꙟп локȣ съ се ꙟпбȣнътъцеаскъ, dȣпре кȣmȣ есте хотърътъ а се фаче фъръ ꙟпꙟтързіере de кътръ mареле пȣтерĭ але Еȣропеĭ, се фаче кȣ mȣлтȣ маĭ реа dекътȣ ачеа de астъzĭ. De ачееа, ка нȣ кȣmва кътънdȣ съ скъпъmȣ de ȣнȣ реȣ маĭ мікȣ съ dъmȣ песте алтȣл маĭ маре, dȣпъ кȣmȣ de сігȣръ ші dъmȣ кȣ респектеле абсолȣте; апоĭ нȣмаĭ съ ва фаче ꙟпmпропрієтърiреа dепліпъ маĭ біне есте съ рémънъ церанiĭ ноштрі аша кȣmȣ сȣнт кȣ *респекте конdіціале*, кȣ шербіĭ речіпроче. Респектеле абсолȣте, черȣте de кȣконашiĭ ноштрі, нȣ аратъ алтъ dекътȣ афраншісареа dрептȣлȣĭ лор de ꙟпdаторірĭ фъръ чеа маĭ мікъ сакріфічіе ші фъръ de а респекта кътȣші de пȣцінȣ ші dрептȣл церанілор. Сóртеа віітóре че съ прегътеште церанілор есте о шербіе кȣ mȣлтȣ маĭ неагръ de кътȣ ꙟпсъшĭ ачееа ꙟп каре аȣ цемȣтȣ ціганіĭ. *Респектеле абсолȣте* ꙟпсеmнеаzъ, кȣ алте кȣвінте, префачереа шербілор ꙟп склавĭ; къчĭ оаmенiĭ лібері фъръ de касъ ші фъръ de mасъ сȣнт маĭ робіцĭ фómеĭ de кът ꙟпсȣшĭ шербіĭ акърора невоіе de пъне есте чел пȣцінȣ астъzĭ асігȣратъ ꙟп пъmъптȣл че ле акорdеаzъ леџеа ꙟп вігóре.

Пропȣнереа Dлȣĭ I. Б.

Кȣ тóте къ D. І. Б. аȣ лȣатȣ о парте актівъ ꙟп міткареа ресторнътóре de ла 1848 ꙟп Валахіа, тотȣші с'аȣ абътȣтȣ, ка mȣлцĭ алціĭ, de ла прінчіпіȣріле пентрȣ акърора апъраре аȣ фостȣ ціȣрат а ціне нȣмаĭ ла чеа маĭ de не ȣрmъ нікътȣръ de съnце. Съ лъсъmȣ а zіче къ апостасіа девеніся о віртȣте ꙟп класса de сочіетате din каре фаче парте ші D. І. Б; dар апоĭ ачееа че не мінȣнеаzъ маĭ mȣлтȣ есте de алȣ віdеа ꙟп стръінътате dънdȣ челор ꙟп релаціе кȣ Dлȣĭ ideĭ кȣ тотȣл контраріе ideелор прокламате ꙟп 1848. А се лъса чінева de чеа че оdатъ аȣ фъгъdȣітȣ а сȣсціне есте о слъбъчіȣне ліпітъ de фіреа оmенеаскъ; ꙟпсе а се апȣка de комбътȣтȣ ші de дефъĭmатȣ ачееа че оdатъ аȣ спріжінітȣ есте о реȣтате вреdнікъ deосъndітȣ.

D. І. Б. каре аȣ ші фȣнкціонатȣ ꙟп челе треĭ

сентътъні кът аȣ ціпȣтȣ стареа лінъ ші плъкȣтъ а револȣціеі din 1848, de ла 11 їȣніе пънъ ла 13 сентемвріе, аȣ фостȣ dаръ, mаї mȣлтȣ dекът фіе kаре еспȣсȣ а промітe аdесе орі церапілор, попорȣлȣї сȣверан, еmанчіпареа лȣї. Кързтȣ din слȣжбъ нȣ нȣmаї нȣ mаі сȣсціне ачеастъ idee, че о скішбъ din тапъ, ші фаче а се веdе лȣкрȣріле аша кътȣ чіне л'аȣ азzітȣ пóте съ креаdъ къ васеле амезъmъптȣлȣї актȣал сȣнт бȣне ші къ пентрȣ ачестȣ кȣвъптȣ требȣеск mъпціпȣте, стърпіndȣ нȣmаі авȣсȣріле din елъ, пентрȣ kа нȣ еmанчіпареа ші ꙟmпропріетъріреа церапілор пóте ꙟmбȣпътъці сорта церапілор, ші стърпіреа ъmпiларілор аdmiпістратіве ш. а.

Dȣпъ D. І. Б. каȣса тȣтȣрор непорочірілор че апасъ пе церапі есте арепdъшіа; аdекъ церапіі сȣнт астъзі съраčї пентрȣ къ сȣнт ꙟmпілаці de арепdаші. Арепdаші нȣ сȣнт алтъ dекътȣ ꙟпкіріторії dрептȣрілор че аȣ пропріетарії асȣпра mȣнчеї церапілор. De ачееа D. І- Б. ꙟп локȣ съ се ȣпеаскъ kȣ поі ші съ чеаръ афрапшісареа церапілор de пропріетарї, kа аша съ ремъіе лівері ші deсіпре арепdаші, d-лȣї пропȣне ꙟпфііпцареа de сочіетъці філаптропіче kȣ скопȣ de а mораліса пе арепdаші. Noі кътъmȣ de а ꙟmбȣпътъці сóрта церапілор dар нȣ пе ачеа а арепdашілор, dлȣї ꙟпсе каȣтъ de а ꙟmбȣпътъці сóрта арепdашілор kа апоі церапіі се ремъіе тотȣ mаї ціосȣ ші прін ȣрmаре съ копtіпȣе а фі ꙟmпілаці ші стрьшбътъціці.

Пъререя D-лȣї N. Істраті.

D. N. Істраті аȣ пȣвлікат ла 1858 о брошȣръ ꙟптітȣлатъ „kȣестіа релаціілор ꙟптре пропріетарії de пъmъптȣ аї Молdовеї ші сътепії кȣлтіваторї, лȣатъ din фелȣріте пȣпктȣрі de веdере.“ Editорїȣл ачестеї брошȣрі D-лȣї пропріетарїȣл іпститȣтȣлȣї Алвінеі din Іаші, ꙟп префаца че аȣ комписȣ ла брошȣръ, zіче:

Dіптре тóте іпстітȣціїле Молdовеї, че сȣнт ꙟп ажȣпȣ de а се реорганіса, пічї ȣпа нȣ пóте съ фіе mаї іmпортантъ ші нȣ ва авеа о mаї mаре ꙟпрїȣріре асȣпра бȣпеі стърї пȣвліче dекътȣ легеа kаре ва регȣла ꙟп віітор релаціїле ꙟптре пропріетарії de пъmъптȣ ші сътепії кȣлтіваторї.

Солȣціа ачестеї kȣестії чере о депліпъ кȣпоштіпцъ ші о серіóсъ іпвестігаціе а іптереселор локале, kа аша, прін о ноȣъ ші екȣітавілъ комбінаціе, съ пóте проспера іпdȣстріа агрікола, kаре ꙟп тóте церіле ші mаї алесȣ ꙟп а пóстръ, алкътȣеште ісворȣл богъціеї ші а бȣпеї стърі.

„Ачеастъ kȣестіе, kаре преокȣпъ ла ȣпȣ граdȣ атъта de ꙟпалтȣ пропріетарії ші кȣлтіваторії, кȣ тóте къ аȣ фостȣ mаї de ȣпъzі обіектȣл deсватерілор пȣвліче, нȣ ꙟпчеатъ тотȣші de а фі прічіпъ de неліпіштіре ші ресȣлтатȣлȣ копсȣлтаціїлор пентрȣ deслегареа ȣпȣї проблеmȣ прівітȣ ꙟпкъ ꙟп оара аста kа пе deслегатȣ, п'аȣ фостȣ datȣ крітічеї пȣвліче.

„D. Постелпікȣл N. Істраті, есте deпȣтат а'лȣ ꙟптъїȣлȣї dіван аd-hoc че с'аȣ апȣлат mаї 'пaіпте de а фі копсȣлтатȣ, ші акърȣїе скріері політіче ревърсасъ о лȣmіпъ стрълȣчітъ асȣпра аdевъраtелор іптересȣрі але патріеі, іптересатȣ астъzі kа Молdовапȣ ꙟп ачеастъ kȣестіе віталъ, пе kаре о аȣ сȣпȣс'о патріотічеї черчетърї, віпе, прін ȣпȣ апалісȣ лimпеdе ші пе ꙟпцълесȣ, de а deлȣче о солȣціе kаре пі съ паре сіпгȣръ пȣтіпчïóсъ de а комвіпа dрептȣл сфъпт алȣ пропріетарїȣлȣї пъmъптȣлȣї кȣ dрептȣлȣ нȣmаї пȣціпȣ патȣралȣ алȣ кȣлтіваторїȣлȣї пропріетарїȣ пе mȣпка са, kа аша прін ꙟпцелецереа аmъпdȣрор пърцілор, іптересȣл чел mаре алȣ агрікȣлтȣреї съ фіе софтарdатȣ, ȣпа арmоnіе съ се ꙟптемеіéze ꙟптре ачесте dȣое классе але сочіетъціі ші къ Еȣропа съ рекȣпóскъ екȣітатеа ші аdевърата требȣіпцъ че аȣ прешеzȣт ла солȣціа ачестеї kȣестії.

„Ачесте mотіве аȣ фъкȣтȣ а се алкътȣї ȣпȣ тръталкȣ kаре, пентрȣ опоравілȣл авторїȣ, пентрȣ кȣвъптȣл іmпортапцеі mатеріеї че есте ші пентрȣ а ꙟпdестȣла черерiле че і с'аȣ фъкȣтȣ, лȣ копсіmціtȣ de алȣ dа пȣвлічітъцеі ші dепе kаре dъmȣ траdȣчереа de фацъ.“

Тръталкȣл din лимба франчеzъ пе аȣ ꙟпкȣпоскȣтȣ іdееле d-лȣї Істраті, кȣпрінсе ꙟп 46 de феце. Ачеста се віпdе нȣmаї кȣ 3 леї, ꙟп тіmпȣ че ачелȣ Роmъпескȣ съ петрекȣ кȣ воє ші фъръ de воіе пе прецȣл de 14 леї ȣпȣл. Nевоіпdȣ de а dа ші поі mъпъ de аціȣторїȣ ꙟп фачереа пȣцȣлȣї артесіапȣ kаре аȣ mотіватȣ прецȣл de 14 леї, ꙟп локȣл ȣпȣї леȣ че аръ фі фостȣ пре dестȣл,

тȣ лȣатȣ пе ачелȣ франчезȣ. Ꙟп ачеста пȣ amȣ гъсіт фъгъdȣiнца dатъ de editoрїȣ dȣпъ кȣтȣ пȣ с'аȣ ꙟmплініtȣ нічї moнȣmентȣлȣ лȣї Стефап чел mаре ші нічї ачела алȣ Mітрополітȣлȣї Beniamin нічї, ꙟпсфършіт, пȣцȣл артезіанȣ. Градȣчетȣ din ачеастȣ тръгажȣ франчезȣ опінia Dлȣї Істраті кȣ mаре пърере de ръȣ къ пȣ amȣ пȣтȣто лȣа кеар din ісворȣл еї челȣ ромънескȣ.

„1. Desфіінцареа боїерескȣлȣї ка аша съ teanȣл съ фіе слободȣ de тотъ ꙟпdaторіреа de mȣнкъ кътръ проприетарїȣл de moшіе.

2. Констітȣцiа проприетъцеї ꙟп фаворȣлȣ сътеапȣлȣї пе ватра сатȣлȣї ші гръdіна лȣї de 10 пръжіні, саȣ 360 стъпжіні пътраці, adекъ: о а опта парте din фалче, кȣ о mікъ платъ amфітеотікъ хотъртъ de о леце: ка аша съ пȣ съ жігнеаскъ прінчіпіȣл проприетъцеї ші ачеаста пȣmаї пентрȣ сътепії de фацъ.

3. Пъсъpареа ла фіекаре сатȣ а іmашȣлȣї актȣалȣ, вра съ zікъ, а ȣпеї цімътъцї de фалче de фіекаре сътеапȣ, саȣ 1440 стъпжъні пътраці, хотърїцї оdатъ пентрȣ тотȣdeaȣna, спре а da сътепілор ꙟпdеспіреа de пъшȣпе de каре аȣ певоїе лъпгъ локȣінца лор, афаръ пȣmаї dакъ ꙟптіndереа de пъmъптȣ п'ар сілі ла о ꙟmпȣцінаре пропорціоналъ. Desпъгȣбіреа проприетарїȣлȣї пентрȣ ачестȣ пъmъпт поте съ се факъ прін о платъ хотърътъ dȣпъ о преценȣіре локалъ, саȣ прін о платъ de капȣ de вітъ че ачеста аръ авеа а хръні dȣпъ кȣmȣ асеmіне сістеmȣ есъ ȣрmеазъ ла търгȣрї ші търгȣшоре.

4. Слобоzепia пентрȣ сътеапȣ din mонополȣї кръшmеї проприетарїȣлȣї ші воїе de аші пȣтеа лȣа ȣnde'ї ва плъчеа, пентрȣ требȣінца са, фъръ ка каса фіекърȣїе сътеапȣ съ се трапсфорmе ꙟп кръшmъ саȣ ꙟп mагасіпе ꙟmпръштіеторе de беціе, саȣ dъпd сътепілор пріlежȣлȣ de а пъръсі indȣстріа агріколъ; кȣ торе ачесте фъръ ка ачеастъ mъсȣръ съ adȣкъ чеа mаї mікъ жігніре дрептȣрілор сфінте але проприетарілор карїї аȣ съпгȣрї дрептȣл de debітȣ.

5. Дрептȣл пентрȣ сътепї de a da апъ вітелор лор ла adъпъторї фъръ ка съ фіе ꙟпиedекацї de проприетарїȣ.

6. Ꙟndaторіреа пентрȣ проприетарїȣл пъmъптȣлȣї de a da гратісȣ ꙟп фіекаре сатȣ локȣ de їарmарокȣ, локȣ пентрȣ цінтерімȣ, локȣ пентрȣ трібȣпалȣл сатȣлȣї ші локȣл требȣіторїȣ пентрȣ дрȣmȣрї ші ȣліце; — ачеста оdатъ пентрȣ тот deaȣна.

7. Ꙟndaторіреа проприетарїȣлȣї de а авеа о бісерікъ ꙟп сателе ȣnde пȣmерȣл фаmілїілор пȣ ва трече песте чінчїzечї.“ Кȣ ачесте mъсȣрї D. Істраті креde а пȣтеа ꙟmпъка іntереcȣріле проприетарілор ші але сътепілор.

Че е дрептȣ, іntереселе проприетарілор сȣпт, кȣ ачеастъ mъсȣръ, асігȣрате ꙟп кіпȣл челȣ mаї асȣпріторїȣ пентрȣ церапї. Nimene пȣ поте съ кадъ ꙟп кȣрселе інокріте de а се ꙟmпроприетърі церапії пе ватра сатȣлȣї. Ачеастъ ꙟmпроприетъріре пȣ аре целȣл de а серві іntереселе церапілор чї пȣmаї пе ачеле але проприетарілор. Церапȣл, стъпdȣ ꙟптр'ȣпȣ сатȣ ȣпdе'шї аре о проприетате ꙟп локȣл de касъ ꙟп кареа шеde, пȣ се поте хръні кȣ апъ, пе каре D. Істраті о ласъ лібера ші dобіточелор; чї аре певоїе de огоре ші de фъпаце; къчї нічї вітеле пȣmаї пе іmашȣ пȣ погȣ тръі. Dакъ тръескȣ вітеле вара пе іmашȣ їеарпа катъ съ mоръ de фоmе? Ші ка съ пȣ mоръ, апої D. Істраті есте абсолȣтȣ ліберȣ de а ле da саȣ пȣ фъпацȣ. Ші пȣ ле ва da, dебȣпъ самъ, пъпъ че церапії пȣ'лȣ вор аціȣпце кȣ греȣтатеа лȣрȣлȣї. Спре а се лȣа, dаръ, mаї mȣлт лȣрȣ de ла церапі de кътȣ че пȣ се їеа астъzї, din прічіпа легеї че превеле ꙟпdеcтȣлареа церапілор ші кȣ фъпаце ші кȣ огоре, D. Істраті сфарmъ ачеастъ леце ші съ сȣпстітȣаcъ пе сіпе ꙟп локȣл еї, adекъ чере съ фіе абсолȣтȣ ліберȣ спре а лȣа кътȣ съ ва пȣтеа mаї mȣлтȣ de ла церапї. De ачеа тотȣ mаї бȣпъ асте легеа ꙟп вігоре dекътȣ пропȣпереа Dлȣї Істраті; къчї ші астъzї сȣпт церапії стъпъпї пе каселе ші пе ветреле сателор ꙟпфііпцате de дъпшії; церапії сȣпт ꙟпкъ стъпъпї ші пе іmашȣріле, огореле ші фъпаціле date лор de легеа ꙟп вігоре.

D. Істраті кътъпdȣ съ ꙟmпаче іntереселе аmъпdȣрор пърцілор їе сътъпъріреа de ла церапї de пе лȣкрȣріле челе mаї есепчіале, adекъ ле їеа пъпеа de ла гъръ ші фъпȣл de ла dобіточе ші ле ласъ сателе. Ачестȣ mетоdȣ есте

фóрте біnе kȣnоскȣтȣ̆ din аплікаџіа лȣї че аȣ̆ фъкȣтȣ̆ боіерії ла ръzъші. Ꙟndатъ че с'аȣ̆ лȣатȣ̆ огóреле ші фъnаџеле лор, ръzъшії din бȣnа воіа лор аȣ̆ dат ші сателе ші с'аȣ̆ вънdȣтȣ̆ пе сіne сънгȣрї, фъкънdȣсе din пропріетарї клъкашї; къчї ка пропріетарї nе авънd огóре ші фъnаџе nȣ пȣтеаȣ̆ тръї ꙟn сате. Кȣ атъџіреа de а се da ші џераnілор ветріле сателор съ каȣтъ а се desфіinџа боіерескȣл, а се лȣа dрептȣл џераnілор ла огóре, фъnаџе ші іmаше ші аї лъса лібері nȣ de а nȣ ле лȣа їаръші, ачеаста есте кȣ nепȣтіnџъ, чі de а ле лȣа кȣ ȣnȣ преџȣ̆ maї mаре dекътȣ̆ ачелȣ̆ че съ dъ астъzї пріn боіерескȣ̆. Ачеастъ спорірe de асȣпріре а џераnілор есте, dаръ, коnтраріе стіпȣлаџіеї асȣпра къреїа с'аȣ̆ ꙟnџелесȣ̆ тóте пȣтеріле Еȣропеї, ші фіind къ ꙟnпреȣтъџеште dар nȣ ꙟmбȣnътъџеште сóртеа џераnілор, dȣпъ кȣmȣ̆ чере кȣ атъта клaрітате коnвеnџіа, опініа D. Істраті, съ реdȣче dар а ꙟmпъка іnтереселе пропріетарілор nȣmаї; фіind къ чере de а се лȣа de ла џераnї огóреле ші фъnаџеле, аdекъ кȣ алте кȣвіnте, пъnеа de ла гȣра лор ші а копіілор лор, опініа съ реdȣче zікȣ̆ ла а ле лȣа ачеа че стъпъnескȣ̆ астъzї dȣпъ леџеа ꙟn вігóре ші ла аї лъса ꙟn бȣnа плъчереа пропріетарілор сȣбстітȣ ціï, кȣ nічї оdатъ кȣ аша de mаре търіе, ꙟn локȣл а ꙟnсȣші леџеї. Сóртеа џераnілор ꙟn локȣ̆ съ се факъ maї бȣnъ de кът ачеа ꙟn каре съ афле астъzї, съ фаче maї реа. Іатъ ачеа че nе ꙟndеаmnъ de а комбате опініа Dлȣї Істраті.

Опініа Dлȣї Георгіе Ботеzȣ̆.

Ꙟndатъ dȣпъ пȣnереа ꙟn лȣкраре а леџеї пресеї dлȣї Георгіе Ботеzȣ̆, пропріетаріȣ de mошіе, аȣ̆ пȣблікатȣ̆ о брошȣръ сȣпт тітлȣл „Овсерваџії ла брошȣра Dлȣї Nекȣлаї Істраті пеnтрȣ кȣ̆естіа релаџіілор dіnтре пропріетарії de mошії ші локȣіторії лȣкръторї de пъmъnтȣ̆ din Молdова пречеdатъ de ȣnȣ̆ modȣ̆ лесnічіосȣ̆ пеnтрȣ ꙟmпропріетъріреа сътеnілор.“ Ачеастъ брошȣръ тотȣ̆ атъта de mаре ка ші ачеа а dлȣї Істраті съ ꙟmпърџіръ гратісȣ̆, къчї едіторȣл de ла Поdȣ-Рошȣ̆, локȣіndȣ̆ ꙟn валеа Бахлȣїлȣї, n'а пе невоїе de апъ din пȣџȣ̆ артеzіанȣ̆ ка челȣ̆ din dеалȣ̆ de ла Поdȣлȣ̆-Верdе.

D. Ботеzȣ̆ zіче къ четіnd брошȣрȣ̆ dлȣї Істраті ешітъ сȣпт реџіmеле чеnсȣреї аȣ̆ вълzȣтȣ̆ ꙟn еа коnтраdікџії ші mȣлте рефлекџії абътȣте de ла калеа аdевърȣлȣї, каре de ші ераȣ̆ спріжіnіте de орgаnіле nефаворабіле просперітъџеї ромъnешті nȣ їаȣ̆ пȣтȣтȣ̆ фаче ꙟnтіmпіnаре пъnъ че n'аmȣ̆ скъпат de сȣпт реџіmеле ꙟmпілъторіȣ ал чеnсȣреї.

Ла desфііnџареа боіерескȣлȣї черȣтъ de D. Істраті спре а реmъnеа сътеаnȣл слобоdȣ̆ de орі че ꙟndаторіре кътръ пропріетарї, D. Ботеzȣ̆ скóте ла івеалъ черереа тотȣ̆ а d-лȣї Істраті къ спре а апъра џеара de перікол ȣл че арȣ̆ ресȣлта dакъ џераnії ар реmъnе стъпъnї пе mȣnка лор ші dакъ nȣ ар maї лȣкра боіерескȣл ка съ се преџелȣеаскъ пъmъnтȣлȣ̆ de арътȣръ ші de фъnаџȣ̆, прекȣmȣ̆ ші mȣnка омȣлȣї ші ачеастъ преџелȣіре съ фіе ꙟndаторі гóре пеnтрȣ аmъndȣое пърџіле. Кȣ ачеастъ ꙟndаторіре а d-лȣї Істраті desфііnџареа ꙟndаторіреї локȣіторілор de mȣnкъ кътръ пропріетарї, прокламатъ солеmnелȣ̆ de ꙟnсȣші dлȣї ꙟn арт. 1 паџіnа 24 deвіnе ілȣzоріе. De ачеа D. Ботеzȣ̆ сокóте къ кȣ desфііnџареа боіерескȣлȣї ші а mоnополȣлȣї оръnzеї, џераnії требȣїе съ реmъе лібері а dіспȣnе de mȣnка лор dȣпъ кȣmȣ̆ ле ва плъче ші пропріетарії асеmіnе съ реmъnъ стъпъnї пе пъmъnтȣл лор.

D. Ботеzȣ̆ креdе къ пеnтрȣ просперітатеа џереї есте de nе апъратъ требȣіnџъ ꙟmпропріетъріреа сътеnілор ші къ ачеаста съ пóте фаче пріn комбіnареа ȣрmътóре, реzȣmатъ пе пропȣnеріле d-лȣї К. Nегрі ші а d-лȣї К. Хȣрmȣzакі.

1. Пропріетарії съ dее фіе къреїе сътеаnȣ̆ късъторітȣ̆, шъzъторіȣ астъzї пе mошіа лор ші лȣкръторіȣ de пъmъnтȣ̆, къте 10 пръжіnї de лȣ олалтъ ꙟn локȣлȣ̆ сатȣлȣї пеnтрȣ касъ ші гръdіnъ.

2. О коmісіе съ deосъбеаскъ ла фіекаре mошіе къте патрȣ фълчї de пъmъnтȣ̆ de тотȣ̆ сътеаnȣлȣ̆ късъторітȣ̆ аdекъ 120 пръж. арътȣръ 100 пр. фъnаџȣ̆ ші 100 пр. іmашȣ̆, тóте ачесте ла ȣnȣ̆ локȣ̆ потрівітȣ̆ спре а nȣ се desфігȣра mошіа че ва реmъnеа а пропріетарілȣлȣї.

Ачеастъ коmісіе съ преџълȣеаскъ пъmъnтȣріле ачесте deосъбіте dȣпъ калітате ші локалі

ате. Ачесте прецȣрї съ се статорнічеаскъ о-
датъ ла тоцї 5 анї.

Ла mошiіле мічї кȣ мълцї локȣіторї нȣmaї о 5 парте съ се dee церанілор; ла челе mapї ші непопȣлате нȣmaї о а 10 парте ші челе 4 пърцї саȣ челе 9 пърцї съ рemъе а пропріетарілор.

3. Ꙟн кȣрсȣ de 15 анї орї кънd се ворȣ ꙟн-петъна сътеніі maї mълцї deodатъ саȣ къте ȣнȣл ꙟпdeoсъбї а респȣнdе прецȣлȣ а 4 фалче съ ꙟнтре ꙟеꙟпdатъ ꙟнстъпъпіреа ȣнеї шъріпе de ачеастъ ꙟнтіndere хотъръть, ꙟнчепȣndȣ dела партеа din ачеа deстінатъ пентрȣ вънzаре.

Гȣвернȣл съ ꙟнфііnцeze інстітȣції de креditȣ пентрȣ а ꙟmпрȣmȣта локȣіторілор банії че нȣ ле арȣ ꙟаїȣnцe пентрȣ кȣmпърареа пъmъnтȣ-лȣї хотърітȣ.

4. Нȣ ва фі даторїȣ пропріетарїȣл а вinde mai mȣлтȣ de кътȣ пънъ ла о а zечеа парте de mошіе. Ꙟн ачеаста съ ворȣ кънъті спре а о кȣmпъріnde локȣіторіі че нȣ вор авеа de ȣnde кȣmпъра ꙟн трȣпȣл mошіілор ачесторȣ mічї пънъ ла ако-періре de о а 5-а парте.

5. Пъmънтȣл ꙟн mъсȣръ de а 5-а парте ла mо-шііле mічї ші de а 10 парте ла челе mapї вa фі вънdȣтȣ ꙟн калітатеа че се ва афла mъкар de ар ші лінсі din локȣ саȣ фънацȣ саȣ аръторъ саȣ іmашȣ.

6. Ꙟн кȣрсȣ de 15 анї локȣіторіі сȣнт ꙟmпȣ-терnічіцї de а кȣmпъръ ꙟнтіndеріле de пъmънтȣ хотъріте ші тот кътȣ нȣ се ва вinde ꙟн ачестȣ термiне ва ръmъnеа а пропріетарїȣлȣї абсолȣтȣ ꙟdекъ neꙟndаторітȣ de алȣ maї вinde.

7. Пъmънтȣл deстінат пентрȣ а фі вънdȣтȣ ла локȣіторі ремъне ꙟн dicпозіціа пропріетарїȣ-лȣї de алȣ лȣкра ꙟн ачесті 15 анї пънъ ла ре-спȣndереа прецȣлȣї de кътръ локȣіторіі че арȣ вої а се ꙟmпропріетърі.

8. Гȣвернȣлȣ ва фаче апелȣ ла ценеросітатеа пропріетарілор de а кънъті ла вindере пе тоцї локȣіторіі ашеzацї пе mошііле лор ла ꙟнтъm-пларе кънd аре вої а се ꙟmпропріетърі ші нȣ ар аве de ȣnde а се ꙟndестȣла din о а 5-а пар-те ла челе mічї ші din о а 10 парте ла челе mapї.

9. Дȣпъ промȣлгареа ачестеї лецї нȣmaї ȣнȣ анȣ съ лȣкреzе локȣіторіі боіерескȣ. Ꙟн ачестȣ анȣ сътеніі съшї ꙟnкіпȣеаскъ mіжлоачеле de кȣmпъраре.

Кȣ ачеастъ mъсȣръ цеара ꙟн локȣ de 4 саȣ 5 mіі пропріетарї кȣ реzъшї кȣ тотȣ, zіче D. Бо-теzȣ, арȣ авеа 70 саȣ 80 de фаmілії ꙟmпропріе-търіте гата de ашї апъра цеара лорȣ.

D. Ботеzȣ ꙟн кȣnоштінцъ кȣрагъ воеште а еmанчіпа ші а ꙟmпропріетърі кȣ de пъгȣбіре о а трєіа парте din попȣлаціа цереї. Къчі zіче вер-de къ ꙟнтіndереа Молдовеї фііnd сокотітъ de 2,647,482 фълчї, а 10 парте есте de 264,000 фълчї каре аꙟȣнгȣ пентрȣ 60,000 локȣіторі. Пентрȣ чеелалцї съ се кънъті еаскъ кȣmȣ ворȣ пȣтеа пе mошііле mънъстірештї, ачестіа нȣ вор пȣтеа авеа ꙟекътȣ че е 10 пръжінї de касъ ші гръ-dінъ ꙟн вътра сатȣлȣї ка тоцї чеілалцї локȣіторї ші вор тръї кȣmȣ вор пȣтеа.

Пропȣнереа D. Ботеzȣ есте даръ атъта de неdеплінъ кътȣ нȣ поте ꙟndестȣла нічї mъкар пе лȣкȣіторіі че лȣкреаzъ астъzі пъmънтȣл, прін ȣрmаре неꙟmбȣнътъцънd сорта mȣторор це-рані ор нȣ поте ꙟнтра ꙟн рънdȣл ачелорȣ че съ каȣтъ пентрȣ ачестȣ сфърштȣ.

Пъререа D. І. Георгїȣ.

Ꙟнтр'о брошȣрікъ інтітȣлатъ „чева deспре адȣнареа ad-hoc а Молdовеї ші de спре кȣестіȣнеа церанілор," D. І. Георгїȣ (Бакаȣлȣ) адȣче о со-лȣціȣне нȣоъ спре рълікареа грентъцілор. Длȣї пентрȣ ꙟнтъіеа оаръ нȣmеште кȣ dрептȣ кȣвънт ші пе боерї церанї; ꙟнсе церанї про-пріетарї dе пъmънтȣ спре аї deосеві de церанії лȣкрътор ї de пъmънтȣ.

Ꙟн ачеастъ префачере D. Георгїȣ пȣне тотъ ар-гȣmентаціа са. Прекȣmȣ ꙟн індȣстрі mанȣфак-торіалъ съ чере спре а се префаче mатеріале брȣ-те ꙟн о старе фолосіторе капітал некȣmіарȣ ші капітал de mȣнкъ, асеmіне длȣї Георгїȣ кре-dе а веdé ꙟн індȣстріа агріколъ а цереї ностре капіталістї ꙟн пропріетарії фȣнчіерї ші mȣнчі-торі ꙟн глоата попорȣлȣї. Пȣрчеѕънd din ачеа-стъ консіdераре, пе каре аȣ аплікат'о камȣ кȣ сіла ꙟн цеаръ, каȣтъ а імпȣне конвікціа къ пропріетарїȣл есте лїберȣ абсолȣтȣ пе пъmън-тȣл сеȣ ші церанȣл лїберȣ абсолȣтȣ пе mȣн-ка са. Длȣї Георгїȣ ворбеште фіреште ка ȣн

omȣ а фіреї ші лъnd лȣкрȣріле din ачеастъ прівіре ъші ꙟпкіпȣеште лȣкрȣріле ꙟп штіінца економікъ ꙟпфоръmъndȣсе dȣпъ кȣmȣ ші Робенсоп Крȣzое фъчеа ꙟп інсȣла са. Кȣ о імаціпаціе віе deduче доваdа стъпъпіреї проприетъцеї фȣпчіере асȣпра пъmъпȣлȣї, фъръ de konкȣрсȣл локȣіторілор mȣпчіторї, din dрептȣл патȣреї кȣmȣ ар фі требȣітȣ съ фіе. Dлȣї Георгіȣ кȣ ачесте патȣрале koncideраціі кaȣтъ а фаче ші ла поі о старе de лȣкрȣрї кȣmȣ се гъсеште ꙟп Европа окчіdепталъ. ꙟпсе, din пъкателе фъкȣте de слъбъчіȣпеа стъъпілор ла поі аȣ mерсȣ лȣкрȣріле ка ші ла вечіпї, ка ші ꙟп Европа окчіdенталъ, ші п'аȣ аціȣпсȣ ꙟпкъ ла консолідареа dрептȣлȣї проприетъцеі кȣmȣ съ афлъ ꙟп церіле чівілісате. Noї пе афлъmȣ ꙟпкъ ꙟп віекȣл алȣ 17ле. Ȣпȣ в екȣ ші ціȣmътате аmȣ фостȣ сȣпт режімеле феȣdалітъцеї ꙟптродȣсȣ ꙟп Валахіа de М. Басарабȣ ші ꙟп Молdова de Васіліе Лȣпȣ. Еmапчіпареа вечінілор ꙟп Валахіа сȣпт N. Маврокордат ла 1746 ші ꙟп Молdова сȣпт пъртȣрісіреа адȣпъреї обштешті din 1749 аȣ фъкȣтȣ тречіреа dела феȣdалітате ла режімеле ȣрбаріалȣ. Ачеста аȣ ціпȣтȣ mаї mȣлтȣ de ȣпȣ в екȣ пъпъ ла ꙟптродȣчереа реглȣmептȣлȣї органікȣ ꙟп 1831. Лȣкръріле съвършіте ꙟп ачесте віекȣрї трекȣте копстітȣеазъ dрептȣл історікȣ алȣ проприетъцеї фȣпчіере din царъ. Ачесте ȣрmе історіче пȣ се пот штерце кȣ koncidераціїле патȣрале але Dлȣї Георгіȣ. Лівер есте Dлȣї съ саръ de о dатъ ꙟптр'о старе de лȣкрȣрї пе каре п'о авеmȣ. Лівер есте de а вепі ла а пропȣпе десфіінцареа боіерескȣлȣї. ꙟпсе ла ачеастъ десфіінцаре требȣіе а се десбате mаї ꙟптъіȣ dрептȣлȣ посітівȣ, dрептȣл історікȣ, требȣіе а се mъсȣра de mаї mȣлте орї стофа ші апої а се крої оdатъ ші а се тъіа кȣm съ кȣвіне.

Орї кȣmȣ ар фі D. Георгіȣ чере пȣ пȣmаї десфіінцареа боіерескȣлȣї, dаръ ші ꙟmпроприетърірea цераnілор. Ла ачеастъ de пе ȣрmъ лȣкраре съ пȣ се іее de пропорціе пȣmерȣл локȣіторілор афлъторї пе о mошіе, че ꙟптіndереа пъmъпȣлȣї че аре чінева. Nічї ȣпȣ кіпȣ, zіче dлȣї, пȣ ва фі, ла каре съ се ȣпеаскъ тоте комбінаціїле ꙟпфъворълȣ тȣтȣроръ ші ꙟпdефаворȣл пімърȣїе dекътȣ ка фіекаре проприетарїȣ de mошіе, маре саȣ мікъ, ꙟпчепъndȣ de ла 5 саȣ 10 фълчї ꙟпаінте съ віе ла ресопȣ . . . . а вінde de вечї, кȣ пpeцȣріле кȣвеніте, локȣіторілор de пе mошіа са, а 5 саȣ а 10 парте din тотъ mошіа — пъmъпт de хрaпъ, de пъшȣпе ші de кодрȣ. Локȣіторіȣл съ пȣ потъ вінde нічї оdатъ проприетатеа са dекътȣ саȣ алтȣї локȣіторїȣ саȣ комȣпеї сътешті. Комȣпа сътȣлȣї съ стрінгъ de ла церапї баніі пентрȣ пъmъптȣ, ші dȣпъ че съ ва плъті пъmъптȣл тотȣ съ стрінгъ ка съ адȣпе ші съ кȣмпере mошії марї саȣ мічї, каре съ се пъстреzе пентрȣ Ромъпії віиторї.—

Пърерea Dлȣї Грігоріе К. Іепȣреапȣ.

ꙟп zілеле din ȣрmъ Патріа кȣ тотȣ інстітȣтȣлȣ Албіпеї саȣ mаї опіпmітȣ ꙟпкъ оdатъ de а лȣміпа опініа пȣблікъ. Астъ dатъ аȣ пȣсȣ ꙟпаінте пъререа dлȣї Грігоріе Іепȣреапȣ кȣ тоте вȣетіле че аȣ ꙟптребȣінцатȣ ші ла пъререї dлȣї Істраті традȣкъndȣ'о пълъ ші ꙟп лімба францезъ. Deосъбіре есте, кȣ тоте ачесте, dела D. Істраті ла D. Іепȣреапȣ: ла ачестїе вроширъ інстітȣтȣл Албіпеї пȣ аȣ пȣсȣ пімікъ ла ꙟпчепȣт, поте пентрȣ къ аȣ фостȣ dепȣтат ла dіванȣл ad-hoc каре аȣ фоnкціонатȣ кънd ачела фȣсъсе dепȣтатȣ ла ȣпȣ dіванȣ десфіінцатȣ mаї наінте de а фоnкціона.

D. Грігоріе Іепȣреапȣ аȣ арътатȣ пърерea са ꙟп комітетȣл проприетарілор марї; dар п'аȣ ісбȣтітȣ а о фаче съ фіе адоптатъ. Репроdȣкъnd'о акȣmȣ din поȣ добъndіва оре ȣпȣ сȣкчесȣ mаї ꙟпсеmпатȣ dекътȣ ачелȣ че пȣ'лаȣ авȣтȣ ꙟп dіванȣл ad-hoc? Dакъ съ адресасъ ла прогрешішті, dепе акȣmȣ п'аре пімікъ de аштептатȣ dела dъншії; їаръ dакъ съ адресасъ ла реглȣлmептарї de сігȣр къ ва ісбȣті. Корdа інтересȣлȣї партікȣларȣ есте форте сенсібілъ ші ісбȣпdа пȣ есте ꙟпdоелпікъ mаї алес кънd есте ворба а се консерва боіерескȣл сȣв алтъ формъ. Din ачестȣ пȣпкт de веdере D. Іепȣреапȣ есте mаї тот de ачеле іdеї каре съ сȣсцінȣ ші de векілȣл режімелȣї реглȣлmептарїȣ.

Прінчіпіȣріле ȣрmъторе сȣнт пропȣсе de D. Грігоріе Іепȣреапȣ:

1. Пе вііторїȣ съ вор пȣне ꙟn апլікаціе ꙟn-тре пропрїетарї шї локȣіторїї че нȣ аȣ пътъптȣ алкътȣіреле de бȣпъ воїе.

2. Локȣіторїї пoпташі съ вор фолосі ka ші пъпъ акȣтȣ пе віацъ de пътъптȣріле че ас-тъзі ле стъпъпескȣ konфортȣ ашъзъмъптȣлȣї; їаръ прецȣл mȣнчеї ъл ворȣ респȣnde ꙟn банї, ла термiне хотъръте de леџе, dȣпъ прецелȣірї фъкȣте din треї ꙟn треї анї.

3. Ашъзареа локȣіторїȣлȣї съ ръмъе ꙟn вечї-nіka ші dепліnа са пропрїетате фъръ ka кȣ а-чеастъ dіспосіціе съ се пóтъ жігні вре ȣпȣл din dрептȣріле пропрїетъцеї.

4. Лібертатеа стръмȣтъреї локȣіторїȣлȣї ва фі ꙟпլесніtъ ші търџініtъ нȣmaї ла dекларація фъкȣтъ ꙟn тімпȣл кȣвенітȣ.

5. Пентрȣ апլікареа dіспосіціеї а dȣоа, чіта-тъ maї сȣсȣ, се ва хотърі ȣпȣ термiне потрі-вітȣ спре а нȣ се жігні dрітȣріле ісворіте din контрактеле севършіте.

D. Г. Іепȣреапȣ къȣтъndȣ ꙟмбȣпътъціреа стъреї церапілор пе калеа трасъ de регȣламентȣ deслеагъ грентатеа кȣ ȣпȣ сінгȣр кȣвънтȣ, лȣатȣ тотȣ din регȣламенȣ „алкътȣіреа de бȣпъ воїе."

Ꙟнсȣшї регȣламентȣл пе кȣтезъndȣ а пȣпе ла ꙟнчепȣтȣ ачестȣ прінчіпїȣ, каре прекȣтȣ съ паре а фі de потрівітȣ ꙟn ворбъ преатȣтȣ ꙟn фаптъ есте оперосȣ ші пъгȣбіторїȣ церапілор, л'аȣ аръ-татȣ ꙟn перспектівъ de а фі adмісȣ.

Ꙟnтре релаціїле ашезате de леџе ші ꙟnтре ал-кътȣіреа de бȣпъ воїе, adекъ ꙟnтре dȣое реле, de атȣ авеа а алеџе, de бȣпъ сатъ нічї нȣ пе атȣ ȣіта ла токмеала de бȣпъ воїе; фііnd къ алкътȣ-іреа чеа фіксатъ de Статȣ ші de леџе есте кȣ мȣлтȣ maї пȣцінȣ асȣпрітóре dекътȣ ачеа каре ар dікта'о челȣ таре челȣї славȣ, челȣ богатȣ че-лȣї съракȣ, челȣ сътȣл челȣї флъмъndȣ.

D. Г. Іепȣреапȣ черъnd банї dела церанї пе фаче імпресіа ачееа ка ші кънd л'атȣ aȣзі черъnd лапте de ла вакъ стеарпъ. Кънd оаменії каре съ пóртъ пріп алішверішȣрї марї сȣпт ла поï adесе орї ліпсіцї de банї, кънd пегȣціторїї каріï спекȣлеазъ кȣ банї dȣкȣ de мȣлте орї певоїе de банї; апої церанії че п'аȣ dекътȣ пъмъптȣл, мȣп-ка лор ші а вітелор ші каріï кȣ ачесте соїȣрї de капіталȣрї спекȣлеазъ de ȣnde ворȣ съ іеїе банї?

Черереа de банї dела церанї есте, кȣ алте кȣвіn-те, о черере de органісаре а кътъпріеї, а съба-шілор ꙟn гръмаdа попорȣлȣї. Кȣ ачестеа, стареа церапілор есте асігȣратъ а къdеа ꙟn мъпї maї а-марпіче dекътȣ ачеле але пропрїетарілор каріï аȣ цінȣтȣ пъпъ акȣма пе церані de банї. Пекъnd віпеаȣ de се череаȣ банї de ла церанї, пропрі-етаріï ъї аціȣтаȣ dъndȣле банї ші'ї скъпъndȣ'ї din певоїе. Ла певоїе maї греа, adекъ ла плата кȣ банї а ꙟndаторіреї кътръ пропрїетарї чіnе аре съ аціȣте пе церані? Еї пъпъ акȣтȣ п'аȣ пȣтȣт'о скóте ꙟn капътȣ фъръ de аціȣторїȣл пропрїетарїȣлȣї de а плъті de мȣлте орї ꙟнсȣші банії бірȣлȣї; апої кȣтȣ вор dȣч'о кънd пепȣтъnd плъті нічї пе чеї пȣцінї че лі с'аȣ черȣтȣ пъпъ акȣтȣ вор фі певоіцї съ плъ-теаскъ пе чеї мȣлцї? Нȣmaї пропрїетарілор есте а се dа песте 70 de мілїóне de леї пе анȣ!

Ачестаї венітȣл фȣпчіерȣ ал цереї ешітȣ din легътȣра сілпікъ фъкȣтъ de леџе ꙟnтре про-прїетарї ші церанї.

„Ачеастъ легътȣръ сілпікъ, zіче D. Г. Іепȣреа-пȣ ла фаца 10, требȣїе deсфъкȣтъ ші ꙟnлокȣітъ пріп алъкътȣірї de бȣпъ воїе, къчї intервенціа Статȣлȣї, прекȣm атȣ zісȣ, есте раdікалȣ вічіó-съ." Ачеастъ intервенціе есте о dовадъ къ ста-тȣл пȣ пóте съ ласъ ȣпȣ попорȣ ꙟnтрегȣ ꙟn плакȣл а къторва indівізї; фііnd къ пропрїетатеа пъмъптȣлȣї ла поï пȣ есте респектатъ ші рекȣпо-скȣтъ dекът нȣmaї кȣ kondіціе de а dа пъмъптȣ de хрaпъ мȣлцімеї локȣіторілор din сате. Пропрі-етарїȣл, орї кътȣ de пропрїетарїȣ ар фі, пȣ терџе кȣ dрептȣл de а фаче че ва воі кȣ сатȣл; ші de а-чееа нічї пе церанї пȣ'ї пóте алȣпга. Кȣ асте kondі-ціï ꙟn контра лібереї ȣзърї ші абȣсърї а пропріе-тъцеї есте пропрїетатеа шербітъ intервенціеї Статȣлȣї ші требȣінцеї сътепілор. Maї'паінте dа-ръ de а фі асігȣратȣ церанȣл ꙟn пъмъптȣл тре-бȣіторїȣ пентрȣ храпа са пȣ пóте скъпа про-прїетарїȣл de шербіа церапілор ші de intервен-ціа Статȣлȣї.

Спре а ꙟnтра чіпева ꙟn токмеалъ кȣ церанȣл требȣїе ка ачеста съ фіе ліберȣ ші пе-атърпатȣ. Nе фііnd гарантътъ сȣбсістінца це-рапȣлȣї, пропрїетарїȣл л'ар пȣтеа сȣпȣпе, ші пріп фóте, de а пріmі орї че kondіціï їар dікта; ші токмеалъ ꙟn локȣ съ фіе de бȣпъ воїе ар фі de

невоїе съвършітъ. Прін ȣрмаре ачеа алкътȣіре че аȣ фостȣ пънъ акȣмȣ сілнікъ ші пентрȣ церані ші пентрȣ пропріетарї, D. Г. Іепȣреанȣ чере а се desфіінца ші а се ꙟлоквї прін алкътȣірї de бȣнъ воіе. De бȣнъ воіе, ꙟнсе, нȣмаї пентрȣ пропріетарї не карeї скапъ de інтервенціа Статȣлȣї, dар пентрȣ церанї алкътȣіреа ръмъне а се фаче тотȣ de невоїе ші кȣ мȣлтȣ маї сілнікъ dекътȣ ачеа dін регȣламентȣ.

D. Г. Іепȣреанȣ рекȣнóште (ла фацъ 7) фактȣл некontестаȣ къ dрептȣлȣ пропріетъцеї нȣ есте абсолȣтȣ de време че Статȣл фаче ашезъмінте ші леџіЅірї ꙟн контра прінчіпіЅлȣї алкътȣірілор de бȣнъ воіе. De ачеастъ старе актȣалъ а пропріетъцеї лȣмȣ аіче нотъ ꙟн dекларація ȣнȣїе dін чеї маї лȣмінацї пропріетарї аї Молdовеї. D. Г. Іепȣреанȣ аре лібертате de а къȣта ачеа че каȣтъ; ꙟнсе, нȣмаї ꙟнтрȣ кътȣ прівеште інтересȣл сеȣ ка пропріетарїȣ; къчї інтересȣл церанілор нȣ пóте фі спріжінітȣ, нічї къȣтатȣ de d-лȣї.

Опінія D. П. Опреанȣ.

D. Петрȣ Опреанȣ (dін Краіова) аȣ тіпърітȣ о брошȣръ ла Паріс ꙟн францȣзеште ші ромъневште de 71 de феце сȣпт тітлȣ „Кестіа пропріетъцеї de мошії ꙟн Прінціпатȣл Ромъніа."

D. Опреанȣ ꙟн префацъ не аратъ къ не кътȣ тімпȣ аȣ пітрекȣтȣ ꙟн стръінътате ла ꙟнвъцътȣръ с'аȣ форматȣ dеспре класа сътéскъ о іdее поетікъ атътȣ de фрȣмóсъ ꙟнкътȣ нȣ'ші ꙟнкінеа къ арȣ путеа фі óменї маї ферічіцї dекътȣ плȣгарії. Маре мірарe ълȣ кȣпрінсе кънd пентрȣ ꙟнтъїеа óръ ꙟнторкъndȣсъ ꙟн цеаръ аȣ ꙟнтълнітȣ сътенї кеарȣ dене мошіа пърінтеаскъ. Че съ вăзї ꙟнтръншії? zіче D. Опреанȣ. Осъвіре de сербї, не кътȣ те афлаї фацъ, ші ꙟн dосȣ съ dесконереа ȣра чеа аскȣнсъ ші нетнъкатъ асȣпра стъпънȣлȣї мошіеї.

Пентрȣ а рădіка ачестȣ реȣ, D. Опреанȣ, аȣ ꙟнчепȣтȣ а се гънdі асȣпра амелюоръреї сóртеї сътенілор. ꙟн тóте ꙟнчеркъріле сале de ла 1846 пънъ акȣмȣ аȣ фостȣ неnорочітȣ de а фі неꙟнцълесȣ ші а фі лȣатȣ de пропріетарїȣ ретроградȣ, ші de пропріетарїȣ конспіраторїȣ ꙟн контра лініштеї пȣбліче ші а біпелȣї комȣнȣ. Брошȣра че аȣ тіпърітȣ ла Паріс ꙟн 1858 аратъ къ D-лȣї съ окȣнъ de а нітері міжлоксле кȣмȣ съ не фортъмȣ ноі ꙟнпшіне ферічіреа ші ꙟнаінтіреа націеї, кȣмȣ съ не ꙟнпъкъмȣ кȣ класа плȣгарілор.

D. Опреанȣ черчетеазъ dіферітеле опінії ші пъсърї че с'арȣ гъсі de кȣвіінцъ de а се аdонта ꙟн прівінца пропріетъцеї de мошії пентрȣ просперітатеа тȣтȣрор локȣіторілор Прінчіпатȣлȣї Ромъніа. ꙟн ачеастъ черчетаре кȣ скопȣ de а статорнічі бȣна армоніе ꙟнтре пропріетарї се аџіȣтъ кȣ ȣрмътóреле прінчіпіȣрї чеї слȣжескȣ de регȣлъ.

1. Dрептȣріле фіекърȣїа есерсате пънъ акȣм требȣїе консерватe ла прескіпбареа леџілор.

2. Моdіфікъріле съ цінтеаскъ ші ла ꙟнтънтерпічіреа Статȣлȣї.

3. ꙟнфръціреа ачестор dȣое класе нȣ се пóте dобъndі не кътȣ тімпȣ ворȣ міжлочі речіпрочітъцї імпȣсе; аdекъ некътȣ тімпȣ леџеа ва dікта че съ dеа ȣнȣл ші че съ іеа алтȣл.

4. Мȣнка імпȣсъ de леџе локȣіторілор пентрȣ пъмънтȣл de хранъ, че съ кȣлтіва dȣпъ регȣламентȣ, требȣїе desфіінцатъ, фіінd прівітъ ка ȣн лȣкрȣ непотрівітȣ кȣ вéкȣл ностръ, de време че прічінȣеште dіскорdіе ꙟнтре класе.

5. Локȣіторії нȣ съ нотȣ dепърта dін локȣл ȣнdе сȣнт ашезацї кȣ локȣінцї ші zіdірї; кьчї ла казȣ контраріȣ лі с'арȣ прічінȣі маре пагȣбъ че нȣ съ репаре кȣ ꙟнлеспіре.

6. Моdіфікаре съ фіе статорнікъ ші dефінітівъ, аdекъ: съ нȣ провóче некontентіте реноірї саȣ прескімбърї, ші съ промітъ ꙟнфлоріре ші ꙟнавȣціре пентрȣ Статȣ.

7. Орї че моdіфікаре съ нȣ фіе нȣмаї ꙟн прінчіпȣ dреаптъ чі ші есекȣтареа еї съ фіе нȣтінчïóсъ ші съ нȣ черче греȣтъцї невірȣіте.

Dȣпъ ачесте регȣле D. Опреанȣ еспȣне ші крітікъ фелȣрітеле опінії че с'аȣ dесвълітȣ пентрȣ dеслегареа кȣестіеї ачестеїа, аратъ фолóселе ші пагȣбіле dін фіекаре ші сфършеште dъndȣне dрептȣ конклȣzіе de а се ашеzа кȣестіа пропріетъцеї de мошії не базеле ȣрмътóре.

I. Пропріетарії вор ръмънеа стъпънї абсолȣцї не пъмънтȣ dȣпъ че вор dа лъкȣіторілор пъмънтȣл леџіȣіт прін регȣламент, аdекъ ȣнdе вор

фі маї мълці лъкȣіторі съ ва dепърта прісосȣлȣ пе мошії тъпъстірешті ка съ нȣ се атаче пропріетарїȣлȣї ші dін а треїа парте фіксатъ dе леџі.

II. Локȣіторії сȣнт лібері а се мȣта пе мошііле гȣвернȣлȣї ші тъпъстірешті ȣнdе ле ва плъчеа.

III. Лъкȣіторії dобъndеckȣ dрептȣлȣ dе пропріетате пе кътъцімеа dе пъмънтȣ хотърътъ dȣпъ леџіѕіре. Пе ачеаста потȣ ціnеа кръчме, маgаzії ші алтеле. Пентрȣ пъмънтȣл ꙟпсе чеdатȣ вор dеспъгȣбі пре пропріетарȣ, ꙟнтр'ȣн терміне хотърътȣ dе венітȣлȣ ачестȣї пъмънтȣ.

IV. Локȣіторії, dобъndеckȣ пропріетатеа dе пъмънтȣ кȣ kondіціа dе а нȣ о пȣтеа віndе чі съ се моштінеаскъ dе копілȣл ꙟнтъїȣ нъскȣт алȣ фаміліеї, іаръ кънd нȣ вор фі моштенїторї пъмънтȣлȣ ва трече ла комȣна сатȣлȣї.

V. Гȣвернȣл саȣ леџеа ꙟнчетеазъ а есерса dрептȣлȣ dе аместікȣ ꙟн прівінца пропріетъцеї dе мошії dȣпъ че се ворȣ dесфаче маї ꙟнтъїȣ ачесте dȣое класе кȣ моdȣл арътатȣ.

Domнȣл Опреанȣ сокóте къ нȣ есте алтъ dе фъкȣтȣ пентрȣ а ꙟмбȣнътъці сóрта церанілор dекътȣ dе аї еманчіпа ші аї ꙟмпропрієтърі аdекъ, кȣ алте кȣвінте, dе а се рескȣмпъра боїерескȣл. Ачеаста черемȣ ші ноі.

Опініа Dъмбовіцеї.

Ꙟн N° 79 ал zіарїȣлȣї dін Бȣкȣрешті, dін 18 Їȣліе трекȣтȣ Dъмбовіца каре есъ сȣб реdакціа респонсабілъ а Dлȣї Dімітріе Болінтінеанȣ съ атінџе ꙟмбȣнътъціреа сóртеї церанілор сȣб тітлȣл ȣрмъторїȣ:

Деспре лібертатеа сателор ші а сътенілор.

„Ȣна dін кȣестїȣнеле вітале але націоналітъцеї, чівілізаціȣнеї ші просперітъцеї нóстре есте, фъръ ꙟнdоїалъ, кȣестїȣнеа амеліоръреї сóртеї церанілор. Нічї о латъ алте кȣестїȣне нȣ пóте съ аdȣкъ маї маре скімбаре ꙟн лȣкрȣріле цереї dекът ꙟмбȣнътъціреа сóртеї а чінчї мілióне dе Ромънї. А фаче ка тоцї церанії се dевіе мічї пропріетарї, ар фі аї фаче четъценї. Конвенцїȣнеа нȣ ꙟнкіdе ачеастъ кале. Еа проклатъ амеліораціȣнеа соартеї церанілор ші zіче тот dе оdатъ къ німене нȣ ва пȣтеа фі есопропріат, пентрȣ кавсе dе інтерес пȣблік, dе кът кȣ dеспъгȣбіре. Dе ȣнdе се ꙟнцелеџе къ се аdоптеазъ саȣ поате съ се аdоптеzе прінчіпїȣл dе ꙟмпропрієтъріре а церанілор, кȣ dіспъгȣбіре.

Стареа церанілор dе астъzї поате съ фіе маї мȣлт саȣ маї пȣцін къштігоасъ пентрȣ dъншї, нȣ вом інтра ꙟн dіскȣціȣне. Нȣ есте аічї ворба dеспре ачеаста, чі dе прінчіпїȣл лібертъцеї. Сътенії требȣїе съ фіе четъценї лібері; ші режіміле ꙟн вігоаре нȣ ле кезъшȣеште ачеастъ лібертате. Серваціȣл саȣ робіа есте репреzентатъ прін zілеле dе лȣкрȣ ꙟн натȣръ. Прін ачесте zіле сътенії аȣ перdȣт лібертатеа dе четъценї. Прін ачесте zіле сътенії се афлъ пȣшї кȣ тотȣл ꙟн dіспосіціȣнеа пропріетарілор саȣ аренdашелор. Ачесте zіле dе лȣкрȣ dескіdȣ поарта тȣтȣлор абȣсȣрілор саȣ dін партеа пропріетарілор, аренdашілор, сȣб аdміністраторілор, саȣ dін партеа сътенілор кіар: dе аічї пȣрчеdȣ челе маї мȣлте реле.

Сътеанȣл требȣїе съ лȣкре търъмȣл пропріетарȣлȣї, dе мȣлте орї атȣнчї кънd інтереселе сале прівате ъл кеамъ ꙟн алтъ парте. Нȣмерȣл zілелор dе мȣлте орї се ꙟнdȣоїеckȣ прін абȣс. Челе маї мȣлте плънџерї сътенешті пȣрчеd dе аічї. Малтратърї, ꙟнкісорї, бътъї, че ꙟнчеаркъ ачесті неферічіцї аȣ кавсъ ачесте zіле dе лȣкрȣ. Прін еле сътенії аȣ dевеніт склаві, прін еле аdміністраціȣнеа dін плъшї а тоатеї църї а къzȣт ꙟн мъна аренdашелор, корȣпціȣнеа сȣб аdміністраторілор фаче се ласе, фъръ контрол, пе сътенї ꙟн пȣтереа ачестор бешлеџї ноі dін Тȣрчіа. Конвенціȣнеа проміте dесволтареа інстітȣціȣнелор мȣнічіпале. Кȣмȣ се вор пȣтеа ашеzа інстітȣціȣні мȣнічіпале, кънd сателе сȣнт робіте аренdашелор? кънd алешії сателор сȣнт сервії аренdашелор? кънd чеї dін ȣртъ dе ла dъншії ъї ꙟнкіd, ъї бат.

Аст-фел dар требȣїе ка сателе съ фіе іndіпеndенте пентрȣ ка сътенії съ фіе четъценї лібері. Ачеаста се пóте къпъта прін ꙟмпропріетъріреа церанілор пе погоанеле dе пъмънт нечесарїȣ есістінцеї лор, саȣ прін рескȣмпърареа сателор dе ла пропріетарї. Ȣна ші алта не dȣк dеопотрівъ ла dорінца ноастръ, ла прінчіпȣл

de лібертате а сътенілор. Кънd чеа dinтъiȣ нȣ ар афла астъzĭ тimпȣлꙋ съꙋ, не am тълцȣmі не че de a dȣоа. Noĭ штim кът есте de жȣстꙋ ші ȣтіл de a се реаліса чеа dinтъiȣ; dар штim асеmенеа кът есте de греꙋ а решi ꙟн mоmентȣл de фацъ. Штim кътꙋ есте de перікȣлос пентрȣ кȣестіȣнеа de націоналітате ȣра ші de вінареа че ачеастъ кȣестіȣне ар наште, de с'ар пȣне пе тапетꙋ ꙟndатъ астъzĭ; асфел dакъ ȣнȣлꙋ ші челалтꙋ mіжлокꙋ поате съ не dȣкъ de опотрівъ ла desробіреа сътенілор ші а сателор, фъръ съ се dea наштере de desбінърĭ че не ар dȣче ла анархіе саꙋ ꙟн браціле стреінілор, нȣ am респінџе чел de ал dȣоілеа mіжлокꙋ· Ачест mіжлокꙋ есте, о репетъm, а се лібера прін ръскȣmпъраре сателе de орĭ че dрепт, аȣторітате ші ꙟпръїнріре а пропрієтарілор ші а се афранша сътеніĭ, прін desфіінцареа кȣ тотȣл а zілелор de лȣкрȣ. Ачесте zіле de лȣкрȣ desфіінцате, сътеніĭ deвінꙋ пропрієтарĭ кȣ desпъгȣбіре ꙟн банĭ пе сате, кът пентрȣ пътъптȣл de лȣкрȣ ші пъшȣне ръmънꙋ ꙟн kondiціȣнеле леџіȣіреĭ, плътind партеа de zіле ꙟн банĭ.

Сателе ръскȣmпъраге de сътенĭ се ръdікъ ла посіціȣнеа орашілор кȣ тоате dрептȣріле de каре се бȣкȣръ челе din ȣрmъ. Nȣ kredem ка пропрієтарііі съ факъ diфікȣлтъцĭ а ренȣнца ла mонополȣріле че ле kezъшȣіаꙋ леџіле ꙟн трекȣтꙋ прін сателе лор.

Конвенціȣнеа desфіінцеазъ, ꙟн орĭ че kас de ачесте mонополȣрĭ mонстрȣоасе. (арт. 46)." Асіпраціїле Дъmбовіцеĭ сȣнт kонфорте кȣ прінчіпіȣл проклаmататꙋ ꙟн артікȣлꙋ 13 ал mаніфестȣлȣĭ револȣціеĭ de ла 1848. Пȣнктȣл ꙟнсе de аплікаре ла каре с'аꙋ опрітꙋ Дъmбовіца есте о рътъчіре. Мъсȣра џенералъ пропȣсъ de тоцĭ реакціонарії de ла ꙟнчепȣтȣл ацітъреĭ кȣестіеĭ церанілор ші пънъ ꙟн zіоа de астъzĭ есте adoптатъ de Дъmбовіцъ. Тоате ꙟнтіmпінъріле че am фъкȣтꙋ реакціонарілор леречетꙋ ші ꙟн конта Дъmбовіціĭ, каре кеар din ачестꙋ нȣmер поте лȣа пентрȣ сіне ачеса че amꙋ zісꙋ D. N. Істраті ші ла тоцĭ чеĭ каре каȣтъ ашĭ асіґȣра інтереселе кȣ пагȣба церанілор.

Кȣ афраншісареа търгȣрілор с'аꙋ еmанчіпат търговеціĭ пе indȣстріа лор mанȣфакторіалъ ші коmерчіалъ, ші аꙋ dобъndітꙋ ші лібертатеа. Кȣ афраншісареа сателор съ mенціне робіа indȣстріеĭ кȣлтіваторілор. Деосъбіреа че есте ꙟнтре локȣіторіĭ ȣнȣĭ сатꙋ ші indȣстріа лор ші локȣіторіĭ ȣнȣĭ търгꙋ кȣ indȣстріа лор есте атъта de фрапантъ кътꙋ Дъmбовіца de с'ар фі гъndітꙋ нiцъꙋ н'ар фі еснȣсꙋ ideea къ прін ръскȣmпърареа сателор съ еmанчіпазъ кȣлтіваторіĭ de пропрієтарĭ ші de арендашĭ. Din контра ачестіа deвінꙋ стъпънĭ абсолȣцĭ din стъпънĭ kondiціоналĭ. Дакъ Дъmбовіца есте de пъререа de a се ꙟmбȣнътъці сортеа церанілор апоĭ прін ръшȣіреа пътъпторілор de хранъ о ꙟпреȣтъцеште! Къчĭ de че фолос есте сатȣл кънd н'аре отȣл че локȣеште ꙟн елꙋ пътъптȣл трепȣіторіȣ хранеĭ сале? Астъzĭ чел пȣцінꙋ леџеа ꙟнвіґоре ꙟndестȣлеазъ ачеастъ требȣінцъ ші de ачеа орĭ кътꙋ de реа есте, тотȣшĭ есте mаĭ бȣнъ de кът ачеа че пропȣне Дъmбовіца. Ꙟнтре лібертате ші пъне ніmе нȣ стъ ла гъndурĭ. Noĭ череmꙋ пентрȣ церанĭ ші лібертате ші пъне; къчĭ kredemꙋ къ нȣmаĭ аmъndȣое потꙋ се ꙟmбȣнътъцеаскъ сортеа церанілор. А ле da лібертате ші аĭ лъса фъmънzĭ есте аĭ ꙟnlemna de a съ binde еĭ ꙟнсȣшĭ пентрȣ а скапа de робіа фоmеĭ. Din контра аĭ еmанчіпа de фоmе есте а лі da тоатъ лібертатеа. Їатъ пентрȣ че нȣmаĭ ръскȣmпърареа боіерескȣлȣĭ ръспȣнdе ла тоате черінцеле de віацъ чівілъ ші націоналъ.

Сателе с'аꙋ ꙟнфіінцатꙋ ші с'аꙋ цінȣтꙋ de локȣіторĭ ꙟн інтересȣл огорелор. Ꙟndатъ че с'ар пȣне ла ꙟndoeалъ стъпъніреа огорелор de кътръ церанĭ, ачестіа de бȣнъ сеаmъ н'арꙋ авеа нічĭ ȣн кȣвънтꙋ ка съ mаĭ шаdъ ꙟн сате. Фіind къ нȣ сателе цънꙋ indȣстріа агріколъ а церанілор, dȣпъ кȣmꙋ Търгȣріле цънꙋ indȣстрііле търговецілор, чі огореле, іmашȣріле ші фъnаціле. Ꙟн афраншісареа ачестора konсістъ еmанчіпаціа ші лібертатеа церанілор; іаръ нȣ ꙟн ръскȣmпърареа Сателор.

Аіче сѫ сфършескȣ пъререле emice de партікȣларї ꙟп феліȣріте тімпȣрї пептрȣ а се ꙟмбȣпѫтъці сортеа церапілор. Nевоіле de фоаme ші de стрѫмбътате de каре сȣпт кȣпріпшї церапії пȣ се потȣ ꙟпdестȣла de кътȣ прiп а-фрапшісареа пѫмѫптȣлȣї церепескȣ, а сатȣлȣї, а огорелор, а іташȣлȣї ші а фѫпацȣлȣї, de робіа боіерескȣлȣї. Прiп рескѫмпърареа боіерескȣлȣї сѫ dѫ лібертате церапȣлȣї ші асȣпра фіпцеї сале, ші асȣпра сатȣлȣї сѣȣ ші асȣпра пѫмѫптȣлȣї de храпѫ ал сеȣ ші ал вітелор сале.

Спре а се ꙟпdрептѫці, ꙟпсфършітȣ, тоці ачеї карії аȣ emісȣ пъреріле че amȣ репроdȣсȣ ші кеар поі ꙟпшіпе пȣ пȣтеmȣ maї біпе фаче dекът de а ціта кȣвіптеле Лȣї Garnier Pagès· „фіекаре есте даторіȣ de а лȣкра dȣпѫ пȣтереа сѫ ла ꙟмбȣпѫтъціреа сортеї тȣтȣлорȣ.“ ꙟп пȣціпеле ачесте кȣвіпте, ростіте de ȣпȣл dіп чеї maї фаїтоші економісті ші політічї аї віекȣлȣї постръ, се кȣпріпde адевърȣл ачел mаре пептрȣ а кърȣіе тріȣмфȣ есте сѫрпітѫ лȣпта ꙟптре ꙟптȣперекȣ ші лȣmіпѫ, ꙟптре трекȣт ші віторіȣ, ꙟптре стрѫмбътате ші dрептате, ꙟптре лібертате ші робіе.

Омȣл ꙟп сочіетате аре ꙟпdаторірї пȣ пȣmaї пріватe dар ші пȣбліче. Ачелȣ каре пȣ'шї ꙟмпліпеште dаторііле сале челе пріватe ватѫмѫ о персопѫ саȣ ȣпȣ пȣмърȣ mікȣ de персопе; ꙟпсе ачелȣ каре пȣ'шї ꙟмпліпеште ꙟпdаторіріле сале пȣбліче ватѫмѫ паціа ші патріа ꙟп каре трѫеште. Dіп певоіа de аші ꙟмпліпі фіе каре ꙟпdаторіріле сале кътрѫ сочіетате ресаре maї ꙟптъіȣ dрептȣл de а гѫпdі асȣпра mіжлочелор че се потȣ ꙟптребȣіпца пептрȣ а се добѫпdі ꙟмбȣпѫтъціреа стъреї тȣтȣрора ші апої dрептȣл de а'ші еспріmа кȣ тоатѫ лібертатеа пъререа са.

Ачесте сȣпт mотіеȣріле каре цȣстіфікѫ лȣкрареа оamепілор че шї'аȣ арѫтатȣ пъреріле пептрȣ ꙟмбȣпѫтъціреа стърєї церапілор пе калеа легалѫ ші сȣпт реціmеле копстітȣціопалȣ ꙟп каре пе афлѫmȣ. Amȣ репроdȣсȣ кȣ тоатѫ фіделітатеа опініїле тȣтȣрора ші amȣ комбѫтȣтȣ кȣ сінчерітате пре ачеле а ле адверсарілор пострї ціпіпd maї mȣлтȣ ла адȣчереа ꙟпцелецереї ші dрагостеї ꙟптре поі de кътȣ ла ла о ресолȣціареа тȣрбатѫ dіп партеа ȣпеї класе асȣпра алтеіа, dȣпѫ кȣm ар фі ꙟп плекаре адверсарії пострї а пе ꙟпвіповѫці спре а пе фаче сѫ тѫчеmȣ. ꙟпсе de тъчере сѫ се теаmѫ maї mȣлтȣ de кътȣ de dіскȣціе! Dіскȣціа адȣче лȣmіпѫ, іар тъчереа ꙟпдȣшалѫ че сѫ компрімѫ ші сбȣкпеште кȣ mаре фȣріе. Сȣпапа de апърареа а орdіпеї пȣбліче de крѫпчепеле есплозії сочіале есте лібера dіскȣціе а квестіілор арdіпте че фрѫмѫптѫ mѫпȣптаеле сочіетѫції.

MANȢАЛȢ
DE АГРІКȢЛТȢРЪ ПОПОРЕАNЪ.

АГРОNОМІА.
Nатȣра ꙟпгрѫшерілор

Сѫ пȣmеште ꙟпгрѫшере тоатѫ mатеріа ешітѫ dіп регпȣл органікȣ ші каре афлѫпdȣсе ꙟп пѫмѫптȣ фаворезѫ крештереа плѫптелор.

ꙟпгрѫшеріле сȣпт рестȣрї de апімале, кȣmȣї карпеа, сѫпцеле, оаселе сdробіте; саȣ рѣмѫшіцȣрї de вецетале кȣmȣ'сȣ плѫптеле верзї, паеле, фрȣпзеле; саȣ ꙟп сфършітȣ о амесгекѫтȣрѫ de mатерії апімале ші вецетале кȣmȣї гȣпоїȣл вітелор.

Фолосіпца ꙟпгрѫшерілор.

ꙟпгрѫшеріле фаворезѫ крештереа плѫптелор ꙟп треї кіпȣрї de кѫпетеніе;

1 Dесалкѫтȣіпdȣсе спре а се фаче mатерії ліквіde саȣ газосе, амопіакȣ, азотȣ ші ацідȣ карбопікȣ, каре сервескȣ ꙟп пȣтріреа плѫптелор;

2. Проdȣкѫпdȣ кѫлdȣрѫ ші аmѫрȣпцѫпdȣ пѫмѫптȣл;

3. Nіmічіпdȣ ацідȣріле че вецетаціа саȣ алте каȣзе формезѫ ꙟп пѫмѫптȣріле че сѫ кȣлтіваск ші пе каре ле фаче пепріітоаре плѫптелор.

Аmопіакȣл есте газȣл пе каре л'аȣ скосȣ ла івеалѫ черкѫріле моdерпе ка чел maї фолосіторіȣ проdȣктȣ ал ꙟпгрѫшерілор. Се сокотескȣ de челе maї бȣпе ꙟпгрѫшѫрї ачеле каре аȣ ꙟп сіпе maї mȣлтȣ амопіакȣ, кȣmȣ сȣпт mатерііле апімале. Сѫ сокотескȣ ꙟп грѫшеріле челе maї бȣпе ачеле каре кȣпріпdȣ maї mȣлтȣ азотȣ. Ші ачестȣ газȣ сѫ афлѫ ꙟп амопіакȣ.

Сȣпт ꙟпгрѫшерї каре сѫ dесалкѫтȣескȣ кȣ репецȣпе, каре скотȣ dіп еле de одатѫ о кѫтіmе maї mаре de газȣрї de кътȣ ачеле че потȣ сѫ фіе сорбіте de плѫпте ші каре сѫ піерdȣ зѫdарпікȣ ꙟп аерȣ саȣ dевіпȣ вѫтѫмѫторе; аст фелȣ сȣпт maї тоте mатерііле апімале ꙟптребȣіпцате фѫрѫ пічї о прегѫтіре; алтеле, dіп коптра, dесвѫліпdȣсе кȣ ꙟпчетішорȣ ші кȣгреȣ пȣ потȣ сѫ ціе сінгȣре вецетаціа верdе ші фрȣmосе а плѫптелор: астфеліȣ сȣпт mатерііле вѫртосе, паеле, петічіле de лѫпѫ ші алтеле.

Сѫ dрегȣ кȣ mаре лесиіре amѫпdȣоe ачесте

стінтеле а ꙟгръшерілор аместекъндȣ пе ачеле dінтъїȣ кȣ челе dе ал dȣоіле: матеріїле анімале кȣ пасле, пъмънтȣл ȣскатȣ саȣ кърбȣнеле ꙟн прафȣ кȣ сȣлфатȣл dе ферȣ dін сȣбстанції каре аȣ ꙟнсȣшіреа dе а ціне газȣріле ші dе а скóте путóреа dін ꙟнгръшері.

Лȣкрънdȣ ꙟн ачестȣ кіпȣ н'аре чінева невоїе dе а аштепта ка ꙟнгръшеріле съ фіе кȣ desъвършіре dісолкътȣіте пентрȣ а ле ꙟнтребȣінца ші съ пóте ꙟнтребȣінца тóте сȣбстанцііле фосіторе че аȣ ꙟн сіне.

Ꙟнгръшеріле пȣтрізескȣ маї degrabъ ꙟнтр'ȣнȣ пъмънтȣ поросȣ, калdȣ ші чева ȣmedȣ, dекътȣ ꙟнтр'ȣнȣ пъмънтȣ ȣmedȣ ші лȣтосȣ.

Ꙟнгръшеріле мíксте саȣ гȣноїȣріле.

Гȣноїȣл нȣ есте алтъ dе кътȣ ескрементеле анімалілор, саȣ аместекътȣра ачестор ескременте кȣ аштернȣтȣл че лі се фаче.

Съ ꙟнтребȣінцазъ маї кȣ осъбіре паїеле dе секаръ, dе колза ла аштернȣтȣл анімалілор; ші кънd нȣ аре чінева паїе пȣне ꙟн локȣл лор фрȣнzе, мохор, мȣшкїȣ, фънȣ стрікатȣ, тȣрбъ ші пъмънтȣ. Гȣноїȣл есте маї бȣнȣ кънd анімаліле сȣнт хръніте біне ші ꙟн старе бȣнъ dе сънътате: ачелȣ ал вітелор пȣсе ла ꙟнгръшетȣ есте сокотітȣ dе челȣ маї бȣнȣ ші каре ціне чел маї ефтінȣ.

Нȣ пóте чінева съ аїбъ нічі оdатъ пре мȣлтȣ гȣноїȣ, фіїнdȣ къ нȣ пóте фі кȣлтȣръ бȣнъ фъръ гȣноїȣ ші dакъ с'ар аdопта метódа dе а се хръні вітеле акасъ ꙟн тотȣ кȣрсȣл анȣлȣї фъкънdȣле ȣнȣ аштернȣтȣ ꙟнdестȣл dе гросȣ пентрȣ ка съ пóтъ сорбе тотȣ пішетȣл ва dобънdі кȣ лесніре о кътіме ꙟнdестълъ dе ꙟнгръшаре пентрȣ а ꙟнdȣоі рекоптеле фъръ dе а ꙟнdȣоі ші келтȣеліле кȣлтȣреї.

Кȣмȣ ꙟнграше Молdовенії пъмънтȣріле.

Кънd о цеарінъ съ ꙟнвекеште, аdекъ кънd пънеа семънатъ ꙟн еа нȣ есъ нічі роdітъ, нічї кȣратъ dе бȣрȣене нетребнїче, атȣнче плȣгарїȣл молdован о ласъ ꙟ н п ъ р л о а г ъ ка съ се оdіхнеаскъ, саȣ ꙟ н т о л о а к ъ ка с'о батъ вітеле ші аша прін ачесте dоȣе лȣкрърї о ꙟ н о е ш т е; аdекъ ꙟї dъ їаръшї пȣтереа еї фіреаскъ.

Ачестȣ кіпȣ обічнȣїтȣ ꙟн цеаръ dе а ꙟноі локȣріле ꙟнвекіте есте о аdевъратъ ꙟ н г р ъ ш а р е. Іdееа ачеаста се ва пъреа почітъ ші ва ꙟнтра кȣ атът маї греȣ ꙟн капȣл ȣнора кȣ кът маї ꙟнрадъчінатъ ва фі сокотінца лор къ „пъмънтȣл Молdовеї есте атъта dе богатȣ, кът нічї оdатъ нȣ маї аре требȣінцъ dе ꙟнгръшері.“ Кȣ тоате ачесте Молdованȣл dе мȣлт аȣ кȣноскȣт къ требȣїе ꙟноітȣ аdекъ ꙟнгръшат пъмънтȣл; ꙟнсе ел аȣ кътат, ка ȣнȣл че фȣце dе греȣ, кіпȣл ачела прін каре шеzънd кȣ мънтічіле ла соаре се ꙟнграше пъмънтȣл; пентрȣ ачеа ꙟл ші ласъ ел ꙟн пърлоагъ ші толоакъ, аdекъ ꙟл ꙟнграшъ саȣ ꙟл ꙟноеште прін рестȣрї dе вецетале саȣ dе анімале ші ꙟнкъ кȣ кіпȣл чел маї скȣмпȣ.

Ноі віdем, къ ꙟн лȣме тоції ачеї карії не ꙟнчетат нȣмаї кът скотȣ dін авареа лор, фъръ съ пȣе ші чева ла лок, ръсіпескȣ кȣ времеа ші трекȣ ші прін чеа маї маре авере аціюнгънd а фі чершіторї; тот асеміне съ ꙟнтъмплъ ші кȣ пъмънтȣл. Елȣ кȣпрінdе ꙟн сіне коморї марї dе матерії хрънітоаре пентрȣ семънътȣрї. Ачесте не ꙟнчетат dешертънdȣсъ dін ан ꙟн ан ꙟн фолосȣл ачелора че'лȣ лȣкреазъ, фъръ ка съ пȣе чева ꙟнапоі dе ȣнdе іеȣ, ка аша съ нȣ dеіе dе фȣнd, аціюнгȣ ꙟнсфършіт dе съ dешартъ кȣ тотȣл ші пъмънтȣл ремъне прекȣм zіче Францȣзȣл „с ъ р ъ ч і т“ саȣ кȣм zіче Молdованȣл ꙟ н в е к і т, істовіт.

Пъмънтȣл ачест фъръ влагъ, ꙟнвекіт, ръмъінd ꙟн пъръсіре се оdіхнеште. Ꙟн тімпȣл кът ціне оdіхна лȣї се акопере dе верdеацъ: ачеаста пȣтреzънdȣ спореште матеріїле хрънітоаре ші аша ꙟмпȣтерпічеште, dъ влагъ, саȣ ꙟмбогъцеште пъмънтȣл ші dе ачеа ръмъінd о цеарінъ ꙟнвекітъ ꙟн п ъ р л о а г ъ се ꙟноеште. Ꙟнсе нȣмаї кънd се ꙟноеште тречe ȣн анȣ саȣ dоȣї ба ꙟнкъ ші треї ші маї мȣлцї ані, ꙟн каре рестімпȣ венітȣл ачелȣї пъмънт есте піерdȣт. Прін ȣрмаре, кіпȣл ꙟноіреї пъмънтȣлȣї прін пърлоагъ есте о аdевъратъ ꙟнгръшаре, кареа се нȣмеште ꙟнгръшаре в е р d е саȣ в е ц е т а л ъ; dар о ꙟнгръшаре каре ціне фоарте скȣмп.

Пъмънтȣл ꙟнвекітȣ се ꙟноеште ші прін т о л о ч і р е; пентрȣ къ бȣрȣеніле че се фак пе цеаріна ꙟнвекітъ, съ паск dе віте, каре пе dе

о парте, кълкънd ші пъскънd локȣл, dаȣ пȣгере пъмъптȣлȣї; іаръ пе de алта, лепъdънd ачеа че пȣ пот мїстȣї, ъл ӂнграше: аша dар ші прін толочіре пъмъптȣл се ӂнноеште ші се ӂнграше; ӂнсе іаръші кȣ кіпȣл чел маї скȣмпȣ; фіінd къ de пе локȣл че л'ам лъсат толоакъ, пеаръпdȣл, пȣ пȣмаї къ пȣ скоатем пічї ȣп фелїȣ de веніt; dар ші вітеле че пȣпемȣ ка съ'лȣ паскъ ле пръпъdімȣ: къчї еле абіе гъсънd хранъ ка съшї ціпъ віеаца пе чоtапеле пȣ сȣпт ӂн старе пічї оdатъ а пі dа лаптеле, карпеа ші сȣл, каре'л dобъпdімȣ de пе вітеле челе грасе ші фрȣмоасе че паскȣ пе сȣхатȣрї.

De пе вом ціпеа мȣлт ші de ачестȣ обічеїȣ, каре ера бȣпȣ пе кънd пъмъптȣл пȣ съ мъсȣра кȣ палмȣкȣл ка астъзї ші кареле odінеоаръ ла поі ка ші астъзї ӂнкъ ӂн пȣстїіріле Басарабіеї ера сіпгȣрȣл кіпȣ de а се фолосі чінева de пъмъпт пȣмаї прін крештереа вітелор; атȣпче алътȣре кȣ сȣіреа преціȣлȣї мошіілор, de каре ӂн аdевър се бȣкȣръ пропріетарії ар требȣї съ се сȣе ші прецȣріле пъпілор, ӂн каре съ пъdъжdȣеск посесорії de се ӂнтрекȣ аша ла сȣіреа къштігȣлȣї.

Ӂнсе пе de опарте сȣіпdȣсъ преціȣл мошіілор, аdекъ плътіпdȣсъ пъмъптȣл скȣмпȣ, ші пе de алта лъсънd пъмъптȣл ӂн пърлоагъ ші толоакъ апї ӂнтреці ка съ се оdіхпеаскъ, фъръ ка се аdȣкъ пічї веніtȣл ȣпеї цеаріпе, пічї веніtȣл ȣпȣї фъпацȣ бȣпȣ, de ȣпde ва скоате посесорȣл баніі къштігȣлȣї? Астъзї ъї скоте din боїерескȣ, din роdȣл мȣпчеї цераплор, ӂнсе мъїне кънd пȣ ва фі боїереск, тот кȣ парлогa ші толоака а съ фімȣ?

Пе лъпгъ ачесте ші преціȣл проdȣктерілор поастре атърпъ de ла преціȣл політічіт ӂн алте церї ші de ла ліпса че о dȣк аколо, ші поі din прічіпа греȣтъцеї че ӂнтімпіпъм кȣ транспортȣл, сȣптем сіліці аdесе-орї, съ dъм пъпеа пóстръ ші фъръ прецȣ, ші аша преціȣл мошіілор пȣ есте ӂн аналоціе пічї кȣ преціȣл пъпеї, пічї кȣ кіпȣл ӂнгръшереї пъмъптȣлȣї. Пȣтемȣ deчї zіче къ с'аȣ трекȣтȣ ефтіпътатеа пъмъптȣлȣї, с'аȣ трекȣт тімпȣл de ал маї пърсі ші ал лъса съ се оdіхпеаскъ, ші требȣе съ пе ӂнгріжімȣ ші съ къѹтъмȣ алт кіпȣ маї ӂнлеспіторїȣ ші маї ефтіпȣ спре ал ӂнгръша: фіінd къ тот мȣпкъ ші келтȣеалъ чере ші ȣпȣ пъмъпт поȣ ші ȣпȣ пъмъпт векїȣ, ші ȣпȣ пъмъпт богат ші ȣпȣ пъмъпт сърак, ӂнсе deосебіреа роdіреї есте таре маре, ачеаста скаde мȣлт пентрȣ ачеї че пȣ ӂнграше локȣріле ӂнвекіте ші ӂнкъ ші маї мȣлт пентрȣ ачеї че ӂнграше пъмъптȣл кȣ пърлоага ші толоака.

Dакъ ам пȣте́ ӂнпоі цеаріпа фъръ ка съ перdем веніtȣл еї ӂн кътъ времe стъ ӂн пърлóгъ ші тълоакъ оаре п'ар фі маї біне? Ші авънd ачееа че астъзї пїерdем, оаре пȣ пеар веපі маї ӂнdъмъпъ ла сȣіреа преціȣлȣї мошіеї? Оаре п'ар фі мошііле маї ӂнфрȣмȣсецате? Атȣпче п'ам віпdе пъпеа пóстръ маї ефтіпъ? ші пȣтънd ачеаста фаче пічї de кȣм п'ам гъпdі а пі деспъгȣбі din спатіле консоматорілор сȣіпdȣ преціȣл пъпеї ші кътȣ пȣ фаче. Ачеаста вїdем къ се поате пȣ пȣмаї ла націіле стреіпе, dар ші ла ӂнсȣші ла фраціі ностриї din Бȣковіпа ші Арdеалȣ.

Dакъ ӂн практіка цереї се обічіпȣеште кіпȣл чел маї скȣмпȣ ал ӂнпоіреї цеаріпілор ӂпвекіте, прекȣм с'аȣ dоведітȣ; dакъ толоака ші пърлоага есте о аdевъратъ ӂнгръшаре, каре аdȣче пȣгȣбіре ші кȣмпърътoрїȣлȣї ші вънzъторїȣлȣї, de че съ пȣ ӂнтребȣіпцъм ші поі ӂпгръшареа чеа маї ефтіпъ, кареа есте таре біне кȣпоскȣтъ ші ӂнтребȣіпцатъ ӂн алте церї? Съ пърсімȣ dаръ кіпȣл че съ ȣрмеазъ астъзї спре а ӂнпоі цеаріпеле ӂнвекіте ші съ пȣ ле маї лъсъмȣ ка съ се оdіхпеаскъ ръмъіпdȣ ӂн пърлоагъ саȣ толоакъ ші съ къѹтъм ачел кіпȣ прін кареле пȣтемȣ ӂнгръша пъмъптȣл фъръ ка съ перdемȣ веніtȣл лȣї. Гȣпоїȣл, каре астъзї съ лепъпъdъ de тоці ші каре слȣжеште пȣмаї спре поvоара екопомілор пострі, гȣпоїȣл пентрȣ каре п л ъ т і м ȣ ка съ скъпъмȣ de dъпсȣл; ачеста есте міжлокȣл чел маї бȣпȣ ші ефтіпȣ спре а ӂнгръша ші а ӂнпоі цеаріпеле ӂнвекіте; гȣпоїȣл ачеста есте піатра din капȣл ȣпгїȣлȣї ачелор маї бȣпе веніtȣрї ші ачелор маї богате есплоатації. Оаре тот съ'л лепъdъм?

Паркажȣл.

Паркажȣл, саȣ търла, саȣ шеzътоареа de віте, копсістъ ӂнтрȣ а пȣпе съ стее вітеле ші маї

алесȣ оіле ꙟnтр'ȣnȣ локȣ ꙟnkісȣ nȣmітȣ п а р k ȣ kȣ kеї mішkъторе пе пъmъnтȣл че воеште чіnева съ ꙟnграше.

Ачестȣ kіnȣ de ꙟnгръшетȣ есте фолосіторіȣ kъте odатъ, mаї kȣ саmъ ꙟnтрȣ kътȣ фаче kрȣцаре ꙟn огрінжї саȣ аштерnȣтȣ ші ꙟn kъратȣл гȣnоїȣлȣї ꙟn огоаре deпартате ші kȣ греȣ de ресбътȣтȣ ꙟn еле.

Паркажȣл есте потрівітȣ пеnтрȣ пъmъnтȣріле челе ȣmорe ка ші пеnтрȣ челе тарї, ꙟnсе ꙟn ачесте nȣ требȣіе фъkȣтȣ de kътȣ пе ȣnȣ тіmпȣ ȣскатȣ. Есте біnе de а сеmъnа ꙟndатъ dȣпъ паркажȣ.

Пъmъnтȣл требȣіе аратȣ mаї 'nаіnте de паркажȣ спре а фі прегътітȣ de а пріімі пішетȣл ші баліга вітелор. Dȣпъ паркажȣ есте біnе а се фаче о арътȣръ ȣmоръ. Фъnацеле се ꙟmбȣnътъцескȣ форте mȣлтȣ kȣ паркажȣл.

Ꙟnгръшаре че есъ dіn паркажȣ лȣкреазъ ꙟndатъ асȣпра сеmъnътȣреї аnȣлȣї ші ꙟnрівріреа еї nȣ ціnе de kътȣ ȣnȣ аnȣ саȣ чел mȣлтȣ dȣої аnї.

Ꙟn пъmъnтȣріле челе лȣтосе, dȣпъ kȣmȣ воеште чіnева съ dевъndеаскъ о ꙟnгръшаре пȣтерnіkъ саȣ слабъ скіmбъ паркȣл odатъ саȣ de dȣое орї пе nопте, сȣnȣіnd kъ аȣ datȣ de фіекаре оае kъте ȣnȣ спацїȣ de чіnчї палmе. Kъnd есте съ се скіmбе паркȣл атȣnче се факȣ dȣое оkоле mȣтътоаре ші ꙟn ȣnȣл стаȣ оіле de kȣ сеаръ пъnъ ла mеzȣл nопцеї ші ꙟn алтȣл de ла mеzȣл nопцеї ші пъnъ dіmіnеацъ.

Ꙟnгропатȣл плъnтелор верzї.

Съ поте ꙟnгръша пъmъnтȣл сеmъnъndȣ ꙟn елȣ mаzере, лȣпіnȣ, ші kъnd сȣnт ꙟn флоаре ачесте плъnте съ kȣлкъ ла пъmъnтȣ kȣ обороnіре ші съ ꙟnгропъ kȣ о аръторъ.

Ачесте плъnте пȣтреzескȣ ꙟn пъmъnтȣ ші'лȣ ꙟnграше. Метоdȣл ꙟnгръшереї верdе аре kȣ атъта mаї mаре фолосе kȣ kътȣ сторче пȣціnъ влагъ dіn пъmъnт ші kȣ kътȣ kрескȣ mаї репеde, mаї kȣ търіе, ші mаї dесе.

Тріфоїȣл ꙟnгропатȣ dȣпъ че с'аȣ kосітȣ odатъ ші mаї 'nаіnте de а се kосі аdȣоа оаръ проdȣче фоарте бȣnе ресȣлтате ка ꙟnгръшаре пеnтрȣ грȣȣл че съ сеаmъnъ dȣпъ о сіnгȣръ аръторъ.

БȢЛЕТІNȢЛ АГРІКОЛȢ.

Черчетъріле штііnціфіче nȣ ісбȣтескȣ тотȣ dеаȣnа аша de репеde dȣпъ kȣmȣ ар dорі ачеї че съ аdресазъ ла kорпȣріле ꙟnвъцацілор пеnтрȣ а dобъndі леакȣрї ші лȣmіnърї. Ачеастъ nеnȣтіnцъ пърȣтъ аціцъ kъте оdатъ лȣъріле ꙟn рісȣ а пȣблікȣлȣї kаре nȣmї nопте dа сеаmъ de греȣтъціле че сȣnт пеnтрȣ а афла ꙟnаdевърȣ а d е в ъ р ȣ л. Kарактерȣл проnрїȣ ал штііnцеї dе астъzї есте dе а шті чіnева съ іgnоресъ ші пріn ȣрmаре de а kоnтіnȣа kȣ kъȣтаре аdевърȣлȣї фъръ de а пȣnе nȣmаї ворбе ꙟn локȣл лȣї прекȣmȣ съ фъчеа оdіnіоръ. Kȣ ачестȣ оkасіоnȣ есте біnе dе а nе аdȣче амінте dе аnеkdота ȣрmътоаре рапортатъ dе Arago. Пе ла mіжлокȣл віекȣлȣї dіn ȣрmъ, ȣnȣ оmȣ dе ла kȣрте аdресъndȣсе ла ȣnȣл dіn преdечесорії mарелȣї астроnоmȣ ꙟn ꙟnсърчіnареа dе секретарȣ перпетȣал алȣ Akаdеmіеї штііnцелор, лȣ ꙟntребъ: Че сȣnт петеле dіn соаре?—Nȣ штіȣ респȣnсе Mairan—Че ꙟnсеmnеазъ banделе лȣї Жȣпітер?—Nȣ штіȣ.—Че есте лȣmіnа zodіакалъ?—Nȣ штіȣ.—Ах Домnȣле! De че треабъ mаї есте ка съ фіе чіnева Akаdеmічіаnȣ kъnd тот респȣnde kъ nȣ штіȣ?—Токmаї пеnтрȣ ка съ штіе kъnd требȣіе zіче. Nȣ штіȣ.—

AVIS.

Реdакціа іnвітъ пе Domnії абоnацї kаріі dела ꙟnчепȣтȣл аnȣлȣї аȣ пріімітȣ фоаїа съ біnе воїеаскъ акȣmȣ кътръ сфършіт а тріmіте прецȣл абоnаmеnтȣлȣї de 15 леї пе аnȣ ꙟn kапіталіе ші de 18 $^1/_2$ ꙟn dістрікте.

Асеmіnеа се фаче іnвітаре ші Domnілор че вор фі авъnd лісте de абоnаmеnтȣ de а nі ле тріімете ꙟmпреȣnъ kȣ банії спре а се dа фоаїа ла персоnеле kърора nȣ ш'аȣ пріmітȣ тоте nȣmеріле kоmплете; прекȣmȣ ші ла ачеле kърора dіn nештііnцъ nȣ лі с'аȣ тріmісȣ de фелїȣ.

І. Іоnескȣ.

Tipografia lui H. Goldner, Podulŭ lungŭ.

FOIA
DE АГРІКЪЛТЪРЪ ПРАКТІКЪ.

Сѫпт редакціа лѫї Ioan Ionескѫ.

№ 9. Ан. II.

Фоаіа есе одатъ пе лѫнъ.—Прецѫлѫ авонаментѫлѫї пе ѫнѫ анѫ есте де 6 сфанціхі ꙟн Іашї ші де 7 ꙟн ціnѫтѫрі. Авонареа се фаче ꙟн Іашї ла лівръріі, ꙟн ціnѫтѫрі ла DD. Професорі.—Ꙟштііnцъріле ші артікѫліле съ се адресезе франко ла ꙟнсѫшї редакторѫл фоіеі.

Септемвріе 1859.

EKONOMIA РЪРАЛЪ

—

ꙞМБЪНЪТЪЦІРЕА СТЪРЕЇ ЦЕРАNІЛОР.

„Тóте прівілеціѫріле, скѫтіріле, „монополѫріле, де каре се бѫкѫръ „ѫнкъ кътева класе, ворѫ фі десфіінцате; ші се ва прочеда, фъръ ꙟнтързіере, ла ревізіа легеї каре регѫлеазъ релаціїле пропріетарілор де „пъмънтѫ кѫ кѫлтіваторії, кѫ скопѫ „де а ꙟмбѫнътъці стареа церанілор.“ (Арт. 46 din Актѫл конститѫтівѫ ал Прінчіпателор-Ѫніте, ꙟнкеіетѫ ла Паріс ꙟн $^7/_{19}$ аѫгѫстѫ 1858.)

Нѫ пѫтемѫ маї біне сфърші дісkѫціѫнеа пѫблікъ ꙟнчінсъ ꙟн ачеастъ фоаїе асѫпра ꙟмбѫнътъціреї стъреї церанілор де кътѫ прін ѫрмъторіѫл Месарціѫ Домнескѫ. Ачеста ꙟнкеїе періодѫл стітереї пърерілор ші деskіде епоха ноѫъ а адоптъреї, де кътръ пѫтеріле пѫбліче але цереї, ачелеїа че съ ва сокоті маї дрéптъ ші маї пропісъ пентрѫ а асігѫраренаштереа неамѫлѫї Ромънескѫ ші ꙟнфлоріреа Статѫлѫї Прінчіпателор-Ѫніте.

МЕСАЦІЇѪ DOMNESKѪ

Адресатѫ комісіеї перманенте din Фокшанї.

Домнілор мемврі аї комісіеї чентрале,

„Дѫпъ рапортѫл кoncілiѫлѫї ностръ де міністрі сѫв No 3742,

„Koncідеръндѫ къ легеа фѫндаментали а регламентѫлѫї органікѫ, каре регѫлеазъ дрептѫріле ші ꙟндаторіріле речіпроче ꙟнтре пропріетарї ші локѫіторії сътенї, с'аѫ рекѫноскѫтѫ дефектѫоасъ атътѫ прін апликаціа éї, кътѫ ші прін доринціле еспрімате де тоате класеле че аѫ фостѫ репресентате ꙟн Адѫнареа ад-хок din анѫлѫ 1857;

„Koncідеръндѫ къ, дѫпъ арт. 46 ал конвенціеї din 7 (19) аѫгѫстѫ, ѫрмеазъ а се прочеда фъръ ꙟнтързіéра ꙟн ревізіа ачéї легї, спре ꙟмбѫнътъціреа стъреї церанілор;

„Koncідеръндѫ къ солѫціа ачестеї кѫестії есте де чеа маї маре імпортанцъ, нѫ нѫмаї din пѫнктѫл де ведéре ал ꙟнфръціреї тѫтѫрор елементелор попорѫлѫї ромънѫ, дар ші ꙟн пріівіреа націоналітъцеї сале, ші а індѫстріеї агрікoле;

„Koncідеръндѫ къ стареа де аштентаре ꙟн каре се афлъ атътѫ локѫіторії кътѫ ші пропріетарії ар пѫтé девені вътъмътоаре просперітъцеї цереї, дакъ с'ар маї ꙟнтързіé солѫціа ачестеї кѫестії:

„Noї, ꙟн пѫтереа арт. 33 din конвенціе, въ рекомъндъмѫ, Домнілор, кѫестіа де фацъ, каре есте комѫнъ ъмбелор прінчіпате, де а о лѫа ꙟн серіоасъ багаре де самъ, ші а гръбі прегътіреа проіектѫлѫї легеї кѫвеніте.

„АЛЕКСАНДРѪ IOAN.“

Тотȣ dé o idee кȣ Трiбȣnа Romъnъ ne асочiemȣ шi noi ла ȣрmътоареле сiмцiminте че аȣ есприmатȣ пȣбликъnd Месацiȣл Domnескȣ привiторiȣ ла к ȣ е с т i а а с т ъ m а р е, каре есте чеа maї mаре din тоате.

„Салȣтъmȣ din тоатъ inima ачестȣ актȣ de mаре iniцiатiвъ ал Мъриеї Сале Domnȣлȣї; аплаȣdъmȣ пе miniстрiї че прin ꙟnцелепте сфатȣрї шi патрiотiче стръdȣinцї ажȣтъ аст-фелiȣ Мъриеї Сале, ꙟn ценероаса лȣкраре а реформеї din лъȣnтрȣ, а реценеръреї nацiоnале: nȣmaї ȣnȣ попорȣ ꙟnтрегȣ, nȣmaї попорiмеа сателор ва пȣте афла ꙟn inima са аdевърателе ростiрї de mȣлцȣmiре пеnтрȣ DОМNȢЛ ностру шi аї сеї коnсiлiерї. Dorimȣ, dаръ, ка съ стръбатъ кȣвiнтеле domnештї пънъ шi ꙟn челе maї de латȣрї кътȣnе але цереї, прекȣmȣ ȣрътȣ, din сȣфлетȣ, ка еле съ пътрȣnzъ шi inimiле челор maї ꙟnвъртошацї боiерї карiї формеазъ астъzї Чеnтрала de ла Фокшанї. Еатъ о minȣnатъ оkaziоne пеnтрȣ пȣтерiле коnстiтȣiте але цереї de а аръта ꙟn аdевърȣ лȣmеї шi Romъnilор къ о пъртiчiкъ бȣnъ din виȣ сȣфлетȣл Romъnieї се афлъ шi ꙟn сiнȣл лор.

РЕСКȢМПЪРАРЕА БОЇЕРЕСКȢЛȢЇ.

Кеmатȣ фiind челȣ dintъiȣ de кътръ amiчiї meї полiтiчї спре а emiте о пъреpe асȣпра кiпȣлȣї de а се фаче deспъгȣбiреа проприетарiлор пеnтрȣ пъmъnтȣл челȣ стъпъnескȣ церанiї nȣ nȣmaї de фаnтъ de кътръ чеї презенцї, dаръ шi de dрептȣ пеnтрȣ ачел че есте а се коnсерва ценерацiiлор вiiтоаре, mъ кȣnоскȣ dаторiȣ de amȣ da сеаmъ de ачеа че amȣ фъкȣтȣ.

Din тоате пърерiле emiсе пеnтрȣ а се ꙟmбȣnътъцi сóртеа церанiлор ачееа каре ꙟmпакъ тоате iнтереселе партiкȣларе шi пȣблiче есте ꙟmпроприетърiреа церанiлор кȣ deспъгȣбiре кȣm съ ziчеа ꙟn Бȣкȣрештї ла 1848, саȣ рескȣmпърарea боiерескȣлȣї кȣmȣ съ ziчеа ꙟn Iашї ла 1857. Dȣпъ че amȣ еспȣсȣ ꙟn фоаiа nóстръ, de ла ꙟnчепȣтȣл анȣлȣї шi пъnъ акȣmȣ, фолоаселе шi стiнтелiле тȣтȣрор пърерiлор emiсе, атътȣ ꙟn Adȣnареа коnсȣлтатiвъ а Молdовеї кътȣ шi афаръ de Adȣnаре; шi dȣпъ че amȣ кȣnоскȣтȣ къ nȣmaї рескȣmпърарea боiерескȣлȣї поате се ꙟmбȣnътъцеаскъ сóртеа церанiлор, есте de nеапъратъ требȣiнцъ de а ꙟnтра ꙟn черчетареа сiстеmелор че с'аȣ пропȣсȣ пеnтрȣ а се пȣте реаliza ачеастъ mъсȣръ dреаптъ шi екȣiтабiлъ.

Сiстеmеле de рескȣmпъратȣ боiерескȣл.

Афлъndȣmъ вiче-прешеdinте ал комiсiȣnеї ꙟnсгебате ꙟn 1848 ла Бȣкȣрештї din deпȣтацiї церанї шi проприетарї, пеnтрȣ а deсбате шi а фаче ȣnȣ проiектȣ de леце привiторiȣ ла пȣnереа ꙟn лȣкраре а арт. 13 din прокламацiа револȣцiеї „Еmанчiпацiа шi ꙟmпроприетърiреа церанiлор кȣ deспъгȣбiре“ amȣ кътатȣ de а пропȣnе miжлокȣл практiкȣ прin каре съ се пóтъ фаче ачеастъ операцiе екоnоmiкъ фъръ de а жiгнi кътȣшї de пȣцiнȣ iнтереселе проприетарiлор. Ꙟnсе ла 13 сеnтеmврiе 1848 пъвътiреа Тȣрчiлор, аdȣшї ꙟn Бȣкȣрештї de кътръ Рȣшiї ловiцї ꙟn протекторатȣл кȣ каре съ ꙟndрȣmа ла лȣареа цереї din mъnile nóстре, аȣ ꙟnъdȣшiтȣ граiȣл dрептъцеї шi ал попорȣлȣї. Кȣ пȣnереа ꙟn вiгóре а орdiнеї регȣламеnтаре шi а лецеї боiерескȣлȣї n'аȣ maї фостȣ кȣ пȣтiнцъ de а се diскȣта сiстеmеле de deспъгȣбiре саȣ de рескȣmпъраре. Прiншї de Тȣрчї шi ꙟnкiшї шi апоi iсгонiцї din цеаръ amȣ петрекȣт ꙟn iарnа ȣрmътоаре ꙟn mȣnцiї Арdеалȣлȣї. Стърȣiтоареа ꙟndеmnаре че не аȣ фъкȣтȣ D. Алексаndрȣ Голескȣ (албȣл), ачестȣ сiнчер amiк ал феричiреї церанiлор, m'аȣ deтерmiнат а deсвълi, ꙟnтр'о скрiере deтаiлiатъ, кȣестiȣnеа церанiлор шi сiстеmеле de рескȣmпърареа боiерескȣлȣї. Deспримъвъръndȣсъ amȣ плекатȣ ла Коnстаntinополе спре а тiпърi скрiереа кȣ 100 de галбiнї dацї de D. Логinȣ, церанȣ аȣрарiȣ din Zлатна ꙟn mȣнцiї Арdеалȣлȣї.

Ацiȣnгъndȣ ꙟn Коnстаntinополе amȣ гъсiтȣ реакцiа ꙟn тоатъ пȣтереа еї шi nȣпȣnиndȣ пъmъnтȣл amȣ кȣnоскȣтȣ къ есте de iнтересȣл каȣzеї че авеmȣ de спрiжiнiтȣ de а amъnа тiпърiреа шi de am mърцinі ꙟnтр'о лȣкраре indiректъ. Пеnтрȣ а iсбȣтi ꙟn ачеаста amȣ кътатȣ съ лȣmiнеzї deспре че фъкȣсеmȣ ла Бȣкȣрештї шi кiар пре ачеї че ар фi пȣтȣтȣ съ mъ прiгонеаскъ шi съ mъ ꙟmпеdече ꙟn лȣкрареа меї пропȣсесеmȣ. Iатъ кȣmȣ m'amȣ апȣкатȣ de лȣкраре.

Матȣ ꙟнфъцошатȣ ла D. Кор, ꙟнтъїȣл інтерпретȣ ал атбасаdеї франчезе шї'ї атȣ еспȣсȣ кȣестіȣнеа царанілор черъндȣ сфатȣ. D. Кор тъ сфътȣї dе а тъ аdреса ла тареле Везірȣ Решіd Паша ла каре ꙟнсȣшї тъ ші рекотенdȣї.

Кȣ ȣнȣ тетоарȣ ꙟнфортъ dе петіціе тъ аdресаїȣ ла тареле Везірȣ спȣіndȣї прічіна ісгоніреї теле dін цеаръ, ꙟнdрептъцъndȣтъ dе кълна пентрȣ каре ератȣ еспатріатȣ ші ꙟнdетнъndȣл dе а пȣне тъна пе кȣестіȣнеа царанілор таї 'наінте dе а къdеа ачеаста ꙟн тъна Рȣшілор саȣ а Аȣстріенілор. Мареле Везірȣ тъ рекотенdȣї лȣї Істаіл Паша тіністрȣл dе котерцȣ кърȣїа асетене тънгȣіndȣтъ ї'і еспȣсъїȣ кȣестіȣнеа царанілор. Істаіл Паша тъ рекотенdȣї лȣї Аалі Паша, тіністрȣл требілор стреіне ші лȣї Рȣсdі Паша тіністрȣл dе ресбелȣ ші прін ачеаста кȣноскȣїȣ пе тоці чеї таї ꙟнсетнаці Тȣрчї dін Константінополе ші лі dъdȣїȣ ла тоці кȣвеніта релаціȣне dе стареа царанілор аша ꙟн кътȣ dȣпъ ȣнȣ анȣ атȣ аціȣнсȣ dе ті с'аȣ черȣтȣ офічіалȣ dе кътръ Нȣреdін Беїȣ, ꙟнтъїȣл dрагоманȣ ал ꙟналтеї Порці, ȣнȣ тетоарȣ dеспре кȣестіȣнеа царанілор

Пе dрȣтȣл ачеста ал тетоарелор, пȣблічітатеа, 'тȣ ера кȣ тотȣл нефолосітоаре; ꙟнсе, ка съ нȣ тъ абатȣ dе ла ціȣрȣінца dатъ D-лȣї Логін ші Голескȣ, плекъїȣ ла Брȣса ші скосъїȣ 10 копії dе пе скріереа кȣестіȣнеї царанілор пе каре ле ꙟтпърціїȣ пе ла атічії політічі. Ȣна dін ачесте копії аȣ авȣтȣ ші N. Бълческȣ каре ворбеште dе dънса ꙟн Questions économiques des Principautés кълеце ші татеріалȣріле dе каре аве требȣінцъ. Ȣна dін ачесте копії dъdȣї лȣї Нȣреdін Беїȣ, кареле аȣ ꙟнсърчінатȣ пе Dлȣї Алекȣ С. Катарціїȣ, атȣнчї тетбрȣ бїȣроȣлȣї dе траdȣчере, dе а о тълтъчі dін Ротъненте ꙟн Францȣзеште. Сфършітȣл аȣ фостȣ къ тіністрії Отомані с'аȣ ꙟнкреdінцатȣ dе невіновъціа теа ші dе dрептатеа кавсеї царанілор ші т'аȣ опоратȣ кȣ консіdерареа лор.

Прін D. Nogués т'атȣ фъкȣтȣ атъта dе біне кȣноскȣ кътȣ Ететȣ Паша, dаскалȣл dе Францȣзеште ал Сълтанȣлȣї с'аȣ інтересатȣ dе сóрта теа ші а скріерілор теле ші т'аȣ арътатȣ dрȣтȣл ка съ тъ тънгȣескȣ ші Сълтанȣлȣї dе неdрептатеа че тіс'аȣ фъкȣтȣ ісгоніndȣтъ dін цеаръ пентрȣ спріжініреа че атȣ фъкȣтȣ кȣестіȣнеї царанілор. ꙟнсфършітȣ, Міністрії тъ презентъ dе Dіректор ал скóлеї ꙟтпърътешті dе агрікȣлтȣръ; dар опозіціа тъ ꙟтпеdекъ dе а фонкціона. Мъ фолосїȣ dе опозіціе ші тъ тънгȣїȣ тарелȣї Везірȣ кареле dȣпъ рапортȣріле лȣї Фȣаd Паша ътȣ dъdȣ деплінъ креzаре dе тотȣ чеї спȣнетȣ dеспре царані ші фъкȣ ка съ фіȣ ші пȣтіт dеаdрептȣл dе кътръ Сълтанȣл dіректор схоалеї dе агрікȣлтȣръ.

ꙟнтре ачестеа сосіръ ші Грігоріе Гіка Воевоdȣ кареле ꙟн атністіе тъ кȣпрінсъсе ші пе тіне, ш'ітȣ фъгъdȣї а тъ аdȣче ꙟн цеаръ спре а фаче ꙟн Молdова о схоалъ dе агрікȣлтȣръ. Префеquerїȣ Молdова. ꙟнсе кънd ла плекаре, тъ потенїȣ кȣ колонелȣл Мавроdін, трітісȣ dе Dотніторїȣ, спре атї спȣне къ нȣ тъ поате лȣа. Dотніторїȣл ътȣ спȣсъ опосіціа фъкȣтъ dе прінчіпеле Валахіеї Штірбеїȣ прін Dотнȣл Тітовȣ атбасаdарȣл Рȣсескȣ ꙟн Константінополе.

Ачеаста тъ аdȣсъ іаръші ла кȣестіȣнеа царанілор, ші тъ фъкȣ а ꙟнdȣоі актівітатеа ші апърареа dе прігоніре. Ашеzъмънтȣл dін 1851 ътȣ къzȣ ꙟн тънъ, ші котбътънdȣл тъ ꙟнкреdінцъїȣ къ тіністрії тȣрчї кавта ꙟн кȣестіȣнеа dінтре боїерї ші царані се ꙟнпаче, кȣтȣ zічеа Істаіл Паша, оаїа кȣ лȣпȣл.

Есперіінца ашеzътънтȣлȣї dін 1851 нȣ аȣ сітентатȣ dоріта dрагостеа ꙟнтре оае ші лȣпȣ; къчї ачеастъ ꙟтпакаре нȣ ера кȣ пȣтінцъ ші dе ачеа кънd съ кавта а се опрі ресбелȣл dе Оріентȣ ші съ фъчеаȣ конферінцеле ꙟн Константінополе пентрȣ а се пȣне ла кале віїторȣл Прінчіпателор аȣ венітȣ іаръші ворба ла кȣестіȣнеа царанілор. Н'аȣ ліпсітȣ апърȣторії боїерескȣлȣї dе пе лънгъ атбасаdорії пȣтерілор Еȣропеї, нічї dе пе лънгъ тіністрії ꙟналтеї Порці. ꙟнсе акȣтȣ съ пъръсісъ іdееа dе а се ꙟтпъка оаїа кȣ лȣпȣл ші съ кавта dе а се фаче dрептате Dе ачеа ꙟн конферінцъ с'аȣ ȣнітȣ кȣ тоції а пȣне ꙟн прічіпїȣ рескȣтпърареа боїерескȣлȣї. Метоарȣл че атȣ dатȣ ла ачестȣ оказіонȣ л'атȣ пȣблікатȣ ші ꙟн Жȣрналȣл dе Константінополе ші ꙟн ꙟнdеосъбі ші латȣ ꙟтпърцітȣ претȣтіndене пе ла пресъ ші кабінiте.

de ла пълатеріле ꙟмпърътешті ші преса Еȣропеї пънъ ла скріиторі пȣблічї. Ачеста есте ачела пе каре ші Стеоа Dȣпъреї din Брȣкселе л'аȣ репроdȣсȣ.

Пентрȣ а се фаче ресkȣмпърареа боіерескȣлȣї сȣнт чінчї сістемȣрї пропȣсе : 1. Сістемȣл meȣ, ачел фъкȣтȣ ꙟн Zлатна ла 1848 ші kȣноскȣт лȣї Nікȣ Бълческȣ. 2. Сістемȣл лȣї Nікȣ Бълческȣ. 3. Сістемȣл Dлȣї А. Г. Голескȣ (негрȣ). 4. Сістемȣл Dлȣї Боіерескȣ, ші 5. Сістемȣл анонімȣ, фъкȣтȣ ꙟн їеарне трекȣтъ.

Еспȣнереа ачестор чінчї сістемȣрї ва dештепта kрітіка ші ва da okazie de а се афла сістемȣл челȣ mai nimерітȣ пентрȣ а се фаче ресkȣмпърареа боіерескȣлȣї, фъръ de а kъшȣна чеа mai mikъ пагȣбъ пропрієтарілор церей.

Ideea de ресkȣмпърареа боіерескȣлȣї с'аȣ лъцітȣ прін kомбатереа че їаȣ фъкȣтȣ ръпосатȣл Воєводȣ Грігоріє Гіка, ꙟн меmоарȣл adресат ла konферінцеле din Віена. D. А. Голескȣ аȣ adoптат'о ꙟн скріереа са. Domнȣл Боіерескȣл асеменеа аȣ adoптат'о. ꙟнсȣші dепȣтацїа церанілор din Молdова аȣ черȣт оффічіал, ꙟн Dіванȣл ad-hoc din 1857, ресkȣмпърареа боіерескȣлȣї.

Сістемȣл de desпъгȣбіреа ꙟмпропрієтърірей церанілор еmісȣ ꙟн 1848 de I. Іонескȣ.

1. Пентрȣ а konсолida респектȣл ла персоана омȣлȣї требȣїе ка mȣнkа съ фіе ліберъ.

2. Пентрȣ а konсолida респектȣл ла пропрієтатеа пъмънтȣлȣї требȣїе ачеаста съ фіе гарантȣітȣ ꙟн mъна ачелор челȣ посеdeazъ ka о соціалъ.

3. Пентрȣ а се реаліса ачесте dȣое прінчіпіȣрї требȣїе а се desфаче легътȣра сілітъ dintре mȣнkъ ші пъмънтȣ ші а статорнічі ka прінчіпіȣл tokmeлеї de бȣнъ воіе съ ръмъїе пе вііторіме аџентȣл лȣкрърецȣ алȣ продȣавцїе черей.

4. Пентрȣ а се desфіінца легътȣра сілітъ dintре церанї ші пропрієтарї требȣїе а се da церанілор пъмънтȣл неапъратȣ требȣіторіȣ пентрȣ храна лор ші а вітелор лор.

5. Пентрȣ а desрові пъмънтȣріле церънешті de лȣкрȣл боіерескȣлȣї требȣїе а се фаче desпъгȣбіре пропрієтарілор.

6. Кътimea de пъмънт de datȣ церанілор de фацъ ші а челор вііторї есте ачеа неапъратȣ требȣітоаре нȣmai пентрȣ сȣбсістінца лор, ші мерџе нȣmai пънъ ла dȣое треimї de mошіе.

Пънъ аіче пȣнтȣріле de mai сȣсȣ с'аȣ desбътȣтȣ ші с'аȣ adoптатȣ de deпȣтацїї церанї ші пропрієтарї, афаръ нȣmai de ачестȣ ал шеселе, фііnd kъ локотененца аȣ ꙟнkісȣ desбатеріле tokmai ꙟн оара kънd ера съ се вотезе ші ачестȣ пȣнктȣ. Dȣпъ ачеа ар фі требȣітȣ а ȣрма desбатеріле ші асȣпра пȣнктȣрілор ȣрмътоаре :

7. Кȣ ꙟмпропрієтърірea церанілор нȣ съ цінтеште de а се dъръма kȣлтȣра mare din цеаръ. Dрепт ачеа съ пȣне ꙟн прінчіпїȣ : Кȣлтȣра mare Енглезъ пентрȣ боіерї, kȣлтȣра mikъ Франчезъ саȣ фламаndъ пентрȣ церанї пе орї kаре mошіе а церей. Есістінца kȣлтȣрей mарї есте асігȣратъ ꙟн невоіле церанілор kаре авъndȣшї нȣmai пънеа асігȣратъ ꙟн ꙟмпропрієтъріре вор kъȣта de ꙟndестȣлатȣ требȣінцеле лор челе лалте прін лȣкрȣ kȣ банї ші ліберȣ ꙟн kъмпііле есплоатате de боіерї.

8. Ашезареа пе фіе-kаре mошіе de ȣнȣ нȣмерȣ de локȣіторї ꙟн пропорціє kȣ ꙟнтinderea еї ші kȣ скопȣл џенерал ал есплоатърей агріколе, adekъ нȣmai пънъ ла dȣое треimї съ се ꙟнтindъ ꙟмпропрієтърірea ші съ ремъїе kȣлтȣра mare пе а треїа парте ꙟн абсолȣта ші лібера есплоатаре а пропрієтарілор.

9. Ръріреа kлаkашілор ꙟнгесȣіцї ла mȣнте спре kолонісареа mошіілор нелоkȣіте din kъmпіє есте нечесаріє ші ачеаста adȣче ші пентрȣ ꙟмпропрієтъріре фолосȣл de а се фаче kȣ mai пȣціне сакріфічіȣрї.

10. Detерmінаре kалітъцей фелїȣрітелор пъмънтȣрї ші а прецȣлȣї пентрȣ кътimеа че требȣїе а се лъса спре kівернісала сътенілор ꙟнтр'о парте а mошіей ші de ла олалтъ. Ачеаста ва форма о пропрієтате kомȣналъ стълпітъ ші deосъбітъ de ачеа а пропрієтарілор ремасъ ла алтъ парте а mошіей. Ла фіксареа прецȣлȣї пъмънтȣлȣї прін есперцї, dȣпъ ꙟмпрецїȣрърїле локале а фіе-kъреїа mошії din фіе-kаре цінdецȣ, се ва фаче ав-

стракціѕне de валора dатъ пъшъпшълѕї пріп шѕпка церапілор. (Ачеаста kondiціе kѕпрінde idea de рескѕшпърареа боіерескълѕї de kаре атѕ ҭпчепѕтѕ а шъ ціпеа dѕпъ че атѕ фостѕ ісгопітѕ din цеаръ ла 1848.)

11. Dареа ҭп стъпъпіреа клакашілор а пъшъпшълѕї афрапшісатѕ kѕ kondiціїле асігѕрътоаре інтегрітъцеї парчелеї фіе-кърѕїа локѕіторіѕ ҭп пропріетатеа komѕпеї сатълѕї, ші ҭпкеїереа сіпетълѕї de даторіе а локѕіторілор пептрѕ пре-цѕл пъшъпшълѕї пе kаре с'аѕ ҭмпропріетъріт.

12. Обштеаска хотърпічіе а пропріетъцеї боїерілор ші а церапілор ші ҭпскріереа атътѕ а валоареї лор de фолосіпцъ ші de скітвѕ, кът ші а облігаціілор пасіве че гревеазъ пропріетатеа фіе-кърѕїа ҭп картеа чеа маре а Статълѕї dѕпъ сістемъл прѕсіапѕ. Ачеаста есте пе апъратъ пептрѕ регѕларея аверей боїерілор ші а церапілор ші аре de скопѕ de а серві ла ҭпфіінцареа kредітълѕї пѕблікѕ, а іпотечеї ші а вапчеї паціонале kѕтѕ ші а плъцеї деспъгѕбіреї.

13. Ҭпфііпцареа даторіеї пѕбліче пептрѕ фопdѕріле рескѕшпърате, детермінареа кіпълѕї аморціреї сале ші а тімпълѕї ҭп kаре съ се ефептѕезе. Ҭплеспіреа префачереї ҭп валоаръ de чіркѕлаціе саѕ ҭп вапї орї кънd ар авеа требѕінцъ пропріетарїѕл de а фаче ачеаста трекънd dрептѕл de капіталѕ ші рентъ кътръ алтъ фацъ.

14. Гѕверпѕл пѕсѕ ҭп міжлокѕ ҭптре пропрієтарїѕл kредіторїѕ ші клъкашѕл dаторпікѕ. Гѕверпѕл гарантѕіпdѕ плата пропріетарїѕлѕї ҭп шѕпка ші пропріетатеа клъкашълѕї емапчіпатѕ.

15. Ҭп гѕверпѕ ѕпѕ міпістеріѕ de агрікѕлтѕръ репрезентеазъ інтересъл пропріетарілор боїерї ші церапї. Елѕ есте ҭпсърчіпат kѕ скоатереа ші ефектѕареа валоареї пъшъпшълѕї dатѕ сътепілор. Ачест міпістеріѕ ва організа агрікѕлтѕра спре а соліціта прогресѕріле еї пріп сочіетъцї агріколе, іпспекторї, інцінерї агріколї, ферме-моделе ші інстрѕкціа прімаръ.

16. Трапсакціа de ла сістемъл de астъzї а агрікѕлтѕреї ҭптемеїетѕ пе регѕламент ла алтѕ сістемѕ de кѕлтѕръ ҭптемеїетѕ пе bazіле kопстітѕціеї есте печесаріе; детермінареа формелор еї.

17. Ҭп кѕрсъл трапсакціеї съ се факъ асігѕрареа de вепітъл de фацъ ал пропріетарілор ші ҭпкізъшлѕіреа de споріреа вепітълѕї віїторіѕ алѕ кѕлтѕреї марї ші мічї.

18. Ҭп трапсакціе оаре гѕверпѕл пѕ поате плъті kѕ шѕпка сътеапълѕї даторіа лѕї пептрѕ пъшъпшѕ? De се ва адопта ачестѕ прінчіпіѕ гѕверпѕл ар пѕте лѕа шѕпкъ dела дъпшії. Чеї че ар авеа певоїе de dъпса ар пѕте съ о пегоціеze ла бързъ, de ѕnde пріп о сімплъ формалітате съ о потъ кѕмпъра ші арепdашѕл ші пропріетарїѕл. Гѕверпѕл пріп міністрѕл сеѕ de агрікѕлтѕръ съ ціе сокотеалъ лъмѕрітъ атътѕ челѕї че dъ, даторпікѕ фііпd; кът ші ачелѕї че їеа, kредіторіѕ фііпd.

19. Гѕверпѕл ҭп тотѕ апѕл плътеште сокотеліле фіе-кърѕїа ші dѕпъ тречереа de патрѕ апї саѕ а тімпълѕї трапсакціе, ле солdеазъ десфіінцъпd ші трапсакціа ші лъсъпd агрікѕлтѕра de а мерце пе калеа че ҭп ачест тімпѕ їаѕ прегътіт'о асігѕръпdѕї віїторїѕл ҭп лѕміна оамепілор формацї ҭп ферме-моделе ші мепіцї de а ҭптроdѕче ѕпелтеле ші машіпіле агріколе.

20. Dакъ ҭп тімпълѕ трапсакціеї kѕ шѕпка сътепілор ші kѕ вапїї лор гѕверпѕл п'ар пѕтеа істові плата пъшъпшълѕї рескѕшпъратѕ атѕпчї о їеа асѕпръші de а о респѕпdе пропріетарілор.

21. Гѕверпѕл поате окѕпа тімпѕл клъкашілор de еарпъ ҭп кърътѕрї de проdѕкте ла dепозітеле din портѕріле комерціале але цереї, ші валоареа ачестеї шѕпчї скъzъпdѕсъ de ла kредітеазъ а коптеї сътеапълѕї тречe ла dатореазъ а коптеї пропріетарїѕлѕї.

Артіколіле 17. 18. 19 ші 20 формеазъ сістемълѕ апопімѕ de рескѕшпърареа боїерескълѕї.

Ла фіе-kаре din артікѕліле de маї сѕсѕ с'аѕ фъкѕтѕ о тълкѕіре прелъргѕ ҭп kаре с'аѕ арататѕ органісареа kредітълѕї, ҭпфіінцареа ѕпеї вапче, ші ҭмпрѕмѕтаре de вапї пептрѕ а плъті о парте din даторіа сътепілор кътръ пропріетарї. Спаціѕл фоаеї пѕ еартъ de а репроdѕче аіче тоате челе zісе. Nікѕ Бълческѕ пе ва арата ѕпа din органісаціїле че съ потѕ лѕа de базъ пептрѕ а се фаче деспъгѕбіреа пропріе-

саȣ рескȣмпърарea боіерескȣлȣї кȣ аџіоторіȣл kредітȣлȣї органісатȣ ꙟн цеаръ. Ꙟн скріереа меа ам десвълітȣ ші ачеастъ тезъ. Ші de ачеа нȣ аветȣ de кътȣ съ не ȣнімȣ кȣ D. Бълческȣ.

Сістемȣл лȣї N. Бълческȣ пентрȣ деспъгȣбіреа пропріетарілор.

Міжлóчеле практіче пентрȣ рескȣмпърарea рентеї, каре дȣпъ сокотінца нóстръ аȣ аџіȣнсȣ неапърат, сȣнт нȣмерóсе ші ȣшóре. D. I. Іонескȣ, ꙟнтр'о лȣкраре inedітъ че се ва пȣбліка ꙟн кȣрънdȣ, пропȣне ші ȣнȣ ꙟмпрȣмȣтȣ ꙟн стръінътате кȣ 5 ла 100, пе іпотека пъмънтȣрілор de рескȣмпаратȣ, алȣ кърȣї продȣктȣ с'ар пȣне ꙟн чіркȣлаціе прін цеаръ кȣ добънда леџіȣітъ de астъзї, адекъ кȣ 10 ла 100, прін міжлокȣл ȣнеї банче націонале. Ꙟндȣоітȣ прін о слобозіре de білете, ачестȣ ꙟмпрȣмȣтȣ арȣ серві ла рескȣмпърарea пъмънтȣрілор; церанїї арȣ пȣтї о анȣітате че арȣ кȣпрінde добънда ші амортісемънтȣлȣ, аша кътȣ ꙟн 20 de anї еї арȣ пȣте пльті капіталȣл ꙟмпрȣмȣтатȣ. Опінія нóстръ съ деосебеште de ачеа а Dлȣї I. Іонескȣ, дін тъїȣ пентрȣ къ ноі н'амȣ вроі съ фімȣ трібȣтарї капіталіштілор стръінї, ші ал доіле пентрȣ къ ноі ȣндімȣ, ка ші попорȣлȣ Ромънȣ, къ сȣнт дестȣї банї ꙟн брацеле церанілор спре а рескȣмпъра пъмънтȣл *. Dар пентрȣ а ȣшȣра церанілор ачеастъ рескȣмпъраре, ші маї кȣ сеамъ ꙟн інтересȣл пропріетарілор, ноі вом чере ашезъмінтеле de kредіт органісате de кътръ Стат**. Ꙟн алте церї ка але нóстре ȣнde сінгȣра індȣстріе ексістентъ есте агрікȣлтȣра ші сінгȣрȣл капітал ȣмбелшȣгатȣ пъмънтȣл, челе маї ꙟнсемнътóре ашезъмінте de ꙟнтродȣсȣ сȣнт, фъръ контразічере, ачеле de kредітȣ фȣнчіер. Прін ачестȣ феліȣ de kредітȣ, каре нȣ'ї алтъ чева de кът тітлȣл іпотекаріȣ ꙟмпърцітȣ, тъіетȣ ꙟн маї мȣлте бȣкъцї ші чіркȣлъторіȣ, пъмънтȣл, капіталȣл фіксȣ, девіне ȣнȣ капітал чіркȣлатівȣ адекъ нȣмеръторіȣ фъръ а'ші перde калітатеа. Маї пȣцінȣ скімбъчіосȣ кȣ тóте ачестеа, ачестȣ капітал нȣ се пóте десфаче ші реннoi ꙟн форма са прімітівъ de кътȣ прін міжлокȣл економіілор сȣкчесівȣ ꙟнтрȣніте ꙟн тімпȣ de къцїва anї прін калеа амортісемънтȣлȣї.

„Kредітȣл фȣнчіеріȣ, зіче D. Wolowske ꙟн карnтеа ꙟнтітȣлатъ„ органісареа kредітȣлȣї фȣнчі„ер„ сервеште деодатъ а ꙟнтърі пропріетатеа ꙟн „мъінȣле ачелора че сȣнт демнї de а о пъстра, „ші а о стръмȣта ꙟн мъінȣле ачелора каре потȣ „фаче съ еасъ дін трȣпса пе кътȣ се пóте маї „мȣлте продȣкте; елȣ есте комплементȣл кон„стітȣціеї демократіче а пъмънтȣлȣї. Че тре„бȣіе пентрȣ а реаліса ачеастъ біне-фачере? Съ „се декідъ о маре карте de даторіе фȣнчіеръ „каре ва фȣнкціона ꙟнтр'ȣнȣ кінȣ аналогȣ кȣ „мареа карте а даторіеї пȣбліче, ші каре ва „адȣче кȣ сіне тот одатъ пентрȣ агрікȣлтȣръ „скъзъмънтȣл таксіеї інтересȣлȣї ші факȣлта„теа еліберъреї, пе калеа ȣнȣї амортісемънтȣ „кȣмпъратȣ; пентрȣ пȣртъторіїї de тітлȣрї сі„гȣранца комплетъ а добъндіреї, прекȣмȣ ші „ȣшȣрінца реалісъреї.“ Ашезъмінтеле de kредітȣ фȣнчіеріȣ нȣ сȣнт нічї о ȣтопіе нічї о нȣȣтате, о лȣнгъ есперіінцъ с'аȣ пронȣнцатȣ ꙟн фавóреа лор; de 80 de anї еле фȣнкціонеазъ кȣ сȣкчесȣ ꙟн Аллеманіа. Nевоіа de а тъърі пȣмерарїȣл ші de а скъпа пе пропріетарії кȣ авере нетіішкъторe de еспропріаціȣне провокъ ꙟн 1770, ꙟн Сілезіа, чеа ꙟнтъїȣ апліkаре а ачестȣї сістемȣ; de атȣнчї елȣ съ ꙟнтінсъ ꙟн тóте челелалте провінції але Прȣсіеї, ꙟн Віртемберг, Хановер, Свіцера, Холштаін, Баваріа, Австріа, Галіціа ші кіар ꙟн Полоніа рȣсаскъ. Астъзї есте ꙟн аџіȣнȣл de а се ꙟнтродȣче ші'н Франціа; прін трȣпсȣл сінгȣр съ спереазъ а еліберa пропріетатеа de о даторіе іпотекаръ маї мȣлтȣ de 10 міліарde ші de енормȣл трібȣт

*) Ачеаста kредімȣ ші ноі; ꙟнсе пентрȣ ка съ се пóтъ пȣне ла лȣкрȣ брацеле церанілор аȣ невоіе de монетъ сȣнътóре, de капіталȣл некȣніарȣ. De ȣnde съ'л лȣмъ кȣнd ꙟн цеаръ нȣ'л аветȣ? De ȣнъ сеамъ каге съ'лȣ ꙟмпрȣмȣтȣ de ла стръінї. I. I.

**) Банка каре нȣ есте алтъ de кътȣ ȣнȣ ашезъмънтȣ de kредітȣ девіне ші маі de неапъратъ тревȣінцъ пропріетарілор кърора съ кȣвіне а лі се да ші банї каре съ се сȣбстітȣеаскъ капіталȣлȣї чел перd ꙟн мȣнка de боіерескȣ. Dакъ ле іеі ші капіталȣл ꙟн мȣнкъ кът се ле daї алтȣл ꙟн банї ꙟнахтȣ ші ꙟн скрісорї de гажȣ. I. I.

фȣнчіер (14 ла 100) kаре о рȣineазъ, шi de а реꙟпвіе агрікȣлтȣра.

Ашезъмінтеле de kredit фȣнчіерȣ але Аллеманіеї, фȣndате de kътръ асочіаціі прівате, формеазъ dȣoe kатегоріі:

1. Ашезъмінтеле креате ꙟп фолосȣл ексклȣсівȣ алȣ ꙟмпрȣмȣтъторілор;

2. Ачеле фȣndате ꙟп інтересȣл речіпрокȣ алȣ ꙟмпрȣмȣтацілор ші алȣ ꙟмпрȣмȣтъторілор.

Челе dintъїȣ сȣнт maї mȣлтȣ nіште аџенџе de ꙟмпрȣмȣтърі ші de ꙟмпрȣмȣтȣ; еле нȣ словодȣ білете, dар нȣmaї облігаціі саȣ скрісорі de гажȣ (Pand Briefe) пъртъndȣ ȣпȣ інтересȣ de 3, $3\frac{1}{2}$ ші 4 ла сȣтъ, скімбъторе фъръ келтȣіелъ ші негочіабіле ла Бȣрсъ ка ші інскріпціȣnеле de рентъ; нȣ нȣmaї къ dобъndа съ гъсеште редȣсъ, dар ъnкъ чінева есте скȣтітȣ de ꙟndаторіреа de а плъті ꙟп грамаdъ капіталȣл ꙟмпрȣмȣтатȣ, гъсіndȣсъ ачеста плътітȣ прін kалеа амортісементȣлȣї, аша ꙟп kътȣ сȣmа анȣалъ de плътітȣ, dобъndъ ші амортісементȣ, нȣ тречe песте 6 ла 100. Ренеціȣнеа стъпнереї daторіеї атърнъ de ла таксіа інтересȣлȣї ші de ла пріmа амортіnеmентȣлȣї; dеспъгȣбіреа скрісорілор de гажȣ се фаче ꙟп нȣмеръторе, dȣпъ кътімеа de kареа dіспȣнe асочіаціа ꙟп фіе-kаре трімеетрȣ. Асочіаціа еспропріазъ dіректȣ ші прін ꙟптъїȣлȣ прівілеџіȣ пе ꙟмпрȣмȣтатȣл ꙟптързіеторіȣ (de платъ); прочеdȣра есте сȣmаръ. Ꙟп mареле Dȣкатȣ de Baden ші ꙟп Хановерȣ, ачесте ашезъмінте сȣнт ꙟпсърчінате de о потрівъ кȣ рескȣмпъраpеа dежмȣрілор ші а осебітелор венітȣрі феȣdале.

„Ашезъмінтеле de а dȣоа kатегоріе сȣнт nіште adевърате банче. Ꙟінтре dънселе, банка іпотекаръ ші de ескомптъ din Mȣнiх (Bayerischen hypotheken und Wecshselbank) есте ꙟпсемнъторе ꙟп ачееа, къ еа ціне локȣ de асочіаціе de kredітȣ, ші de аџенцъ de ꙟмпрȣмȣтърі ші de ꙟмпрȣмȣтърі іпотекаре, de асігȣранцъ а віецеї ші de інвенdіѣ, de kасъ de економіе ші de крȣцаре, de kасъ de ꙟмпрȣмȣтаре, de банкъ de deпосітȣ, de чіркȣлачіȣnе ші de ескомптъ; еа аре dрептȣл de а слобозі mонетъ de хъртіе ꙟп кȣрсȣл сілітȣ (kȣрсȣ неаdевъратȣ). Везі кърціле D-лȣї Royer dеспре інстітȣціїле kредітȣлȣї ꙟп Аллеманіа ші Белџіа ші а D-лȣї Arre dеспре kredітȣ ші банчеле іпотекаре.

Съ черчетъмȣ ръпеdе планȣл банчеї іпотекаре ші de ескомптъ прін kаре noї сокотімȣ а опера рескȣмпъраpеа рентеї ла noї; maї тързіȣ вомȣ dісвълtіо maї пре ларгȣ.

Dȣпъ kȣmȣ амȣ констататȣ нȣмерȣл фаміліілор сȣпȣсе ангъріілор се сȣїе ꙟп Валахіа ла 330,000 din kаре 200,000 не dоменȣріле партікȣларе. Съ не окȣпъмȣ нентрȣ ȣпȣ моментȣ нȣmaї de dеспъгȣбіреа пропріетарілор. Спре ꙟнтіmпінареа ачестеї dеспъгȣбірі авемȣ невоіе de kredітȣ. Пъмънтȣл de чеdатȣ церанілор есте тотȣ ачела че'лȣ поседеазъ еї астъзі, аdекъ dȣoe треімі din dоменіȣл џенералȣ. Спре а фі кȣ пȣтінцъ de а се асігȣра фіе-кърȣї церанȣ пъмънтȣл сокотітȣ de indіспенсабілȣ dȣпъ черіреа deпȣтаціілор церанї аї комісіȣнеї din 1848, Статȣл ва требȣї съ kавте а рърі попȣлаціа ла mȣнте ші а о ретраџе ла шесȣрі. Лȣъndȣ міжлочіа черереї церанілор, авемȣ пентрȣ фіе-kаре церанȣ 12 погоне, kаре ꙟnmȣлціте kȣ міжлочіа прецȣлȣї ȣпȣї погонȣ че віне ла 100 леї, факȣ 1,200 леї, пентрȣ ȣпȣ kапȣ. Челе 200,000 de фамілії ворȣ требȣї dар съ плътеаскъ пропріетъцеї прівате 240 міліоне de леї (80 міліоне de франчї).

Ꙟndатъ че рескȣмпъраpеа рентеї се ва пріmі прін леџе, се ва фікса прін прецȣіріле kостȣлȣ пъмънтȣлȣї dȣпъ локалітъці ші dȣпъ міжлочіа оаре кърȣї нȣмерȣ de анї пречеdенці. Статȣл ва органіса Банка іпотекаръ пентрȣ нȣоа пропріетате, алътȣрънdȣ аіче dоменііле пȣбліче. Ачеастъ банкъ, ꙟнфіінцънdȣ mареа карте а daторіеї фȣнчіере, ва плъті ка прімъ dінтъїȣ капіталȣл de 240 міліоне пропріетарілор ꙟп скрісорі de гажȣ de 100, 200, 500, 1,000 леї пъртъторіȣлȣї, пентрȣ ȣпȣ інтерeсȣ de 5 ла 100, че се ва плъті ꙟп фіе kаре семестрȣ kȣ еспеції (бȣкъці de аȣрȣ саȣ de арџінтȣ) орі kȣ білете deскісе, dȣпъ воінцъ. Скрісоріле de гажȣ, бонȣрі фȣнчіере саȣ білете іпотекаре kȣ dобъndъ (нȣ не інтересазъ нȣмеле че лі се ва da) вор фі ꙟп реалітате nіште ренте пе kонта Статȣлȣї' ші тот-оdатъ ренте констітȣіте пе пъмънтȣ, ніреферабіле ші нȣмерерарȣлȣї металікȣ ші хър-

тіеĭ актȣале de банче; къчĭ пȣ пȣмаĭ къ еле вор репаȣса пе ȣпȣ фондȣ матеріалȣ спечіалȣ ші продȣктівȣ, ші ꙟпдȣоітȣ de кътȣ валора лор, ші вор фі прін ȣрмаре тотȣ deodатъ ші семпȣ ші гажȣ, monетъ ші прецȣ, kondiції пеапъpате ла тотȣ ацептзл бȣпȣ de скімбȣ, dар ꙟпкъ еле вор пърта ȣпȣ інтересȣ регȣлатȣ ші вор фі deсфіінцате ꙟп тотал пе фіекаре апȣ, чінчіme кътръ чінчіme, прін трацере ла сорцĭ. Кȣ кіпзл ачеста, dȣпъ чінчĭ апĭ банка з'ші ва ретраце ші ва пітічі тóте скрісоріле de гажȣ, ші рептіерії вор фі ꙟпdестȣлаці, саȣ кȣ еспецiĭ, саȣ кȣ біlете deскісе пе конта кассеĭ de чіркȣлаціе, dȣпъ плакзл лор. Солідітатеа ȣпеĭ асетіпе добъпdірĭ, скȣтітъ de орĭ че банкрȣтъ ші de тотȣ скъзътъптзл пȣтінчіосȣ, ва фаче ка ꙟп локȣ de а фі певоіе de ȣпȣ кȣрсȣ сілітȣ, скрісоріле de гажȣ вор фі преа къȣтате ші петоціате пъреке, прекȣтъ'сȣ ꙟп Аллеmапіа, ȣпdе кȣ тóте ачестеа еле пȣ ꙟпфъцошазъ тóте гаранціїле че атȣ пȣте съ ле dътȣ поĭ ла але пóстре.

Съ вidemȣ ȣпdе ші кȣтȣ ва гъсі банка фонdȣріле печесаре пептрȣ рескȣтпърареа скрісорілор de гажȣ?

Церапзл, пептрȣ ка съ се елібереzе dеспре бапкъ de dаторіа іпотекаръ, арȣ плъті din апȣ ꙟп апȣ о аппȣітате de 10 ла 100, din каре цінътате спре а акопері добъпdа daторіеĭ, цінътате пептрȣ амортісетъптзл капіталȣлȣĭ, аdекъ 120 леĭ пептрȣ челе 12 погóпе. ꙟп чінспреzече апĭ, фъръ съ се сімцеаскъ ші пеплътіпdȣ de кътȣ тотȣ къте 5 пептрȣ 100 din капіталзл поmіпалȣ, церапзл с'ар гъсі кȣ desъвършіре елібератȣ.

Челе 300,000 de фаміліĭ сȣпȣсе апгъріілор ꙟп domeпіȣріле пȣбліче ші прівате, daторіпdȣ фіекаре къте 120 леĭ пе апȣ daȣ ȣпȣ капітал dіспопібілȣ de 39,600,000; ачеастъ сотъ, лȣатъ маĭ de кȣ вреme ка ші коптрібȣціїле, тріmестрȣ кътръ тріmестрȣ, прін аȣторітате, ва ревепі ла бапкъ ші ва форма ꙟпкъсȣіреа са de ескоmптъ ші de чіркȣлъчіȣпе. Статȣтеле бапчеĭ пȣ'ĭ вор ꙟпгъdȣі de а слобоzі біlете пептрȣ о сотъ de треĭ саȣ de патрȣ орĭ маĭ mаре de кътȣ сота de пȣтеръторе ꙟпкъсȣітъ пе апȣ, прекȣтȣ о факȣ бапчіле прінчіпале а ле Еȣропеĭ (ꙟп Аȣстріа еа есте de оптȣ орĭ), dар пȣмаĭ ꙟпdоітȣ; асфелȣ, бапка ва deвреі о сотъ de 80 міліóпе леĭ, ꙟп копта къреіа, ла ꙟптъіȣлȣ семестрȣ, ва плъті інтереселе daторіеĭ, саȣ 6 міліóпе, ші ла сфършітзл апȣлȣĭ, dȣпъ че ва фі акоперітȣ інтереселе семестрȣлȣĭ алȣ dȣоілеа, саȣ ꙟпкъ 6 міліóпе, ва аве а ретраце ші а пітічі прін сорцĭ, пептрȣ 50 міліóапе скрісорĭ de гажȣ.

Арȣ маĭ ремъпеа ла бапкъ 18 міліóпе пептрȣ а пȣтрі комерцзл ші індȣстріа; ꙟпкъсȣіреа ꙟпdȣоіпdȣсе пе тотȣ апȣлȣ, редȣчереа daторіеĭ с'ара deскърка асфелȣ порпіпdȣ de ла алȣ dȣоілеа апȣ.:

	Капіталȣ	Добъпdъ
Ал 2-ле. апȣ . .	190,000,000.	9,500,000.
„ 3 „ . .	140,000,000.	7,000,000.
„ 4 „ . .	90,000,000.	4,500,000.
„ 5 „ . .	40,000,000.	2,000,000.

ꙟп алȣ шеселеа п'ар маĭ ръмъпе скрісорĭ de гажȣ de ретрасȣ; ꙟп чінчĭ апĭ Статȣлȣ ва фі плътітȣ пропрієтарілор ȣпȣ капіталȣ de 240 міліóпе ші ꙟпкъ 35 міліóпе маĭ мȣлтȣ ка добъпdъ, ші елȣ ꙟпсȣші, dȣпъ чінспреzече апĭ, с'ар гъсі к'аȣ прімітȣ de ла церапії елібераці de пропрієтатеа феȣdалъ 360 міліóпе, кȣпріпшĭ ꙟп капіталȣ ші добъпdъ. Ла челе 85 de міліóпе ремасе Статȣлȣĭ ші пȣсе 'п чіркȣлаціе прін бапкъ міжлочіпdȣ ꙟмпрȣмȣтърĭ ла партікȣларĭ ші ла аптрепріzе, съ адъоцітȣ 234 міліóпе, реприzептате прін валора пъмъптȣрілор че ле ар чеdа Статȣлȣĭ din пропрієтъціле паціопале, ла 130,000 de фаміліĭ че ле локȣескȣ астъzĭ кȣ тітлȣ de сȣпȣшĭ апгъріілор шіĭ креъmȣ о авере актівъ de 319,000,000 саȣ ȣпȣ веnітȣ апȣалȣ еквівалептȣ кȣ 21 міліóпе, фър' а маĭ сотí ескоmпта ші добъпzіле челор 116 міліóпе че ле ар арȣпка ꙟп чіркȣлаціе пептрȣ а пȣтрі комерцзл ші індȣстріа ꙟп тіmпзл челор ꙟптъіȣ чінчĭ апĭ de ла ꙟпфііпцареа бапчеĭ сале. Біlетеле бапчеĭ, ка ші скрісоріле de гажȣ, вор фі de 100, 200, 500 ші 1,000 леĭ, скімбъчіоасе dȣвоінца пъртъторіȣлȣĭ пе еспецiĭ, фъръ кȣрсȣ сілітȣ, гарaптaте пȣмаĭ прін пȣmерарізл ꙟп depoziтȣ, прін пропрієтъціле пȣбліче ші креditзл Статȣлȣĭ, прін пропрієтатеа іпdівідȣалъ ші

тȣнка церанілор, ші вівіфіinдȣ Ꙟнкъсіреа кȣ 40 міліóне пе анȣ, пънъ ла стъпцереа тоталъ а datоріеі іпотекаре. Ꙟнкъсіреа ар пȣтé кіар съ се търеаскъ прin depozітȣріле капіталȣрілор че ретънȣ астъzї непродȣктіве Ꙟн dіверселе касе пȣбліче, прекȣт епітропіа орфанілор, касса Чентралъ, касса Міністерїȣлȣї dрептъцеї ші касселе трібȣналелор. Капіталȣріле че с'ар гръмъdі Ꙟн касселе de крȣцаре органіzате Ꙟн політії ар гъсі ȣнȣ ескелентȣ міжлокȣ de добънdаре прімінdȣ скрісоріле de гажȣ че ле ар пȣтé слобоzі банка пе конта пропріетъцілор націонале dȣпъ еспіраrea челор чінчї анї. Нȣмаї касселе комȣнале, а кърора Ꙟнтребȣінцаре амȣ фіксат'о, ар ретъне́ афаръ de мȣветъмтȣл банчеї. Ꙟнсе банка нȣ с'ар мърцінї нȣмаї Ꙟнтрȣ а despъгȣбі пе пропріетарї, еа ар Ꙟмпрȣмȣта пе іпотече, кȣ скрісорї de гажȣ, пе пропріетарії кȣ авере немішкътоаре оръшенї ші къмпенї пънъ ла коперіреа de цїȣмътатеа валоареї іпотечеї, ші ар інтра прін ачеастъ оперъчїȣне Ꙟн рънdȣл тȣтȣрор ашъzъмінтелор аналоце din Аллеманіа ші Полоніа. Ачесте Ꙟмпрȣмȣтърї фъкȣте астфелїȣ de кътръ банкъ, ші фъръ съ о кȣстеzе німікъ, ар адȣче о добънdъ Ꙟн фолосȣл сеȣ ші ар креа Статȣлȣї ȣнȣ венітȣ Ꙟнсемнъторїȣ. Добънzіле капіталȣрілор Ꙟмпрȣмȣтате de банкъ с'ар кȣлеце ка ші контрібȣціїле прін ацентії авторітъцеї, ка ші ачеа а Баваріеї, банка ноастръ ар органіzа асігȣранцеле Ꙟн контра інчендїȣлȣї, а боалелор de віте, ш. а. Dакъ ар вені о zі Ꙟн каре съ се ашъzе dареа пе капітал, трансформънd'о Ꙟн асігȣранцъ, ші не Ꙟмпъші Ꙟн асігȣрацї, банка ар ацїȣнце, de ȣнъ сеамъ, сінгȣрȣл пріміторїȣ алȣ dърілор ші кассіерїȣл ценералȣ алȣ Статȣлȣї.

Ꙟнсърчінънdȣ банка кȣ ачесте dіферіте фȣнкціȣнї, ноі нȣ Ꙟнцелецемȣ а ле конфȣndа, dар, dъndȣ кȣ тоате ачестеа фіе-кърȣїа о адміністръчїȣне спечіалъ ші deосъбітъ, а лега стрънсȣ dіверселе пърцї прін Ꙟнтрȣніреа операціїлор соліdаре ші а реȣні Ꙟнтр'о фъшіе тоате елементеле проспрітъцеї пȣбліче. Спре а ле dа ȣнȣ сворȣ ірреzістібілȣ ноі н'амȣ воітȣ се фачемȣ dінтр'о асочіаціȣне приватъ, алȣ кърієа кълъȣzȣ есте тот-deаȣна егоісмȣл, dар din сочіетатеа Ꙟнтреагъ, реprezентатъ прін Статȣ, чентрȣл ші dіспȣіторїȣл кредітȣлȣї терріторіалȣ ші пȣблікȣ. Статȣл de ші креазъ кредітȣл, елȣ н'алȣ пріmеште; dінтъїȣ пентрȣ къ елȣ е пропріетарїȣл ȣнеї треімї din цеаръ, апоі кеар кънd нȣ ар фі, Статȣл фііnd тоатъ лȣмеа, есте Ꙟн прівінца партікȣларілор ачеа че тотȣл есте кътръ парте, саȣ кȣ алте кȣвінте, аша de Ꙟнавȣцітȣ е сінгȣркътȣ ші тоцї мембрії сочіетъцеї Ꙟмпреȣнъ. Астфелїȣ, цііndȣне Ꙟн марцініле челе маї Ꙟнцелепте ші челе маї скрȣпȣлоасе але економіеї політіче, не авъnd рекȣрсȣ ла нічї ȣнȣл din міжлоачеле сокотіте віолінте, черȣте de кътръ реформаторії zілеї, нічї ла білетіле іпотекаре імпродȣктіве, нічї ла ассігнатȣрї, нічї ла монетъ de хъртіе кȣ кȣрсȣ сілітȣ Ꙟнтребȣінцатъ Ꙟн Аȣстріа ші Ꙟн Рȣссіа, ноі сȣнтемȣ Ꙟн старе de а органіzа кредітȣл нострȣ пȣблікȣ ші терріторіалȣ пе о Ꙟнтінсъ скаръ; ноі пȣтем опера кȣ ȣшȣрінцъ рескȣмпърареа рентеі фъръ а креа о сервітȣте пентрȣ Статȣ, а dа капіталȣрї абонdанте ші ефтіне антрепренорілор іndȣстріалї саȣ агріколї, а ръdіка прецȣл пъмънтȣлȣї ші а Ꙟнzечі челȣ пȣцінȣ венітȣріле бȣdцетȣлȣї desфііnцінdȣ кȣ тоате ачесте dареа пе капȣ.

Пентрȣ а преꙞнтімпіна абȣсȣріле че ар Ꙟнчерка Гȣвернȣмънтȣл de а траце din інстітȣціа фінанчіаръ, ноі амȣ ашеzа'о сȣб лȣкраreа dіректъ ші сȣб контрола Аdȣнъреі націонале, каrea ар Ꙟнкреdінца адміністръчїȣнеа сȣпремъ а банчеї ȣнȣї Консілїȣ, алесȣ тотȣ ла треі анї кътръ Ꙟнсаші Аdȣнаре, ші аї кърȣїа мембрі ар фі респонсабілї.

Нечесітатеа de а нȣ вътама інтереселе презенте але боіерілор ні ар сілі а пъстра Ꙟнтрȣ кътȣ ва тімпȣ добънdа лецїȣітъ de 5 ла 100; dар маї Ꙟн ȣрмъ абонdанца капіталȣрілор, аdъоцітъ ла сігȣранца трансакціїлор, ар аdȣче ефтінътатеа ші пріросȣл de банї, ші добънdа ар скъdé непȣтънdȣ-се сȣсцїнé. Ꙟмпеdекънdȣ банка de а слобоzі білете песте 100 леї, ноі авемȣ de бȣнъ сеамъ Ꙟн веdере de а нȣ німічі чіркȣлаціа пȣтеръtоареі нелінсітъ Ꙟн комерцȣлȣ de цїосȣ. Атȣнчі, ȣнde ар мерце пȣтеръ-тоареа металікъ че се гъсеште астъzї Ꙟн цеа.

ръ пентрȣ а'шї афла о маї бȣнъ ꙟнтребȣінцаре de кътȣ ла ноі? Ꙟн Енглітера еа нȣ adȣче de кътȣ 3 ла 100; ꙟн Аллеманіа 3 ші ½ челȣ мȣлтȣ; ꙟн Свіцера de абіе 2 ла 100. Din контра ноі не'ам теме поате ка съ нȣ фіе гръмъdіре de капіталȣрї прін чіркȣлаціа челор 300 de міліóне? Dар цеара ноастръ рекламъ нȣмероасе ꙟмбȣнътъцірї, кꙋчї тотȣл есте de креатȣ. Ꙟмбȣнътъціреа кȣлтȣреї, есплоатаціа мінелор вергȣре ꙟнкъ, есплоатаціа пъдȣрілор секȣларе че пȣтрезескȣ пе локȣ din не ꙟнтребȣінцаре, канализаціа флȣвіілор, констрȣкціȣнеа кꙋілор de комȣнікаціе че нȣ екzістъ ꙟнкъ de кътȣ ꙟн стареа de проіектȣ, дрȣмȣріле de ферȣ, десвъліреа комерцȣлȣї, фабрічіле indicпенсабіле пентрȣ консȣмаціа попорȣлȣї, н'ар фі ачестеа атъте локȣрї deckice пентрȣ ачеле капіталȣрї? Есте adевъратȣ къ антрепрізіле de каре ворбімȣ ар авеа de ефектȣ неміжлочіт de а ꙟнавȣці лȣкрареа мъпелор че ар вені ла нецієнцере; dар лȣкрътоpї ші колонї стреінї н'ар ꙟнтързіе de а аларга ла ноі ꙟн локȣ de а се dȣче dinколо de Атлантіка, ші екȣілібрȣл с'ар рестаторнічі. Мънтȣіреа пропріетарілȣї есте креаціȣнеа кредітȣлȣї; ачеста'ї пентрȣ dънсȣл міжлокȣл de а скъпа de даторіа іпотекаръ, de а скъпа de къмътарї ші de еспропріаціȣне; пентрȣ а'ї da ачестȣ авантаціȣ ші аї пъстра ȣнȣ венітȣ de 5 ла 100 din доменіȣл сеȣ, ноі амȣ черȣтȣ ка банка съ ресȣмперe рента ꙟн масъ кȣ скрісорї de гажȣ: алтȣ-феліȣ нї-ар фі фостȣ маї ȣшорȣ, фъръ кредітȣ, de а фаче съ се опереze ресȣмпърареа прін церанȣл ꙟнсȣші сіліndȣ'лȣ de а da аннȣітатеа са пропріетарілȣї ꙟн локȣ de а о депȣне ꙟн мъпеле Статȣлȣї. Тоцї пропріетаріі інтеліценцї вор требȣі се adоптезе ачестȣ din ȣрмъ міжлокȣ, ꙟн казȣ кънd Статȣлȣ ар рефȣза de а dекрета ресȣмпърареа рентеї.

Есте ꙟнкъ adевъратȣ къ нȣ нȣмаї пропріетаріі ші Статȣлȣ къштігъ прін кредітȣл теріторіалȣ, dар ꙟнкъ ші цераніі. Ꙟн локȣ de а плъті о рентъ перпетȣъ de 22 леї погонȣл, ші ꙟнтреітъ кънd се чере ꙟн zіле de мȣнкъ, цераніі нȣ ворȣ плъті de кътȣ 10 леї ꙟн тімпȣ de чінспрезече анї нȣмаї; ла сфършітȣл ачестȣї терміне, еї ръмънȣ пропріетарї абсолȣцї. Ші апої еї вор dіспȣне de ȣнȣ пъмънтȣ ꙟndоітȣ de кътȣ ачела че'лȣ аȣ акмȣ ші de лібертатеа мȣнчеї лор. Dакъ чіне-ва пресȣпȣне къ церанȣл сімцеште греȣтате de а плъті аннȣітатеа аша прекȣмȣ амȣ фіксат'о dежа, adекъ de 10 ла 100, с'ар пȣтеа редȣче пріма амортісеменгȣлȣї ла 2 саȣ ла 1 пентрȣ 100; церанȣл н'ар авеа маї мȣлтȣ а da de кътȣ о аннȣітате de 7 саȣ 6 леї; ꙟнсе атȣнчіа 'іар требȣі dоъ-zечї ші оптȣ саȣ патрȣ zечї ші ȣнȣл de анї спре а се елібера. Бенефічіаріле банчеї ар пȣне пе Статȣ ꙟн старе de а ȣшȣра контрібȣціїле dіректе а ле церанілор ші de а'ї скȣті de трібȣтȣл фончіерȣ пънъ ла ресȣмпърареа пъмънтȣлȣї.

Organizaціа кредітȣлȣї требȣіе съ adȣкъ о бȣнъ леце іпотекаръ.

Кредітȣл, апропріаціȣнеа ші імпозіціȣне ле вор печесіта ȣнȣ кадастрȣ комплетȣ de пропріетъціле че се цінȣ атътȣ de боіерї кътȣ ші de церанї. Реглементȣл din 1831 ордонасе о асемінe мъсȣръ; dар боіерії с'аȣ опȣсȣ кȣ статорнічіе ла есекȣтареа еї, de фріка de а нȣ пȣне ꙟн вєdіре хръпіріле але кърора віктіме фȣсесеръ мошненії.

Ȣнȣ міністерїȣ de агрікȣлтȣръ есте de о потрівъ нечессаріȣ; елȣ ар авеа пентрȣ обіектȣ de а гръбі проспeрітатеа ші прогреселе кȣлтȣреї прін ꙟнтемеіереа de сочіетъцї агріколе ші de ферме-модeле.

MANȢАЛȢ

DЕ АГРІКȢЛТȢРЪ ПОПОРЕАНЪ.

АГРОNОМІА.

ꙞНГРЕШЕРІЛЕ

Соіȣріле de гȣноіȣ.

Съ нȣмескȣ гȣноіеpї к а л d е саȣ р е ч ї, л ȣ н ц ї саȣ с к ȣ р т е dȣпъ кȣмȣ аȣ ꙟнсȣшіреа de а продȣче маї мȣлтъ саȣ маї пȣцінъ кълdȣръ пȣтрезъndȣсъ, dȣпъ кȣмȣ кȣпріndȣ ꙟнсіне мȣлтъ саȣ пȣцінъ апъ ші dȣпъ кȣмȣ сȣнт маї мȣлтȣ саȣ маї пȣцінȣ пȣтрезіте.

Гȣноїȣріле калdе сȣнт ачеле але калȣлȣї, мъгарілȣї, катърȣлȣї ші а оаеі.

Гȣноїȣріле ръчі сȣнт ачеле але вачілор ші а поркȣлȣї.

Гȣноїȣріле лȣнџі сȣнт ꙟнкъ кȣ паїле непȣтрезіте; Гȣноїȣріле скȣрте сȣнт грасе ші кȣ тотȣл пȣтрезіте.

Гȣноїȣріле челе калdе ші лȣнџі сȣнт бȣне пентрȣ пъмънтȣріле челе лȣтоасе, грасе ші ръчі пе каре ле ꙟнкълзъскȣ ші ле амърȣнцеазъ; гȣноїȣріле челе речі ші скȣрте сȣнт бȣне, din контра, пентрȣ пъмънтȣріле челе ȣшоаре ші калdе, фіind къ пъстреазъ ȣмезеала ꙟн еле.

Dе фолосȣ есте dе а се ꙟнтребȣінца гȣноїȣл кȣнd есте ноȣ аdекъ проаспътȣ; фіind къ се dесалкътȣеште ꙟн пъмънтȣ ші кȣ ачеаста німікȣ нȣ съ перdе din елȣ: Черкъріле аȣ dоvedітȣ къ ачеїаші кътіме dе гȣноїȣ проdȣче ȣнȣ ꙟнdȣоітȣ ефектȣ кȣнd есте ноȣ dе кътȣ кȣнd есте векіȣ.

Ꙟнсе гȣноїȣл ноȣ поате съ аібъ ꙟнсіне омȣлціме dе семінце dе бȣрȣїєне реле, ші пентрȣ ачееа требȣїе а се пȣне ꙟн пъмънтȣріле ꙟнкаре аȣ а се семъна плънте че съ пръшескȣ, кȣм попȣшоїȣл, сфеклеле, ка аша оdатъ кȣ пръшъла плънтелор съ се стърпеаскъ ші семінца бȣрȣїенелор.

Орї каре ар фі соїȣл гȣноїȣлȣї, че съ ва ꙟнтребȣінца, требȣїе а се къра ла огоаре, а се dескърка ꙟнгръмъџіїї, апоі а се ꙟмпръштіе dеопотрівъ пе огорȣ ші апоі ꙟнdатъ а се ꙟнгропа кȣ о арътȣръ сȣперфічіалъ.

Сістемȣл dе а ласа се стеїе гȣноїȣл пе ꙟмпръштіетȣ ꙟн огоаре есте фоарте реȣ пентрȣ къ ꙟнграше din кале афаръ локȣл пе каре стъ. Кȣнd ꙟнсе съ каръ гȣноїȣл ꙟнтр'ȣнȣ огорȣ семенат ші съ ꙟмпарте пе семънътȣріле ръсъріте атȣнчі астъ гȣноїере съ нȣмеште ꙟн а к о п е р е м ъ н т ȣ. Фолосȣл ачестеї гȣноїерї есте къ лȣкреазъ маї кȣ пȣтере асȣпра семънътȣреї анȣлȣї; ꙟнсе нȣ џіне мȣлтȣ. Ачеаста гȣноїере есте бȣнъ пентрȣ фънаџе, гръеле dе іарнъ ші пъмънтȣріле челе ȣмеdе.

Кътімеа dе гȣноїȣ че есте dе а се пȣне ꙟнтр'о фалче варіазъ dȣпъ фіреа ші тімпȣл че с'аȣ стрекȣратȣ dе ла ꙟнтъїа гȣноітȣръ. Dȣпъ D. dе Гаспарен, требȣїе а се гȣноїе фіе-каре плънтъ ꙟн максімȣм; аdекъ кȣ о кътіме ші кȣ о калітате dе гȣноїȣ аст-фелїȣ dе маре кътȣ съ потъ проdȣче іспрāва чеа маї маре асȣпра холdеї ꙟн локȣл ші кліма ꙟн каре се фаче.

Съ гȣноїеште маї таре рарȣ пъмънтȣріле челе лȣтоасе dе кътȣ ачеле нъсіпоасе. Dȣоъ зъчі нънъ ла 30 каре dе гȣноїȣ сȣнт о славъ гȣноїере ꙟнтр'о фалче; требȣїе а се пȣне нънъ ла патрȣзечї dе каре ꙟн пъмънтȣріле лȣтоасе кȣнd аре а лі се dа гȣноїȣ ла тоџі патрȣ анї.

Пъстрареа гȣноїȣлȣї.

Кȣ тоате къ есте dе маре фолосȣ dе а се ꙟнтребȣінца гȣноїȣл кȣнd съ скоате din граждȣрї; ꙟнсе раре орї съ поате фаче ачеаста; требȣїе dечї алȣ џінеа нънъ кȣнd ва вені тімпȣл dе алȣ ꙟнтребȣінца.

Пентрȣ ачестȣ сфършіт нȣ есте біне dе ал скоате ші dе ал арȣнка ꙟн оградъ ȣndе апеле плоілор ълȣ спалъ dе тоатъ пȣтереа ші ȣndе соареле траџе тоатъ влага ші ȣndе пȣтоареа лȣї ватъмъ сънътатеа оаменілор.

Спре а не фері dе ачесте реле съ кȣвіне а фаче ꙟнтр'о парте а огръзеї, ачеа dеспре меазъ ноапте ȣndе нȣ бате соареле, о аріе аdънкъ dе dȣое саȣ треї палме, dе о парте маї ꙟн фаџъ ші dе алта маї афȣndъ ка аша се аібъ о плекаре кътръ о латȣре а аріеї. Фаџа аріеї съ се факъ нестръбътътъ dе пърџіле лікȣіdе а гȣноїȣлȣї ші ꙟмпреџірȣл еї съ се сепе ȣнȣ шанџȣ ка се нȣ ꙟнтре ꙟн еа апеле плоілор. Мȣстȣл гȣноїȣлȣї ашезатȣ кȣ ръndȣеалъ ꙟн аріе требȣїе съ се скȣргъ ꙟнтр'о гроапъ фъкȣтъ ла капътȣл латȣреї аріеї чеї маї афȣndе ші din еа кȣ о помпъ съ се скоатъ ші съ се ȣdе гръмаdа гȣноїȣлȣї кȣнd вінȣ аршіџеле челе марї. Кȣ ачеастъ ръndȣеалъ гȣноїȣл нȣ мȣчезеште, нȣ съ фаче албȣ, съ dесалкътȣеште фъръ съ'шї піарdъ пȣтереа ші съ фаче кȣмȣ зікȣ кȣлтіваторії ка ȣнтȣл dе бȣнȣ.

Пентрȣ ка съ нȣ съ піарdъ газȣріле ші амоніакȣл съ арȣнкъ пе гȣноїȣ, кȣнd съ скоате din граждїȣ, іпсосȣ саȣ сȣфлатȣ dе ферȣ каре ле ꙟмбȣнътъцеазъ форте мȣлтȣ.

МАШІNЕЛЕ АГРІКОЛЕ

Кȣнкȣрсȣл машіnелор de сечере.

Естрактȣ din рапортȣл ціȣріȣлȣі конкȣрсȣлȣі цепералȣ цінȣтȣ пе мошіа імперіалъ Фіȣлеȣzе ꙟn 19, 20 ші 21 Іȣліе 1859.

Ꙟмпрецісръріле н'аȣ фостȣ нічі оdатъ маі фаворабіле, ка ꙟn анȣл ачеста, пентрȣ а аръта немърцініtȣл фолосȣ че арȣ скóте агрікȣлтȣра din ꙟнтребȣінцареа машінелор бȣне de фъкȣтȣ сечерішȣл. Брацеле тотȣ deаȣна рарі ꙟn епоха сечерішȣлȣі се вор ръри ꙟнкъ ші маі мȣлтȣ претȣtindene ȣnde агрікȣлтȣра фаче пропъшірі. Мȣлцімеа лȣкрърілор агріколе че съ черȣ de ла попȣлаціа рȣралъ есте маі маре de кътȣ брацеле еі; de ачееа машінеле мішкате de анімале, de апъ, de вънтȣ, de вапорȣ, требȣіескȣ ꙟнсърчінате къ съвършіреа лȣкрърілор пе каре оаменіі ле фъчеаȣ пе кънd невоіле лор ераȣ маі мічі. Брацеле ліпсескȣ кȣлтȣреі кȣ атъта маі мȣлтȣ кȣ кътȣ чівілісаціа есте маі ꙟнфлорітъ. Ценіȣл омȣлȣі чере ꙟn ачелȣ касȣ dела натȣръ аціȣторіȣ ꙟn лȣкрареа са, іскоdеште ноȣе машіні спре а'ші ꙟнdестȣла невоіле челе ноȣе.

Штіінца есте астъzі ꙟнdестȣлȣ de пȣтерnікъ пентрȣ ка нічі ȣнȣ проблемȣ съ нȣ і се паръ къ нȣ съ пóте деслега. С'аȣ черȣтȣ de ла механікъ de а се пȣне еа ꙟn локȣл омȣлȣі ла фачереа сечерішȣлȣі. Механіка гъсіт'аȣ міжлокȣл ачеста? Еатъ ачееа че ера а се хотърі. Спре ачест скопȣ, Міністрȣл de агрікȣлтȣръ, комерцȣ ші лȣкръріле пȣбліче аȣ лȣатȣ ꙟнкеіереа ка съ фіе ꙟнфіінцатȣ ȣнȣ конкȣрсȣ цепералȣ ꙟнтре тоці афлъторіі de машіні de сечере. Ꙟмпъратȣл аȣ прімітȣ ка ачестȣ конкȣрсȣ съ се факъ пе мошіа Імперіалъ нȣмітъ Фȣілеȣzе лънгъ Saint-Cloud. Ачеастъ мошіе аре о ꙟнтіnderе de 76 ектаре (107 фълчі) форматъ ꙟn ачеастъ ꙟнтіnderе de Ꙟмпъратȣл Наполеон III-ле, прін кȣмпъръtȣрі ꙟn 1857 de ла 150 de пропрієтарі! Кȣцетареа de протекціе, de ꙟнкȣраціаре ші de ꙟналтъ фолосінцъ пȣблікъ, че аȣ прешеzȣтȣ ꙟn інстітȣіреа конкȣрсȣлȣі, аȣ фостȣ ꙟнцелеасъ de тоці агрікȣлторіі ші фабріканціі. Патрȣzечі ші чінчі de машіні de сечератȣ аȣ фостȣ ꙟнскрісе пентрȣ а лȣа парте ꙟn лȣптъ ші а ꙟнdръzні а се da ꙟn крітіка пȣблікъ. Пропъшіріле че с'аȣ фъкȣтȣ ꙟn машінеле de сечератȣ ꙟn ачешті de пе ȣрмъ треі ані сȣнт ȣріеше.

Ла еспосіціа ȣніверсалъ din Лонdра ꙟn 1851 абіа ераȣ adȣсе нȣмаі треі машіні de сечератȣ; ла еспосіціа ȣніверсалъ din Паріс ꙟn 1855 нȣ се ꙟнфъцошеръ de кътȣ нȣмаі шесе! ші іатъ ꙟn 1859, dȣпъ треі ані, 45 ꙟn лȣптъ! Din ачесте 28 аȣ ешітȣ ла огóреле de гръȣ; еар 27 с'аȣ ꙟнчеркатȣ фъръ сȣкчесȣ. Din ачеле че аȣ лȣкратȣ, 10 аȣ мерітатȣ de с'аȣ респлътітȣ de ціȣріȣл конкȣрсȣлȣі.

Din векіме, ꙟнчепънd de ла Плініе ші Паладіȣс, каріі ворбескȣ de каръ de тъéтȣ спічіле de гръȣ, ші пънъ ꙟn тімпȣріле нóстре, óменіі аȣ кънтатȣ афлареа машінілор de сечератȣ. Амеріка аре онóре de а фі ꙟнzъстратȣ пе Еȣропа кȣ ачеастъ непрецȣітъ deскоперіре. Рарітатеа брацелор ꙟn пропріетъціле челе марі din Стателе-Ȣніте, алтернатіва саȣ de а тъіе прін міжлóче грабніче, саȣ de а пъръсі сечерішȣріле de пе ꙟнтінселе къмпіі лȣкрате, аȣ фъȣтȣ а се іскоdі ꙟn Амеріка машіні неперфекте de сечератȣ. Дела 1831 Mare Carmick аȣ лȣатȣ бревеȣл de афларе пентрȣ о сечеръторе каре ꙟn 1844 пріimiindȣ ꙟнсемнате ꙟмбȣнътъцірі с'аȣ лъцітȣ ꙟнтре кȣлтіваторі кȣ о репеціȣне несnȣсъ. Атȣнчі с'аȣ ꙟнтімеіетȣ о актівъ ші фекоndъ конкȣрінцъ каре аȣ іскоdітȣ машінеле амерікане а лȣі Manny, Hussey, Altkin, Wood ші алтеле. Іскȣсінца механічілор енглезі аȣ adȣсȣ ꙟмбȣнътъцірі ноȣе ла машінеле de сечератȣ челе прімітіве. Іскоdіторіі франчезі с'аȣ пȣсȣ пе сімплефікатȣ механіскȣл ші пе потрівітȣ кȣ стареа лȣмеі векі. Ꙟn міжлокȣлȣ ачестеі мішкърі спре пропъшіре аȣ інтервенітȣ ціȣdеката пȣблікъ ші с'аȣ еспріматȣ ꙟn ачестȣ конкȣрсȣ цепералȣ ал Гȣвернъмънтȣлȣі Франчесȣ.

Машіна каре с'аȣ пърȣтȣ ціȣріȣлȣі вредnікъ de а ціnе локȣл челȣ dінтъіȣ есте ачеа трімісъ de DD. Burgen et Key din Лонdра (23, Nevvgate Street). Еа нȣ есте алтъ dекът машіна прімітівъ а лȣі Mare Carmick перфекціонатъ. Прецȣл еі ꙟn Енглітера есте 1,062 франчі. Еа сечеръ цінъ мътате фалче пе óръ. Ꙟнтъіȣл премiȣ л'аȣ кънтатȣ ачеастъ машінъ, къреіа с'аȣ datȣ ші

претіꙋл de опоре, менітꙋ пентрꙋ чеа маї бꙋнъ машінъ din тоте кꙋте аꙋ фостꙋ ла konkꙋрсꙋ ші кꙋте сꙋнт афлате ші перфекціонате пънъ астъзї. Ал dꙋоіле преміꙋ с'аꙋ dатꙋ Dлꙋї Cranston din Лондра (Cneve Brood 11) пентрꙋ о машінъ афлатъ de Wet Wood (Статꙋріле-Ꙋніте); еа костісъште 875 франчї ші сечеръ 30 пръжінї пе оръ. Ал тріеле преміꙋ с'аꙋ dатꙋ D. Roberts din Паріс (rue neuve des Capucines N° 4) пентрꙋ о машінъ de сістемꙋл амерікanꙋ а лꙋї Manny. Еа костісеште 800 франчї ші сечеръ 25 пръжінї пе оръ ꙟн перфекціе.

Категоріа машінелор франчесе съ deосебеа de ачеа ачелор амерікane, енглесе ші скоціане ꙟнтр'ꙋнꙋ пꙋнтꙋ есенціалꙋ. Машінеле амерікане ші енглесе сꙋнт форте волꙋміносе, черꙋ дрꙋмꙋрї ларцї, нетеdе ші бꙋне, аꙋ о комплікаціе маре ꙟн механісмꙋл лор. Din контра машінеле франчесе сꙋнт стрінсе ꙟнтр'ꙋнꙋ мікꙋ волꙋмꙋ, сꙋнт редꙋсе ла челꙋ маї сімплꙋ механісмꙋ ші потꙋ трече песте шанцꙋрї ші дрꙋмꙋрї фірештї de царъ ші пъзꙋескꙋ de а фі пꙋртате de ꙋнꙋ калꙋ ші de ꙋнꙋ сінгꙋр омꙋ. Съ веdе къ інвенторії амерікanї ші енглезї се окꙋпъ кꙋ машііле челе марї; еар чеї din Франціа ш'аꙋ пꙋсꙋ de целꙋ ꙟнdемънареа кꙋлтꙋреї чеї мічї.

Ꙟн рънdꙋл чел dintъїꙋ алꙋ машінелор франчесе цꙋріꙋл аꙋ пꙋсꙋ сечеръторea Dлꙋї Mazier dела Loigle (Orme) ші іаꙋ dатꙋ преміꙋл ꙟнтъїꙋ ал Франціеї. Еа костісеште 1050 франчї, сечеръ 25 пръжінї пе оръ, трасъ de ꙋнꙋ калꙋ ші dіріцеатъ de 2 оаменї. Ачеастъ машінъ с'аꙋ респънdітꙋ ꙟн Франца, ꙟн Алџеріа ші ꙟн алте пърцї але Еꙋропеї. Машіна D. Lallier din Venizei (Aisne) фаче о треабъ тот аша de бꙋнъ ка ші ачеа а D. Mazier, костісъште 700 франчї ші фаче 20 пръжінї пе оръ. Ачеаста аꙋ къпътатꙋ преміꙋл алꙋ dꙋоіле. Ефтінътатеа ꙋнеї машінї каре съ се ꙋнеаскъ кꙋ соліdітате ші сімплітатеа механісмꙋлꙋї, аꙋ фъкꙋтꙋ пе цꙋріꙋл de а dа преміꙋл алꙋ треіле D.-лꙋї Legendre dела Saint d'Angély (charente inferieure) пентрꙋ сечеръторea че аꙋ афлатꙋ. Ачеаста костісеште 350 франчї, сечеръ 18 пръжінї пе оръ.

Цꙋріꙋл іспръвеа de реdеціатꙋ ліста преміілор, кънd Ꙟмпъратꙋл аꙋ сосіт пе неаштептате ꙟн къмпꙋл konkꙋрсꙋлꙋї, аꙋ черꙋт съ ваdъ лꙋкрънd машінеле преміате ші аꙋ воітꙋ съ dеїе ел ꙟнсꙋші konkꙋренцілор респлътіріле мерітате.

Презенца сꙋвераnꙋлꙋї, че авіе сосісъ din сінцерателе къмпії de ресбелꙋ але Ломбарdіеї, ꙟн міжлокꙋл ачестеї арте пачніче але агрікꙋлтꙋреї трімфътоаре, de асеміне асꙋпра ꙋнеї марї грешꙋтъцї ꙟнвінсе, аꙋ dат о ꙟналтъ санкціꙋне резꙋлтателор konkꙋрсꙋлꙋї. Агрікꙋлтꙋра аdꙋкънdꙋші амінте de лꙋнта кръпчінъ ціnꙋтъ кꙋ кꙋтева зіле маї ꙟнаінте de еροічії солdаці аї Франціеї, аꙋ възꙋтꙋ кꙋ мънdріе пе ілꙋстрꙋл шефꙋ, каре аꙋ kondꙋсꙋ арміа ла вікторіе, венінd се ꙟнкꙋраџезе ла рънdꙋл лор ші пе лꙋкръторії къмпіілор ші съ апласdeze сꙋкчеселе лор.

Ꙋрмъріле џенерале але ꙟнтроdꙋчереї машінелор ꙟн еспоатаціле рꙋрале сꙋнт форте марї. О економіе de 40 ла сꙋтъ ꙟн келтꙋеала сечерішꙋлꙋї, о сꙋстітꙋіре а dꙋої каї ꙟн локꙋл а 14 оаменї ші о ꙋцалъ ꙟн севършіреа аdꙋнъреї холdелор de некъмпꙋ кꙋ репеціꙋне каре ле скапъ de daꙋнъ, сꙋнт лꙋкрꙋрї каре ворбескꙋ de сіне ꙟн фавꙋрꙋл сечерътоарелор.

Ачесте ꙋнт резꙋлтателе неміжлочіте але ꙟнтроdꙋчереї машінелор de сечератꙋ, ꙟнтроdꙋчере че ва фі ꙟпе кꙋвънтатъ претꙋтindine. Афаръ de ачеа, фіind къ тоте прогресꙋріле сꙋнт ꙟнкꙋтінате ꙟнтре сіне, сечерътоареле механіче ворꙋ скъпа пе лꙋкръторії къмпꙋлꙋї de о мꙋнкъ теріблъ, фъкꙋтъ сꙋб арщіца чеа маї стръбътътоае а соарелꙋї, ꙟн челе маї контраріе ꙟмпреціꙋрърї сънътъцеї. Тоатъ афлареа ꙟн аdівърꙋ фолосітоаре ші фрꙋмоасъ есте ꙟн армоніе кꙋ легеа натꙋреї ші а ꙋманітъцеї. Еа скапъ пе омꙋ din мꙋнка dобіточеаскъ ші'лꙋ рънdікъ ла ачеа інтелектꙋале кꙋвенітъ demnітъцеї сале de ом. О сортъ маї феріче аштеаптъ пе опꙋлче tinde ла десъвърщіре.

(Din рапортꙋл цꙋріꙋлꙋї фъкꙋт de D. Barral.)

Konkꙋрсꙋл din Белџіа
а машінелор de сечере.

Dꙋпъ че с'аꙋ фъкꙋт konkꙋрсꙋл ꙟн Франціа с'аꙋ ціnꙋтꙋ ші ачелꙋ din Белціа ла Gembloux. Акоlo с'аꙋ dатꙋ преміꙋл челꙋ dintъїꙋ ла машіна de сечере алꙋї Белл кареа н'аꙋ фостꙋ dобънdіт

nimikъ ла Фȣілеȣzе ші машіna лȣї Burgen et key kape аȣ̆ лȣатȣ̆ премїȣл de оnoape ла ачестȣ̆ konkȣрсȣ̆ n'аȣ̆ авȣтȣ̆ de kът ал dȣоіле премїȣ ла Гемблȣ. Ла konkȣрсȣл de ла Гемблȣ din 23 de машіne nȣмаї треї аȣ̆ фonkціonатȣ̆ ꙟn време че ла Фȣілеȣzа аȣ̆ фonkціonатȣ̆ 28 de машіne. Машіna Bell преміатъ ꙟn Белціа nȣ аȣ̆ аnȣkатȣ̆ се віе ла konkȣрсȣл din Франціа ȣnde съ ші ꙟnскрісъсъ. Маї мȣлці kȣлтіваторї пȣрторї аї konkȣрсȣлȣї de ла Гемблȣ n'аȣ̆ ꙟмпъртъшітȣ̆ опініа ціȣрїȣлȣї Белцїȣ. Ла Фȣілеȣzа іȣ аȣ̆ фостȣ̆ нічї о реkламаціе ꙟn kontра ціȣрїȣлȣї Францеzȣ̆.

KONKȣРСȣЛ DIN ANГЛІА.

а машіnелор de сечеръ.

Ꙟn kомтеȣл York ціȣрїȣл енглеzȣ̆ алȣ̆ konkȣрсȣлȣї ла kаре с'аȣ̆ ꙟнфъцошатȣ̆ оптȣ̆ машіne de сечере, аȣ̆ пȣсȣ̆ маї пресȣсȣ̆ de машіnеле лȣї Burgen et Key ші а лȣї Bell о машінъ трасъ de ȣn калȣ̆ афлатъ ші фабрікатъ de D. Cuthbert. Ачеастъ машінъ n'аȣ̆ фостȣ̆ ла Фȣілеȣzа. Ꙟнтрȣ nimikъ nȣ съ слъбеште ціȣdeката ціȣрїȣлȣї францеzȣ̆ прін челе тъмплате ꙟn Белціа ші Енглітера. Ціȣрїȣл de парте de а гънdi с'zікъ къ nȣ съ поате фаче о машінъ de сечератȣ̆ маї бȣнъ dekътȣ̆ ачеа преміатъ ла Фȣілеȣса аȣ̆ арътатȣ̆ о віе dорінцъ ка прогресȣрї пȣсе се віе спре а фаче маї kȣ іȣцалъ респъndіра машіnілор kаре de акȣмȣ̆ ꙟnainte аȣ̆ deвенітȣ̆ indiспенсабіле ла фіе-kаре моше.

KONKȣРСȣЛ DE ЛА WARVVICK.

Ꙟn тотȣ̆ аnȣл съ фаче ꙟn Енглітера ȣ̆n konkȣрсȣ̆ de віте ші de машіnї. Ꙟn аnȣл трекȣтȣ̆ с'аȣ̆ цінȣт ла Chester, ꙟn аnȣл ачеста ла Warwick, о політіе сітȣатъ ꙟn міжлокȣл фрȣмóсеї Енглітерї. Персóнеле kаре съ dȣkȣ̆ се факъ konkȣрсȣ̆ плътескȣ̆ 3 франчї пентрȣ машіnї ші 6 франчї пентрȣ віте. Венітȣл konkȣрсȣлȣї ꙟn аnȣл ачеста с'аȣ̆ сȣітȣ̆ ла 136,500 франчї (409,500 леї)

Еспосіціа вітелор.

Вітеле адȣсе ла konkȣрсȣ̆ съ алкътȣеаȣ̆ dn

віте албе	406	kапете.
оï	700	„
порчї	236	„
kаї	243	„
Песте тотȣ̆	1585	kапете.

Ꙟn kатегоріа вітелор албе ераȣ̆ соїȣріле Durhams, Hersfords, Devons, ші алте соїȣрї ші корчірї. Ꙟнтре лореаціï din kатегоріа соїȣлȣї dȣрхам тот D. Tovvneley аȣ̆ лȣатȣ̆ челе ꙟнтъїȣ оnóре. Пентрȣ а се аве о idee de репȣтаціа че маре че аȣ̆ вітеле ачестȣіе ꙟнтре kȣлтіваторї, есте dестȣл а zіче къ аȣ̆ рефȣzатȣ̆ 52,500 ф. (157,500 леї) пентрȣ ȣnȣ̆ таȣрȣ̆ тенър че аȣ̆ авȣтȣ̆ ꙟнтъїȣл премїȣ̆ ла konkȣрсȣ̆ ші пентрȣ dȣое мъnzате. Dȣпъ D. Tovvneley віне D. Bichard Straton kаре аȣ̆ dобъndітȣ̆ ꙟнтъїȣл премїȣ̆ алȣ̆ вачїлор. Ꙟнтре Лореаці съ ꙟнсеамнъ чел маї вестітȣ̆ kрескъторїȣ de соїȣл Dȣрхам ꙟn тóтъ Скоціа D. Ambler. Ꙟn соїȣл Hersfords лордȣл Bervvick, Nayho ші прінцȣл Albert ш'аȣ̆ ꙟмпърцітȣ̆ реkомпенсііле. Ꙟнтре вачїле kȣ лапте нічї оdатъ nȣ с'аȣ̆ вътzȣтȣ̆ о аdȣnътȣръ атъта de фрȣмóсъ. Ꙟn ачеастъ kатегоріе челе ꙟнтъїȣ преміï ле аȣ̆ dобъndіт D. Ambler, лордȣл Feversham ші калонелȣл Pennant.

Оіле съ ꙟмпърцеаȣ̆ ꙟn патрȣ kатегоріï. Ꙟn класса соїȣллȣї leicester D. Sanday аȣ̆ лȣатȣ̆ челе ꙟнтъїȣ премїȣрї. Ꙟn лънцеле лъnї лореаціï чеї ꙟнтъїȣ аȣ̆ фост DD. Garne, Fletcher ші Lane. Ꙟn Sauthdovvns лȣпта аȣ̆ фостȣ̆ ꙟнтре dȣkа de Richmond, ші DD. Jonas Webb ші Rigden. Бербечїï dȣкъї de Richmond аȣ̆ тріȣмфатȣ̆ асȣпра бербечелор D. Jonas Webd.

Ꙟn порчї, соїȣл berkshires аȣ̆ фостȣ̆ челȣ̆ маї естіматȣ̆ de къtръ тоцї kȣлтіваторіï kаре'лȣ соkотȣ̆ ка чел маї бȣнȣ̆ соїȣ din Енглітера ꙟn тóте прівіріле.

Ꙟn kатегоріа kаілор ачеї de вънатȣ̆ ші de плȣгȣ̆ аȣ̆ фостȣ̆ чеї маї алешї.

Еспосіціа Машіnелор.

Ераȣ̆ 235 de еспоzенцї kаріï аȣ̆ аdȣсȣ̆ 4958 de фелїȣріте машіnї dескрісе ꙟнтр'о kарте de 445 феце ші kȣ тоате ачесте nȣ формаȣ̆ de kътȣ̆ nȣмаї а dȣоа kатегоріе, ꙟнтъїа аȣ̆ фостȣ̆ пȣсъ ла kаnkȣрсȣ̆ ꙟn аnȣл трекȣт.

Лȣпта аȣ̆ фостȣ̆ ꙟнтре фабріkанціï de плȣгȣрї. Пънъ акȣмȣ̆ монополȣл челор маї бȣне плȣгȣрї din Енглітера ера ꙟn мъnа а dȣоï вестіцї фабріkанцї; D. Hovvard de ла Bedford ші D. Hansome et Sims de ла Jpsvvick. Ꙟn аnȣл ачеста ȣnȣ̆ ал треіле фабріkант D. Hornsby et fils аȣ̆

ꙟнтратȣ ꙟн лъптъ ші аȣ dобъndітȣ вікторіе deплінъ.

Кȣлтȣра кȣ вапорȣ аȣ прімітȣ de ла konkȣрсȣл de Warwick о konсекраціе че о пȣне de актȣ ꙟнаінте ꙟн віаца практікъ а агрікȣлтȣреі. Сістемȣл D. Towler аȣ dобъndіт кȣ ȣnanімітате апладаре а тȣтȣрор прівіторілор чел ꙟнтъiȣ прімiȣ ші есте сокотіт ка чел маі бȣнȣ din тóте челе афлате пънъ астъзі.

Машіna de сечератȣ каре аȣ dобъndітȣ ȣнȣ атъта de фрȣмосȣ тріȣмфȣ ла ферма імперіалъ Fouilleuse аȣ фостȣ обіектȣл ȣнеі adевърате оваціі ла konkȣрсȣл de ла Warwick. Машіna de косітȣ а D. Burgen et key каре с'аȣ лъціtȣ кȣ челȣ маі маре сȣкчесȣ ꙟн Белџіа аȣ фостȣ сокотітъ чеа ачеа каре косеште маі ефтінȣ ші лȣкреазъ маі кȣ маре репеціȣне de кътȣ тóте челе іскodіте пънъ акȣмȣ.

(Din D. Rorion de la Trehonnais.)

ADMINICТРАЦІА РȢРАЛЪ.

КONКȢРСȢРІЛЕ АГІКОЛЕ ꙟN ФРАNЦІА.

D. Рȣхерȣ, міністрȣл deпартаментȣлȣі de агрікȣлтȣръ, de комерцȣ ші de лȣкрърiле пȣбличе din Франціа, adресазъ М. Сале ꙟмпъратȣлȣі Napoleon III-ле ȣнȣ рапортȣ асȣпра konkȣрсȣрілор реџіонале de агрікȣлтȣръ. Din ачестȣ рапортȣ скоатемȣ ȣрмътоареле:

Маестатеа Воастръ аȣ воіт ка агрікȣлтȣра се ціе de акȣм ꙟнаінте рангȣл че і съ кȣвіne ꙟнтре інтереселе челе марі але цереі ші de каре фȣсесъ ліпсітъ de ȣнȣ тімпȣ преа ꙟndeлȣнгатȣ. Nȣ мъ темȣ се zікȣ астъзі къ dopінцеле Вóстре с'аȣ ꙟмплінітȣ; фiind къ есте deстȣл de а арȣнка о къȣтътȣръ de окiȣ асȣпра скімбъреі чеі adънчі че аȣ прімітȣ кȣлтȣра ꙟн кȣрсȣл ȣнȣі нȣмер мікȣ de анi. Съ поате zіче къ тімпȣл есте спре ꙟнтрепрindереле агріколе ші мішкаре че аȣ стърнітȣ с'аȣ лъціт ꙟн сате. Пе ȣрмеле Вóстре, аȣ венітȣ óменi актівi ші хотъръцi de а се апȣка de ланделе некȣлтівате але Солоніеі ші а ле цертȣрілор очеанȣлȣі. Съ веde de пе акȣм ꙟн мȣлте локȣрі гръȣл ꙟн локȣл брȣереі че копереа пъмънтȣріле челе стерпе. ꙟн локȣріле челе маі богате ȣnde кȣлтіваторȣл нȣмаі аре ȣnde de а се ꙟнтinde ꙟн кълпii нелȣкрате аȣ ꙟndрептатȣ сіліnціле сале пе алтъ кале, ші с'аȣ аплікат, прін ꙟнтребȣінцареа метоаделор нове, de а ръdіка продȣчереа ла ꙟнълціме консомаціȣнеі. Лъціреа кȣлтȣрілор фȣражере аȣ трасȣ дȣпъ сіне спорірeа вітелор, ші прін ȣрмаре а ꙟнгръшерілор, каре аціȣтате de амандаменте аȣ dат огоарелор фекondітате нoъ, че аȣ ꙟнвоіт de а се модіфіка асолементеле ші de а da гръȣлȣі ȣнȣ локȣ маі ꙟнтінсȣ лȣат din ачелȣ афектат секъреі. ꙟн adевърȣ, кȣлтȣра гръȣлȣі каре ла 1846 съ фъчеа ꙟн 5,936,908 ектаре с'аȣ спорiт ꙟн 1856 ші аȣ аціȣнсȣ афі de 9,468,236 ектаре. ꙟн ачесташі періодȣ, родіреа ектарȣлȣі de міжлокȣ съ сȣе de ла 10 ла 18 ектолітрі.

Фаворізат прін ȣнȣ шірȣ de мъсȣрі леџіслатіве каре ꙟнлеснескȣ скȣрџереа апелор ші факȣ de а се ꙟмпъртъші агрікȣлтȣра de біне-фачеріле креdітȣлȣі, drenажȣл аȣ сȣпȣсȣ плȣгȣлȣі кълпii непроdȣктіве ші пъмънтȣл, ꙟndеmънатȣ de міжлоаче енерџіче, аȣ datȣ ꙟмбіелшȣгате сечерішȣр.

Ашезъмінтеле спечіале de інстрȣкціе, школеле імперіале de агрікȣлтȣръ, фермеле-моdеле аȣ datȣ агрікȣлтȣреі оамені іскȣсіцi ші ꙟнвъцаці. Соціетъціле de агрікȣлтȣръ ші комісіȣнеле, прін ашезъмънтȣл конкȣрсȣрілор локале, аȣ авȣтȣ ші аȣ о ꙟнрiȣріре мȣнтȣітоаре асȣпра ꙟмбȣнътъціреі вітелор ші асȣпра спорірeі родelор пъмънтȣлȣі. ꙟнфіінцареа конкȣрсȣрілор deпартаментале аȣ ціnȣтȣ ꙟн треzіе емȣлаціа стърнітъ de соціетъціле ші комісіȣнеле агріколе. Іаръ апоі конкȣрсȣріле реџіонале аȣ пȣсȣ кȣроана едефічіȣлȣі релегънd ꙟнтре сіне тоате прогресȣріле ші солічітънdȣле аȣ фъкȣтȣ din еле pandeвȣл ал ꙟнтрецеі агрікȣлтȣрі, de ла чел маі маре пропріетарiȣ пънъ ла чел маі сімплȣ арендашȣ саȣ метеіерȣ. Ла 1851 съ ꙟнфъцошіръ ꙟн арена конкȣрсȣлȣі нȣмаі 265 таȣрі, 302 бербечі, 57 порчі, 185 інстрȣменте ші машіні ші 119 лотȣрі de проdȣкте. De атȣнчі пънъ акȣм імпȣлсіа datъ аȣ мерсȣ ꙟнаінте спорind ꙟн тотȣ анȣл ꙟнкътȣ аȣ аціȣнсȣ ꙟн анȣл ачеста 1858 ла а се ꙟнфъцоша ла черчетаре ші апробареа цiȣрілор 1593 таȣрі, 1960 бербечі, 495 порчі,

2107 інстрꙋтенте ші машіне ші 2098 de лотꙋрї de продꙋкте.

Кꙋлтꙋрї біне ꙟгріжате, віте ꙟн бꙋнъ старе, інџеніόсе кꙋꙋтꙋрї de ꙟн гръшърї ші о комтабілітате регꙋлатъ с'аꙋ̆ ꙟнтꙋлџітꙋ̆ претꙋтіndenea пе пътънтꙋлꙋ̆ Франџіеї ш'аꙋ̆ dобъndітꙋ̆ реснлътіреа ші ꙟнкꙋръџіереа date de премііле пꙋблічe ші наџіонале.

Ꙟнсе пентрꙋ а аръта пънъ ла че градꙋ̆ с'аꙋ̆ сꙋітꙋ̆ ideеле de ꙟнџелентꙋл прогресꙋ̆ ші de ꙟмбꙋнътъџірї резонате ꙟн лꙋмеа агрікоlъ ші ꙟнтре локꙋіторії сателор, спꙋнемꙋ̆ о фапть dintre ачеле нꙋмерόсе каре ꙟн департаментꙋріле џереї къпътъръ пріма de оnόре. D. Берланꙋ̆ аргатꙋ̆ ла о моші‌е нꙋ авеа алтꙋ̆ капітал de кътꙋ̆ ꙟнџелеџереа ші браџеле сале; елꙋ̆ с'аꙋ̆ ꙟнаінтітꙋ̆ трептатꙋ̆ ла рангꙋл de посесорꙋ̆, ші апоі ла ачела de проnрієтарїꙋ. Прін drенажꙋ̆, прін кꙋлтꙋра фꙋражелор, прін dареа фъмџелор, прін ꙟнгръшереа de віте аꙋ̆ пꙋсꙋ̆ темеліеле авереї сале агріколе ші аꙋ̆ аџїꙋнсꙋ̆ астъзї de а авеа ꙋн капітал de 69,000 франчї. Ꙟнсе ісбънda ꙋнеї сплоатаџії рꙋрале нꙋ атърнъ нꙋмаї de ла dірекџіа чеа бꙋнъ, чі требꙋіе ка ачел че о dіріџіазе се гъсеаскъ аџїꙋторїꙋ ꙟн оаменї че лꙋкреазъ сꙋнт порончіле сале. Кꙋ ꙋнꙋ̆ кꙋвънт, резꙋлтателе сістемꙋлꙋї de кꙋлтꙋръ челꙋї маї біне німерітꙋ̆ нꙋ сꙋнт асігꙋрате de кътꙋ̆ нꙋмаї атꙋнче кънd ꙟн съвършіреа лꙋкрърілор съ гъсеште ачееаші dесъвършіре каре съ афлъ ꙟн фꙋнdꙋіреа лор. Dакъ мошііле оnорате кꙋ пріма de оnорꙋ̆, кꙋ 3000 de франчї, кꙋ кꙋпа ꙟмпърътеаскъ de аꙋрꙋ̆ саꙋ̆ de арџінт, ші кꙋ леџіоана de оnор наџіоналъ даꙋ̆ ꙋнꙋ̆ моdелꙋ̆ вредnікꙋ̆ de імітатꙋ̆ ꙟн околꙋл, џінꙋтꙋл, саꙋ̆ dепартаментꙋл ꙋнеї пърџї а Франчіеї, ачаста віне нꙋмаї къ пропріетарїꙋл саꙋ̆ посесорꙋл ꙟн кꙋнꙋнатꙋ̆ dар ші къ тоџї чеї че лꙋкреазъ сꙋнт dънші de ла плꙋгарїꙋ пънъ ла вътавꙋ̆, de ла върꙋꙋл пънъ ла темеліа ꙟнтрепрінdереї аꙋ̆ ꙟмплінітꙋ̆ ꙟнdаторіріле кꙋ зелꙋ̆, ші, ꙟн ачестꙋ̆ кіпꙋ̆, фіе-каре аꙋ̆ контрібꙋітꙋ̆ ла реалізареа прогресꙋлꙋї. Аст-фел de лꙋкраре меріть респлътіре пꙋблікъ къчї вірꙋінџа нꙋ требꙋіе се фіе стерілъ пентрꙋ ачеї че о аꙋ̆ прегътіт. De ачееа нꙋмаї стъпънꙋлꙋї dар ші лꙋкрꙋчіторілꙋї с'аꙋ̆ фъкꙋтꙋ̆ парте ꙟн конкꙋрсꙋрї, dънdꙋсъ пе лънгъ 500 франчї ші медаліа de аꙋрꙋ̆, de арџінтꙋ̆ саꙋ̆ de бронзꙋ̆. . . . . .

Възънd сома прогресꙋрілор че аꙋ̆ реалізатꙋ̆ агрікꙋлтꙋра францезъ ꙟн ачестї зече анї deкъndꙋ̆ с'аꙋ̆ ꙟн фііндатꙋ̆ конкꙋрсꙋріле, възънd емꙋлаџіа че інстітꙋџіа пріміїꙋрілор de онорꙋ̆ аꙋ̆ семънатꙋ̆ ꙟн сінꙋл попꙋлаџіілор рꙋрале, нꙋ пόте чінева de кътꙋ̆ съ огꙋреzе de біне ꙋнꙋ̆ вііторїꙋ че съ deскіde сꙋнтꙋ̆ атът de бріліанте аꙋспічїꙋрꙋ̆. Ꙟнсе челе маї бꙋне інстітꙋџії нꙋ даꙋ̆ фолόсе de кътꙋ̆ кънd сꙋнт ꙟнzестрате de органе пꙋтерніче de а фі аплікате ші de а ле џінеа ꙟн вігόре. De ачеа констатънd ісбънdа чеа бꙋнъ фъкꙋтъ de конкꙋрсꙋрї требꙋіmꙋ̆ а аръта Мъестъџії Вόстре ші пе фанкџіонарії ші агрікꙋлтꙋрії акърора неостеніторїꙋ dевотамънтꙋ̆ аꙋ̆ прегътіт ші аꙋ̆ консолідат ачесте фекоnde резꙋлтате. Інспекторії џенералї de агрікꙋлтꙋръ, комісарії ꙟнсърчінаџї de а візіта мошііле, мемБрії џїꙋрілꙋї, кꙋ тоџії аꙋ̆ рівалізатꙋ̆ кꙋ зелꙋ̆ ꙟн місіа гре ші адесе остенітόре че ле аꙋ̆ фостꙋ̆ конфіатъ. Сꙋнт феріціт de а аръта Маестъџії Воастре къ тоџї ачестіа аꙋ̆ респꙋнсꙋ̆ аштентъреї ші челеї маї віе dорінџъ че авеџї de а асігꙋра dісвъліріле агрікꙋлтꙋреї наџіонале.

Ачеста есте, Сіре, таблоꙋл біне-фачерілор че сателе нόстре аꙋ̆ пріімітꙋ̆ de ла інстітꙋџіа конкꙋрсꙋрілор. Ꙟн фіе-каре анꙋ̆, ꙟмбꙋнътъџіріле челе ное, фаворізате de ачелеаші каꙋзе, съ ꙟнтроdꙋкꙋ̆ ꙟн лꙋмеа агрікоlъ ші de ачеа ъџї чер вое de а ъ da о сокотеалъ de dънселе. Ачеаста есте о оказіе de а мъсꙋра, ꙟнаінтеа М. Вόстре прогресꙋл фъкꙋтꙋ̆ ꙟн агрікꙋлтꙋра францезъ ші de а въ ꙟнкꙋноштіінџа тот оdатъ de стареа ꙋнеї іndꙋстрії каре есте сокотітъ ꙟн нꙋмерꙋл челор маї вії ꙟнгріжърї че авеџї пентрꙋ просперітатеа наџіонале.

ꙞNШТІІNЏАРЕ.

Жꙋрналꙋл de Агрікꙋлтꙋръ, анꙋл ꙟнтъїꙋ, кꙋпрінзъторїꙋ ші de стꙋdеа економікъ а колоніілор din Бесарабіа, съ вінde пе ла лібрърії кꙋ прец ½ галбънꙋ̆.

Tipografia luĭ H. Goldner, Podulŭ lungŭ.

FOIA
DE АГРІКȢЛТȢРЪ ПРАКТІКЪ.

Сȣпt редакціа лȣї Ioan Ioneскȣ.

№ 10. Ан. II. Фоіа есъ одатъ пе лȣнъ.—Прецȣлȣ авонаментȣлȣї пе ȣнȣ анȣ есте de 6 сфанціхї ꙟн Іашї ші de 7 ꙟн ціnȣтȣрї. Авонареа се фаче ꙟн Іешї ла лівръріï, ꙟн ціnȣтȣрї ла DD. Професорї.—Ꙟнштііnцъріле ші артіколіле съ се адресеze франко ла ꙟнсȣшї редакторȣл фоіеї. Oktomврie 1859.

Bibliotheca Scoalelor din Iassi

КȢЕСТІȢNЕА ЦЕРАNІЛОР.

саȣ маї віне

АФРАNШІСАРЕА ПРОПРІЕТЪЦЕЇ

ПРІN ЕМАNЧІПАРЕА ЦЕРАNІЛОР.

de D-лȣї. В. Пласȣ

Консȣл Франчеzȣ în Молdова.

Totȣ проїектȣл ценералȣ de реорганіzаре ар фі deшъртȣ ꙟн Молdо-Валахіа ші н'ар траце de кътȣ о славъ въгаре de сеамъ, dакъ н'ар кȣпріnde о deслегаре deплінъ ші ꙟndестȣлътоаре а кȣестіȣнеї zіce, а церанілор, саȣ а пропріетъцеї, ші пе каре о воіȣ нȣмі маї бȣкȣросȣ: *десробіреа пропріетъцеї прін слобоzіреа церанілор.*

Ачеаста есте ачееа каре преокȣпъ тоате спірітеле: пентрȣ къ, ꙟн аdевърȣ, ꙟнтрȣ о цеаръ кȣратȣ агріколъ, еа інтересеаzъ de о потрівъ пе фіе каре, пе пропріетарїȣ ка ші пе кȣлтіваторїȣ. Аdевъратȣ коштарȣ, еа каdе греȣ асȣпра тȣтȣрор іdеелор, преzіdъ ла тоате калкȣріле, ціне ꙟн нехотъръре тоате кібzȣінцеле de віиторїȣ, ші, орї че ар zіче чінева, саȣ орї че ар фаче, еа есте ꙟн фȣнdȣл тȣтȣрор ворбелор ші а тȣтȣрор гъndȣрілор. Nȣ аскȣndȣ, dечї, ꙟнсемнътатеа еї; къчї амȣ цȣdекатȣ къ ар фі маї віне а мъ апропіе de dънса ꙟн фацъ, фъръ фрікъ ші фъръ амъціре. Се къȣтъмȣ, dечї, о бȣнъ dеслегаре.

Маї'наінте de тоате, съ не ꙟнвоімȣ асȣпра скопȣлȣї ла каре къȣтъмȣ а ацїȣнце. Скопȣл есте ꙟнdȣоітȣ: ꙟмпропріетъріреа церанȣлȣї пе о парте de пъмънтȣ, лівертатеа градатъ маї ꙟнтъїȣ, ші ꙟнкȣръndȣ абсолȣтъ ꙟн транcакціï. Dакъ, ꙟн аdевър, тоцї ромъниї нȣ съ се факъ пропріетарї de пъмънтȣ, комформъndȣсе кȣ леціле, фъръ сілнічіе, фъръ амъцітȣръ, фъръ ка продȣчереа націоналъ съ се стінгеаскъ, фъръ пагȣбъ пентрȣ німіне, ші прін ацїȣторїȣл ȣнеї дрепте ші прсалабіле деспъгȣбірї, апоі нȣ гъndескȣ съ фіе чева каре съ се ꙟмпротівеаскъ. Dакъ, de алтъ парте, ꙟн ачеастъ префачере, се кеамъ ꙟн ацїȣторїȣ, прекȣтȣ съ поате маї мȣлтȣ, токмеліле лівере, de бȣнъ воіе, каре dȣпъ ȣнȣ оаре каре тімпȣ, вор аdȣче лівертатеа de транcакціï чеа маї dеплінъ, лівертатеа фъръ de каре нȣ есте кȣ пȣтінцъ а се фаче вре ȣнȣ прогресȣ, нȣ гъndескȣ съ стърнескȣ ші кȣ ачеаста вре о ꙟмпотрівіре. Ачеста есте ꙟнdȣоітȣл скопȣ de ацїȣнсȣ. Ші се ва ацїȣнце dакъ фіекаре воеште съ факъ кончесїȣнї ресонабіле. Скопȣл ꙟн ачестȣ кіпȣ хотърѫтȣ ші пріімітȣ, міжлоачеле de пȣнере ꙟн лȣкраре се вор гъсі маї кȣ маре ꙟнлесніре.

[illegible] комбінъчіȣнеа че воескȣ̆ а десвълі, есте ръзъмаtъ пе Банка Кредітȣлȣї Фȣнчіерȣ̆ ші каре ва фі о нoвъ dовадъ de фолоаселе непрецȣіte че сȣнt de a се ꙟпtемеїа ачестȣ̆ лȣкрȣ, пънъ ла zioa некȣноскȣtъ ꙟп Ромъніа, ші каре се нȣмеште Кредітȣл. Пентрȣ а мъ търціні ꙟпtр'ȣнȣ̆ пъмънtȣ̆ че'лȣ̆ кȣноскȣ̆ маї біне, ші пентрȣ а фі маї пречісȣ̆ ꙟп demoncтрареа меа, о воїȣ ꙟпгръdі кȣ резонъмінtеле ші чіфріле сале, ла Молdова.

Маї ꙟпtъїȣ̆ de тоаtе съ не фачемȣ̆ сокотеалъ бȣнъ de ачееа че есте ші de ачееа че поаtе о Банкъ de Кредітȣ̆ Фȣнчіарȣ̆. Dȣпъ пілdа Банчелор націонале de чіркȣлаціȣне, акърора ролȣ̆ аdевъраtȣ̆ есте de a серві de інtермеdіарȣ̆ ꙟпtре неґȣціtорї, о Банкъ Фȣнчіеръ, ꙟпzестраtъ ші еа кȣ ȣнȣ̆ Фонdȣ̆ сочіалȣ̆, есте менітъ de a фі інtермеdіарȣл ꙟпtре капіtалішtії ші пропріеtарії пъмънtȣлȣї. Аdевъраtȣ̆ нотарїȣ, dін пȣнкtȣл de веdере спечіалȣ̆ алȣ̆ іпоtечелор, ꙟнсе лȣкрънdȣ̆ асȣпра тоаtеї ꙟпtінdерї a церeї, ꙟнлокȣ̆ съ'ші търцінеаскъ лȣкрареа ꙟп хоtареле ȣнеї ціпуtȣ̆, ачеастъ Банкъ dъ тоаtе ꙟнлеснірeле dоріtе de ачелȣ̆ каре кауtъ фонdȣрілор сале ȣнȣ̆ локȣ̆ бȣнȣ̆ пентрȣ але нȣне, авънdȣ̆ соліdіtаtеа пъмънtȣлȣї кȣмȣ̆ ші маніавіліtаtеа ефекtелор de комерцȣ̆. Тоtȣ̆ оdатъ, прін ꙟпtінdереа релаціілор ші а капіtалȣрілор сале, прін конценtрареа ші економіа аdміністраціȣнеї сале, еа есте dеанȣрȣреа гаtа de a da пропріеtарїȣлȣї, не о бȣнъ іпоtекъ, сумеле de каре аре треввінцъ, фъръ de алȣ̆ ꙟмповора кȣ dовънzі кътъtарніче, ші кȣ келтȣїеле лъtȣралніче, каре аdȣкȣ̆ кȣ гръвіре рȣіна ꙟмпрȣмȣtаtȣлȣї. Ꙟп ачеаста нȣ есте dекъtȣ̆ нȣмаї о парtе dін сервічіȣріле че фаче, сtъцереа dаtорієї не калеа аморtісемънtȣлȣї кȣ termine лȣнцї, ацїȣtъ не пропріеtарїȣ de a скъпа de daторіе ꙟпчеtȣ кȣ ꙟпчеtȣ, ші ꙟп хоtареле нȣtерілор сале. Ꙟп сфършіtȣ̆, облігаціȣнеле *іпоtекаре*, аdевъраtе Білеtе de Банкъ, авънd de кіzешіе не ꙟнсȣшї пъмънtȣл, ле dъ міжлокȣл de a апліка ла Агрікȣлtȣръ, енерціа фекоndaнъ a ȣнȣї капіtалȣ̆ ка съ zічемȣ̆ аша немърцініtȣ̆.

Ачесtе іdеї сȣнt аръtаtе маї кȣ dеамънȣнtȣл, ꙟпtр'ȣнȣ̆ алtȣ̆ локȣ̆, ші нȣ факȣ̆ аіче dекъtȣ̆ de a ле помені не скȣрtȣ̆. Афаръ de ачееа Кредітȣл Фончіерȣ̆, ꙟп ачееа че аре маї бȣнȣ̆, сісtемȣл сеȣ̆ de облігаціȣні іпоtекаріе, нȣ ар фі dеоdатъ апліkавілȣ̆ ла ачесtе церї, ȣнdе нȣ с'аȣ̆ вързȣtȣ̆ ꙟнкъ чіркȣлънdȣ̆ нічї о хъртіе фіdȣчіаръ. Nȣ воескȣ̆, dечї, а ꙟпtреввінца аlтмінtреле ачеастъ інсtіtȣціȣне, пентрȣ а деслега кȣесtіȣнеа че не окȣпъ, dекъtȣ̆ ка аdȣкънdȣ̆ міжлоачеле фінанціере, ꙟп бȣкъцї ефекtіве, ꙟп банї нȣмерацї, фъръ de каре німене, ꙟп Молdова-Валахіа, нȣ ар креdе ꙟп реалітаtеа солȣціȣнеї. Облігаціȣнеле нȣ вор вені dекъtȣ̆ кȣ tіtлȣ de ацїȣtоаре.

Аdміtȣ̆, dечї, Банка Кредітȣлȣї Фончіерȣ̆, ка ꙟпфііnцаtъ ꙟп Молdова, dакъ гȣвернъмънtȣлȣ̆ с'ар фаче челȣ̆ ꙟпtъїȣ сȣбскріітор͏ȣ, прін ацїȣtорїȣл ꙟмпрȣмȣtȣлȣї реалісаtȣ̆, пентрȣ о сумъ de 12 міліоане de франчї (1 міліонȣ̆ de галбенї), нȣ ремъне ꙟнdоїеалъ къ компанія че о ар ꙟпtрепрінde съ нȣ ацїȣнгъ ꙟп нȣцінȣ̆ тімпȣ de a аdȣна ȣнȣ̆ капіtалȣ̆ ꙟнdȣоіtȣ̆, ачееа че ар нȣне ла ꙟнdемъна інсtіtȣtȣлȣї ȣнȣ̆ фонdȣ̆ сочіалȣ̆ de 36 міліоане de франчї, сеȣ̆ 3 міліоане de галбенї, сумъ маї маре dекъtȣ̆ съ чере пентрȣ a десnъгȣбї тоаtе ꙟнdаторірiле.

Съ ꙟпtрътȣ̆ маї аdънкȣ̆ ꙟп апліkаціȣне.

Молdова аре о кътime mape de пъmъпtȣрї Фрȣmoace шї бȣпе, каре пȣ черȣ декътȣ de а Фі maї біпе ꙟпtребȣінцаtе пеntрȣ а ꙟпzечі авȣціїле лор. Пе ачестȣ пъmъпtȣ, дȣое класе de oamenї, дȣое intepeсȣрї деспърціte акȣмȣ, ꙟпсе пе каре сперъмȣ але веdе ꙟпкȣрънdȣ ȣпіte, сȣпt Фаць ꙟп Фаць: пропріеtapiї шї церапiї. Фіекаре аре dpentȣрї de natȣрї deoceбite, че се есацереазъ ꙟп Фолосȣл Фіекъреїa din еле ші amъndȣое, кіетънd ꙟп ацїȣторїȣ сȣвепірȣл tрекȣtȣлȣї! Фъръ ꙟпdȣоеалъ, іctopia ecte лȣкрȣ Фоарte респектабілȣ. ꙞПсе ꙟп ліпсъ de архіве пацїопале ші de doкȣmente хотъръtoape, кредȣ, къ ꙟп ачеастъ оказіȣпе, перde чіпева ȣпȣ timпȣ прецїосȣ кȣ ачесtе черчеtърї retpocneктіве. Amȣ четітȣ Фелїȣріtеле оȣвраже скрісе din ачестȣ пȣпктȣ de bedepe ші пȣ amȣ възȣtȣ ешindȣ чева хотъръtopїȣ din еле. АФаръ de ачеа, ꙟп tpeбї de acemine гравitate, dокȣmentеле іcтopiче пȣ аȣ о валоръ mape, maї біпе ecte de а лва ꙟпсеатъ лȣкрȣріле аша кȣmȣ сȣпt ші а скоаte din mъпȣnтаеле лор солȣцїȣпеа че се каȣтъ.

Се лȣъmȣ, deчї, солȣцїȣпеа аша кȣm ecte. Кȣпоскȣ пе пропріеtapї de бȣпї ші de adeвъраці пропріеtapї кȣ titлȣ de moctenipe, de кȣmпъpъtȣpъ, de скimбȣ, de danie, саȣ алtе. ꙞПсе totȣ odatъ еї tребȣіе съ рекȣпоаскъ къ dpentȣл лор de пропріеtate ecte ꙟпсоцїtȣ deoapекаре сарчепї. Adece орї amȣ аȣzitȣ ворбіndȣсе аіче de *ȣпȣ dpentȣ абсолȣtȣ* (а пропо de ачеастъ кȣecтїȣпе) ла каре съ temȣ съ пȣ се Факъ вре о ловіре.

ꙞП старea сочіалъ, пȣ штїȣ се еcicte dpentȣ абсолȣtȣ de пропріеtate, ꙟп ꙟпцелесȣл рігȣросȣ ал кȣвъпtȣлȣї *абсолȣtȣ*. Поате арȣ веdеа чіпева оаре каре лȣкрȣ че ар семъпа кȣ dъпсȣл ꙟпtр'о пъdȣре саȣ ꙟпtр'о ȣсtietate, кънd ȣпȣ omȣ ecte сінгȣрȣ ші кънd локȣеште ꙟпtр'о колібъ че ш'аȣ Фъкȣtȣ елȣ ꙟпсȣшї; ꙟпсе, dакъ tръеште ꙟп сочіеtate, пȣ поаte Фі dекътȣ кȣ кондіціе de а чеdа о parte din dpentȣл сеȣ, пеntpȣ ка ачеїашї сочіеtate съї protегȣеаскъ пе чеа лалtъ. Прекȣмȣ totȣ omȣлȣ че се паште ecte ꙟпdatopitȣ de а Фаче сакріФічїȣл ȣпеї пърцї din лібертatea са, прін сȣпȣпереа са ла леџї, ла регȣламепtеле поліціеї, adminictpaціȣпеї, dpentъцеї, сервічїȣлȣї mіліtapȣ de acemene Фаче ші пеntpȣ ашї асігȣра консерваpea пропріеtъцеї сале mішкътoape ші пе mішкътoape. Іmпосітеле сȣпt Форма чеа maї обічїпȣitъ сȣпt каре се Фаче ачестȣ сакріФічїȣ, прекȣмȣ ші ꙟпdatopipea de а се сȣпȣпе ла хотъръріле леџеї, каре регȣлеазъ ꙟпtребȣінцареа пропріеtъцеї. Леџеле асȣпра віndepiлор, кȣмпъръріпор, ꙟпprȣmȣtȣрілор іпотекаріе, mоштепірілор, tecтamentȣрілор, ачеле каре determinъ Domenȣл Пȣблікȣ, прічініле de еспропріаціȣпе, апровізіопатепtе, ші кеар, ꙟп оарекаре казȣрї кіпȣл tъіереї пъdȣрілор, ші а кȣрсȣрілор апелор, пȣ сȣпt алtъ чева dекътȣ rectрікціȣпї ла dpentȣл *абсолȣtȣ* ал пропріеtъцеї.

Dакъ, deчї, пропріеtapiї Молdовеї ꙟпtemeindȣсъ пе ачестȣ ꙟпкіпȣітȣ dpentȣ, пеntpȣ а комбаte лецітіmitatea mъсȣреї че с'арȣ пропȣпе, ꙟп пȣmеле intepесȣлȣї цепералȣ, еї с'ар сервi кȣ ȣпȣ кȣвъпtȣ deшъртȣ de ꙟпцелесȣ. Maї біне арȣ Фі de а се mърџіпі ꙟп черкȣл пречісȣ ал аплікаціȣпеї а ꙟпсȣшї ачесtорȣ mъсȣрї, de а dіcкȣtа опортȣпitatea, Фіреа ші ꙟпсеmпъtatea, ші atȣпчї вор Фі ꙟп adeвърата кȣеctїȣпе.

Прін ȣрmape, рекȣпоскъпdȣї ка бȣпї ші леџіvіці пропріеtapї, п'amȣ ꙟпцелесȣ

ачеаста декъtȢ ꙟn маргіnеле ꙟndatopipi-лор че кадȢ, ꙟn орї че цеаръ, асȢпра пропріетъцеї Фончіере ші ꙟn марціnеа маї ꙟнгȢстъ а сарчінелор че ꙟмповоаръ пе ачеї din Молдова, ші каре нȢ аȢ асеmene лор ꙟn алtе локȢрї.

ꙟn адевър, mоштеnindȢ Ȣnȣ пъmъntȣ, саȢ кȢmпърънdȢлȢ пропріеtapiȢлȢ'лȢ пріmеште кȢ Ȣnȣ nȢmерȢ de кȢлтіватopї че-сȢnt аштъзацї пе дъnсȢл, ші карії поседеазъ оарекаре привілецїȢрї. Еї аȢ dpen-tȢл de а пріimi саȢ маї біне zікъndȢ а консерва кътева фълчї de огоаре ші de фъnаце пе каре ле ꙟnтребȢinцеазъ кȢ de-плінъtate ші кȢ ꙟn tpeцime. Фъръ ꙟndо-еалъ, еї tребȢїескȢ се deе чева ꙟn скім-бȢл ачестȢї пъmъntȣ: ші ачестȢ чева есtе Ȣnȣ nȢмерȣ de zіле de лȢкрȣ ші декъ-ръtȣрї хоtъръtе. ꙟnсе пеntpȢ ачееа nȢ есtе маї пȢцінȣ netъгъdȢitȣ, къ церанії аȢ dpenтȢл deплінȢ ші ꙟntpeгȢ de а пріi-mi ачесте фълчї ші de але ціnе ꙟntpȢ кътȣ din партеа лор, ꙟnплінескȣ ꙟndatopipiле. Еї сȢnt ꙟn ачеаста, ꙟn посіціа фіекърȢїе омȣ, каре аре о ꙟndatopipe de ꙟmплініtȣ. Еї потȣ съ ціnъ ачесте фълчї, кътȣ ворȣ воі; ші съ стеїе пе моші̇е фъръ ка про-пріеtapiȢл съ аібъ факȢлтатеа de аї алȢнга саȢ de аї сȢnъра ꙟn ꙟntpeбȢinцареа лор. ꙟnвреме че церанії, кȢ оаре каре фор-малітъцї нотȣ съ'лȣ пъръсаскъ орї ші кънd вор воі. ꙟnкъ ші маї мȢлtȣ, сарчінеле легале але пропріеtapiлор се гъсескȣ спорite пріn ꙟndatopipea че аȢ de а da фіе къpȢїе ꙟnсȢрецел, о парtе de пъmъntȣ, фъръ de а nȢtea а се скȢti de ачеаста. нȢмаї кътȣ ꙟnсȢрецелȢл се есекȢтъ zі-леле de лȢкрȣ.

DintpȢnȣ пȢnkтȣ de веdере, ар гъсі чінева, ꙟn ачесте обічеїȢрї, Ȣnȣ фелȢ de *дреnтȣ ла лȢкрȣ* пеntpȢ класа рȢралъ; фіinȣ къ еа поаtе, кънd есtе ꙟn kondi-ціа легеї, de а іmпȢnе лȢкрȢл еї про-пріеtapiȢлȢї, ші de а пріimi ꙟn скімбȢ, сȢnt формъ de фълчї de пъmъntȣ, Ȣnȣ прецȣ пе каре ачеста нȢ'лȣ поаtе modiфіка.

ЧелȢ пȢцінȣ поаtе чінева vidеа, ꙟn а-чеаста, ачееа че оmeniї de легї nȢmeскȣ о *шербіе*, ші ꙟnкъ Ȣна din челе маї греле: къчї есtе о греа робіе ачееа de а фі чінева сілітȣ, ꙟn фаца похоїȢлȢї біне кȢвъntatȣ, ꙟnсе tot deaȢna крескъторіȣ ал пȢпȢла-ціȢnеї, de а гъсі, фъръ ꙟnчеtare къtе о-парtе din доменȢл сеȢ пеntpȢ але da поілор аштъзацї. АmȢ авȢtȣ, dечї, кȢвъntȣ de а nȢmi комбінаціȢnеа каре ва modiфіка ачесте kondiціȢnї о адевъратъ *десробіре а пропріетъцеї*, фіinȣ къ еа тълȣ ва скапа de чеа маї маре ші маї сȢпъръtoаре шербіе.

Старea deфацъ есtе, dечї, пліnъ de стіn-tеле, ші dакъ амȢ воі але nȢмера аші фі сълitȣ de а пȢnе аіче toate тъnгȢipiле пъсȢте dintp'опарtе ші dintp'алта кȢ о-касіȢnеа рапортȢрілор ꙟntpe пропріеtapї ші церанії. Есъ din ачеаста о dȢштъnіе ші адесе орї о Ȣръ каре нȢ потȣ превесті декъtȣ Ȣnȣ віітоpiȣ прімеждȢїосȣ. Аколо Ȣnde есtе амесtекаре de пропріеtate ші de кȢзȢфрȢкtȣ, фъръ ка nічї Ȣна nічї алtа се фіе tape кȢратȣ хоtъръtе, сфъdipiле сȢnt пе ꙟnлъtȣрабіле. Чі апої, ꙟntp'o ре-органісаре deплінъ есtе песте nȢtinцъ de а лъса ка база ꙟntpегȢлȢї ордінȣ сочіалȣ, пропріеtatea фончіеръ, се ремъїе ꙟntp'o сітȢаціȢnе атъта de екȢівокъ. Ачеаста есtе о рапъ че требȢїе а се лекȢі, къчї tim-пȢл нȢ ва лінсі de а о ꙟnвеніnа ші поаtе de а скоаtе din еа nȢtpezipea корпȢлȢї сочіалȣ.

Консідерацїї de Ȣnȣ алtȣ ордінȣ черȣ асеmine о солȢціȢnе. Прогреселе агрі-

кȣлтȣреї сȣnt паралісаte кȣ ачеастъ ꙟnгъіmатъ сітȣаціȣnе ші maї алесȣ прin пȣціnȣл гȣстȣ че ꙟnсȣфлъ ȣnеї попȣлаціȣnї агріколе de а ꙟmбȣnъtъці ȣnȣ пъmъntȣ ла каре еа nȣ ціnе прin ръdъчinї adъnчї.

Се adъоцітȣ къ агрікȣлтȣра аре nевоїе ка съ'ї віе капітаlȣріле съ о фекоndeze кȣ прісосінцъ; ші еле nȣ вор веnі de сігȣра пъnъ nȣ вор веdе фоарте лътȣріt ꙟn ачееа че се пъстреазъ ꙟn віitоріmе. ꙟn сфършітȣ, din пȣnкtȣл de веdере а націоnалітъцеї ші а апъръреї terіtорїȣлȣї, ȣnde сȣnt ачеле maї пȣтероасе ші tot odatъ ачеле maї соlide елеmente, dакъ nȣ ꙟn класа кȣлtіваторіlор, кънd еї се сіmцескȣ ꙟn adевър ȣnіці de patріе прin легътȣра пропріетъцеї?

Rezonȣріле віnȣ ꙟn mȣлціmе пеntрȣ а гръбі о солȣціȣnе ꙟn ꙟnцелесȣл челеї че аmȣ арътаtȣ ла ꙟnчепȣtȣ. Апропріаціȣnеа пъmъntȣлȣї de кътръ церапȣ, кȣ о dреаптъ ші преалабілъ dеспъгȣбіре а пропріеtаріȣлȣї, кȣ о лібертаte de trancaкціȣnі прекътȣ се поаte maї mаре.

Се веnіmȣ кȣ ачеаста ла апліkаціȣnе.

Афраnшісареа пропріеtъцеї фііnd короларїȣл еmаnічіпаціȣnеї кȣлtіваторіȣлȣї, ꙟndatoріріле речіпроче ші егале deопарте ші de alta, пропріеtаріȣл есtе datорїȣ de а вinde порціȣnеа de пъmъntȣ сȣпȣсе шербіеї, церапȣл есtе datорїȣ de а о плъti еmаnчіпъndȣсе. Се ꙟnцълеце біnе къ ачеастъ ꙟndatoріре речіпрокъ пеntрȣ пропріеtаріȣ nȣ се поаte апліка de кътȣ ла кътіmеа асȣпра кърєїа елȣ астъзї nȣ есtе dекътȣ пропріеtаріȣ поmіnалȣ, ші каре есtе лъсаtъ ꙟn ꙟntребȣінцареа цераnілор.

Віnе atȣnчї кȣестіȣnеа Преціȣлȣї.

Воїȣ dеnърtа din леце, кȣ чеа maї mаре ꙟnгріжіре, totȣ ачееа че сеamъnъ кȣ о хотъръре арбітраръ de прецȣ, саȣ пе zone, саȣ пе ціnȣtȣ. De dоріtȣ есtе ка фіе каре пъmъntȣ се фіе въndȣtȣ dȣпъ валоареа са, пе каре nіmеnеа nȣ о ва кȣnоаште maї біnе dекътȣ ачеї че'лȣ локȣеcкȣ ші'лȣ еспloateазъ ꙟmпреȣnъ. Воїȣ фаче съ intервіе пе кътȣ се поаte фаче, ꙟntре аmъndȣое пърціле лібертаteа de а трата пе фіекаре mошіе.

Пропріеtаріȣл ші цераnії, dечї, вор свате ꙟntре еї прецȣл че ȣnȣл чере ші челалалтȣ dъ. Dакъ се вор ꙟnцелеце, ва фі фоарte біnе. Din ачеаста ва еші о алкътȣіре de бȣnъ воїе, че требȣїе префераtъ ла орї че алтъ комбіnаціȣnе.

Dакъ ꙟn intервалȣл ȣnеї лȣnї, ꙟnчепъndȣ dела ꙟntъїа черіре, аmъndȣое пърціле nȣ вор фі пȣтȣтȣ а се ꙟnцелеце, фіекаре din еле вор nȣmі ȣnȣ арбітрȣ, ші аmъndȣоі арбітрі вор пропȣnца сеntеnціа лор, adекъ вор хотърі прецȣл de въnzаре, ꙟn terminе de о лȣnъ. Ла ꙟntъmпларе кънd ачеастіа nȣ се вор ꙟnцелеце се ва nȣmі ꙟndatъ ȣnȣ сȣпрарбітрȣ, алесȣ de трібȣnалȣл арondісеmъntȣлȣї, саȣ dȣпъ орї каре алтȣ modȣ кȣпрinzъторїȣ de тоаte гаранціїле, кареле асеmіnе ꙟntр'о лȣnъ ва требȣї съ dее хотъръреа лȣї, ші каре nȣ ва пȣтеа фі алта dекътȣ ȣnа din ачеле пропȣсе de чеї ꙟntъїȣ арбітрі, кареа ꙟn ачестȣ кіпȣ ва авеа mажорітаte. Се ꙟnцелеце dела сіnе къ фȣnкціȣnіле арбітрілор вор фі гратȣіte ші къ еї nȣ вор пȣтеа а се рефȣzа.

Аша, ꙟn terminе de ȣnа, dȣое, саȣ треї лȣnї челȣ mȣлтȣ, о ꙟnвоіре кȣ dрагосtе, саȣ о сеntеnцъ арбітраръ, пе ва хотърі прецȣл пърцеї de пъmъntȣ de въndȣtȣ. ꙟnвоіреа саȣ сеntеnціа се ва сȣпȣnе формалітъцеї de ꙟntъріре ші ва deвеnі прin ачеаста іревокабілъ.

Atȣnчеа ва intервеnі *Банка де кредітȣ фончіерȣ*, аmъndȣое пърціле се вор

ꙟнфъцоша ꙟнаіntea eĭ кȣ kontpaktȣл саȣ̆ centenцia регȣларісatъ, ші банка ва про-чеda прекȣm ȣрmeазъ: Прінчіпїȣл ꙟmпрȣ-mȣtȣлȣї inotekapȣ̆ фiind къ нȣ се поаte ръdika maĭ сȣсȣ̆ dekъtȣ̆ ла цїȣmъtate ва-лоареĭ пъmъntȣлȣї anгaцїatȣ̆, Банка ва плъti ꙟndatъ ꙟн нȣmеръtoape ші пе шъпȣ̆ пропрietapїȣлȣї, цїȣmъtate din прецȣл cti-пȣлatȣ̆ ꙟн kontpaktȣ̆, ші ва лȣа inotekъ ценералъ пе toatъ ꙟntindepea de пъmъntȣ̆ чedatъ. Пentpȣ чеелалtъ цїȣmъtate еа ва da облігацїȣнї inotekapie пȣpтъtoape de do-бъndъ ші плъtitoape прin anȣітъцї ші кȣ ꙟн лесnipe de neгoцїабілitate.

Апоĭ, Банка се ва сȣбctitȣї ꙟн фапtъ пропрietapїȣлȣї пentpȣ плъtipea comeĭ in-terpале кътръ церанȣ̆ каре се ва афла къ pe-mъne datopnikȣ̆ inotekapїȣ кътръ dънса, de toatъ coma. Банка din пapte са pe-mъindȣ̆ datoape кътръ пропрietapїȣл de чее-лалtъ цїȣmъtate de плъtitȣ̆. (1)

ꙟn aчесtȣ̆ кіпȣ̆ ва къdea обіекцїȣнеа прінчіпалъ а пропрietapїȣлȣї ꙟнkontpa a opĭ че комбінацїȣнї че ар семъна кȣ о вin-depe de пъmъntȣ̆, обіекцїȣне ꙟntemeiatъ пе ачеаcta: кȣ елȣ̆, пропрietapїȣ ecte плінȣ̆ de datopiĭ каре ълȣ̆ ꙟнгреȣнъ кȣ doбънzĭ mapĭ ші каре'лȣ ecпȣне ла ꙟнплініpĭ ші поate ші ла еспропріацїȣне. Аша ва къdea tot odatъ ші чеелалtъ обіекцїȣне къ пре-цȣл вindepeĭ ар фi ілȣсорїȣ, фiind къ нічĭ odatъ нȣ с'ар фаче плъtipea. Пропрieta-рїȣл ва пріimi ꙟndatъ ꙟн нȣmеръtoape,

(1)	160,000	фamiлiĭ
къte	4	фълчĭ
	640,000	фълчĭ de вънdȣt.
къte	12	галбенĭ фалчеа
	7,680,000	галбенĭ de плъtitȣ̆.
	3,840,000	de dat ꙟн нȣmеръtoa-pe de кътръ Банкъ.

Nota tpadȣкъtopїȣлȣї.

цїȣmъtate din coma чеĭ се кȣвine. Maĭ denapte, чіфреле вор dobedi къ aчеасtъ цїȣmъtate anїȣнце ші ꙟntpeчe пentpȣ a стъпце toatъ datopia inotekapъ ꙟн Мол-dова, ші комбінацїȣнеа аpatъ къ ші чее-лалtъ цїȣmъtate ecte гapantȣitъ. Аша кътȣ̆ пропрietapїȣл kapeле, din прічina datopi-лор сале, ecte сȣпȣсȣ̆ actъzĭ de a фi de totȣ̆ еспропрietъpitȣ̆, скапъ вънzънd нȣ-maĭ о пapte din mошia са ші pemъне кȣ чеелалtъ deгaцезiъ de toatъ шербіа.

Съ поate adъoцi ші алtȣ̆ фолосȣ̆ че вор dobъndi пропрietapiĭ. Съ нȣnemȣ̆ къ tepminiле de amopцitȣ̆ пentpȣ плata da-topiĭ пе фieкаpe anȣ̆, de кътръ цеpanȣлȣ̆ ꙟmпропрietъpitȣ̆, пънъ ла плata interpалъ, ар фi de doĭcпрezeче anĭ, се вор ꙟntpe-бȣinца челе ꙟntъїȣ плъtipĭ anȣале ла стъп-церea облігацїȣнелор inotekapie, date про-пріetapiлор пentpȣ цїȣmъtate че лі ecte datopĭ цеpaniĭ. Кpeditȣл фончіepȣ̆ н'ар вeni dekъtȣ̆ dȣпъ че пропрietapiĭ вор фi кȣ totȣл ꙟndectȣлaцĭ. Аша кътȣ̆ ꙟн кȣpcȣл челор din tъїȣ шесе anĭ пропрietapiĭ вор фi de totȣ̆ плъtiцĭ ші кpeditȣл фончіepȣ̆ ва фi плъtit ꙟн чеелалцĭ dene ȣpmъ шесе anĭ. Кpedȣ̆ къ, прin ȣpmape, пропрietapїȣл нȣ ва авea а се плъnце, пentpȣ къ прii-meшte прецȣл пъmъntȣлȣї цїȣmъtate ꙟн нȣmеръtoape ші цїȣmъtate ꙟн tepmine de шесе anĭ, креанца мepгънd tot deaȣna ꙟmпȣцinъndȣce ші пе ꙟнчetъnd de aĭ про-dȣче dobъndъ.

Amȣ̆ zicȣ̆ къ пропрietapїȣл ecte dato-рїȣ de a *вinde*, din kontpa zічemȣ̆ къ це-panȣл ecte datopiȣ̆ de a *плъti*. ꙟndato-pipea aчеасtъ кopелatівъ ꙟнфinцazъ peчi-прочіtate de dpentȣpĭ ші de ꙟndatopipĭ ꙟntpe amъndȣoe пърцiле kontpaktante.

Съ черчеtъmȣ̆ кȣmȣ̆ съ ва плъti це-panȣл? Modȣл нȣ поate фi dekъtȣ̆ aчелȣ̆

ал амортісемъпtѸлѸї прін анѸітъцї. NіmікѸ маї ѸшорѸ, ші аветѸ се веdетѸ къ пе вотѸ серві прекътѸ вотѸ пѸtea de лѸкрѸріле че есістъ акѸтѸ ꙟп цеаръ, ачееа че пѸ есте о консідераціѸпе мікъ.

ЦерапѸл аре астъзї dрептѸл de a ꙟпtребѸінца ѸпѸ пѸтерѸ de фълчї, кѸ ꙟпdаторіреа de a da оаре каре мѸнкъ. Ачеаста пе ацїѸнџе. Се admітемѸ пептрѸ dемопстраре, къ ресѸлtатѸл ꙟпвоелеї саѸ а арбітрілор ꙟпtре церапї ші пропріеtарї ар фі віndереа а 4 фълчї, къtе 18 галбенї Ѹпа кѸ алtа, ачееа че фаче ѸпѸ tоtалѸ de 72 de галбенї; ші dобъпdа Ѹпітъ кѸ амортісемъпtѸл імпѸпе церапѸлѸї печесітатеа de a плъті ꙟп фіекаре апѸ 8 галбенї. Ѹпde ва гъсі елѸ ачестї банї? Ꙟп лѸкрѸл сеѸ.

ЕлѸ арѸ пѸtea zіче: din паtрѸ фълчї че'мї віnde пѸ воїѸ пѸtea скоате ачестї 8 галбенї ші храпа меа ші ачеа а фаміліеї меле, ші бірѸл. ПресѸпѸпѸ къ ачеаста есте аdевъратѸ; de ачееа ꙟп коntрактѸлѸ de въпzаре саѸ ꙟп сепtепца арбітралъ се ва пѸпе о клаѸзъ каре ва стіпѸла пѸмерѸл zілелор саѸ кътімеа de лѸкрѸ че ва тревѸі съ факъ пе пъмъпtѸл ремасѸ пропріеtарїѸлѸї пептрѸ а da ачестї оптѸ галбенї апѸалѸ че аре съ плъtеаскъ. ZікѸ zіле, саѸ кътімї de лѸкрѸ, пептрѸ а мъ копформа обічеїѸлѸї цереї каре евалѸазъ zіоа ꙟп ѸпѸ оаре каре пѸмерѸ de пръжъпї de аръtѸръ, de прашілъ, de състере саѸ ꙟп оаре каре кърътѸрї de фъкѸтѸ.

Аколо ꙟпкъ вомѸ веdеа фігѸръпdѸ лібертатеа, атътѸ de dорітъ ꙟп трапсакціѸпї; къчї прецѸл ачестор zіле саѸ кантітъцї de лѸкрѸ саѸ de подвоzї, ва фі токмітѸ ші хотъръtѸ кѸ бѸпъ ꙟпвоіре ꙟпtре амъпdѸое пърціле ка ші ꙟпсѸшї прецѸл de въпzаре фіксатѸ de сепtепціа арбітрілор.

ПрецѸл zілеї саѸ ал кантітъцеї лѸкрѸлѸї ші ал подвоzеї ва фі плътітѸ ꙟп банї de пропріеtарїѸ, ші ачестї банї вор серві ла плата аморцїреї ші а dобъпzеї dаторіеї сале.

Прін ачеаста се ва афла ръdікатъ ші алtъ греѸтате каре се паре къ преокѸпъ таре пе пропріеtарї; ꙟп аdевърѸ, zікѸ еї, воі пекѸмпъраці о парте din моштіле поастре ші кеарѸ пе ле ші плътіцї, ачеаста о пріімімѸ; ꙟпсе че вом фаче поі кѸ ачееа че пе ремъпе? КѸлтіваторії deвеніцї стъпъпї пе о парте de пъмъпtѸ пѸ вор воі се маї лѸкреазъ пептрѸ поі, поі вомѸ ремъпе фаръ браце de кѸлтіватѸ пъмъпtѸл построѸ, о маре парте din елѸ ва ръмъпеа ꙟп пърлоагъ ші проdѸкціѸпеа паціопалъ се ва компроміте. Ачеастъ обіекціѸпе каde de тотѸ ꙟпаіntеа ꙟпdаторіреї ꙟп каре ремъпе церапѸл de a лѸкра, пептрѸ а се плъті, пе мъмъпtѸл пропріеtарїѸлѸї, ѸпѸ пѸмерѸ de zіле челѸ пѸціпѸ deопотрівъ кѸ ачелѸ че аѸ фъкѸтѸ пъпъ акѸмѸ.

Ꙟпсе ачесте облігаціѸпї сіпалагматіче ꙟпtре въпzъторїѸ ші кѸмпъръторїѸ, ꙟпсѸшї тіжлокѸл de a се плъті dаторіа пѸ ар фі de ацїѸпсѸ, dакъ пѸ с'ар лѸа оаре каре мъсѸрї de есекѸціѸпе. Еатъ Ѹпа пе каре о амѸ аръtа.

ПропріеtарїѸл пѸ ва тръtа кѸ фіекаре кѸлтіваторїѸ ꙟпdеосебї, чі кѸ о комѸпъ ꙟпtреагъ. КоntрактѸл ва фі фъкѸтѸ кѸ тотѸ сатѸл, каре ва стіпѸла пептрѸ сътепї, ѸпѸл пептрѸ тоцї ші тоцї пептрѸ ѸпѸл, ші се ва ꙟпdаторі ла пъzіреа тѸтѸрор клаѸзелор коntрактѸлѸї. Тоцї локѸіторії dіntр'ѸпѸ сатѸ се вор сфътѸі ꙟпtре сіпе маї ꙟптъїѸ ші апої прін алешїї лор векілї вор коntракта кѸ пропріеtарїѸл саѸ deаdрептѸл саѸ прін арбітрії лор; асеміне сатѸл ва тръtа кѸ

Кредітȣл Фончіерȣ ші сатȣл ва есекȣта контрактȣл декътръ тоцї локȣіторії лȣї, аша кът банії даторіцї де пропріетарїȣ, пентрȣ зілеле де лȣкрȣ фъкȣте пе моша лȣї, вор фі пȣшї ꙟн Каса Комȣналъ, де ȣнде се вор дȣче ꙟн каселе Кредітȣлȣї Фончіерȣ спре а плъті добънда ші амортісементȣл облігаціȣнеї іпотекаріе.

Ȣнȣ ресȣлтатȣ маре че ва еші дін ачеаста комбінаціȣне, ва фі констітȣціȣнеа комȣнеї, ачеастъ басъ солідъ а орї кърїеа соціетъцї. Нȣ есте дестȣл де а декрета комȣна пентрȣ ка съ фіе комȣнъ ꙟн фаптъ, требȣїе ꙟнкъ ка о легътȣра комȣнъ съ ꙟнчінгъ пе тоцї мембрії еї. Чі апої, каре есте легътȣръ маї таре декътȣ ачееа а ачестȣї інтересȣ колектівȣ ші солідарȣ, ка фіекаре мембрȣ ал комȣнеї съ ꙟнпліне аскъ ꙟндаторіріле че аȣ констітȣітȣ пропріетатеа ꙟн мъneле лор.

Прін ачеаста се афлъ фоарте сімплі фікатъ ꙟнтрареа апȣітъцілор. Речевіорії дърілор Статȣлȣї вор фі ꙟнсърчінацї, стрънгънд імпосітеле де а лȣа кътє о дȣоспрезечіме, саȣ къте ȣнȣ тріместрȣ дін каса Комȣналъ, сумеле върсате ꙟн еа ка прецȣл лȣкрȣлȣї пентрȣ плата добънзеї ші а амортісементȣлȣї ші де але дȣче ла Банка Фончіеръ. Ші дакъ сȣмеле гъсіте ꙟн касъ нȣ ар фі егале кȣ ачееа че се дапореште, тоатъ комȣна ва фі датоаре де але ꙟнденліні.

Кȣ тоате ачесте, церанȣл пропріетарїȣ нȣ ва пȣтеа компара нȣȣл сістемȣ кȣ ачелȣ нȣмітȣ *боїерескȣ*. Орї каре ар фі рапортȣріле апарентe че се паре къ есістъ ꙟнтре ачесте дȣое, ші каре нȣ с'аȣ пъстратȣ декътȣ нȣмаї пентрȣ а нȣ ꙟнтродȣче скімбърї пъпрасніче ꙟн обічеїȣріле цереї, деосебіріле сȣнт адънчї ші есенціале. Аїче нȣ есте лецеа карea діктеазъ

кондіціȣніле, къчї лецеа нȣ фаче алтъ декътȣ съ пȣнъ дȣое прінчіпїȣрї дрепте ші корелатіве: ꙟндаторіреа де а вінде ші ачееа де а плъті. Гȣвернъмънтȣл адаоце креареа ȣнȣї Інстітȣтȣ де Кредітȣ пентрȣ а ꙟнлеснi лȣкрареа; дар контрактȣл де віндере, прецȣл де кȣмпъраре, кътімеа де лȣкрȣ каре репрезінтъ ачестȣ прецȣ, тоате ачесте сȣнт ресȣлтатȣл ȣнеї трансакціȣнї лібере, ба ꙟнкъ церанȣл штіе къ нȣ аре декътȣ ȣнȣ тімпȣ мърџінітȣ де лȣкрȣ пентрȣ а се плъті де тотȣ де даторіе. Фіекаре анȣ ъл апропіе де терміне ші ла фіекаре плътіре сарчіна лȣї девіне маї ȣшоаръ, фіінд къ інтересȣл де плътітȣ скаде прогресівȣ кȣ кътȣ спореште амортісемънтȣл плътітȣ. Аша кътȣ дакъ ар гъсі ꙟн ачеастъ ꙟнвоіалъ чева каре с'ъї адȣкъ амінте ꙟнкъ тімпȣл трекȣтȣ поате, дакъ есте мȣнчіторїȣ ші економȣ, ва гръбі скъпареа лȣї де істовȣ плътінд маї ꙟнаінте де епохіле рембȣрсъмънтȣлȣї; лȣкрȣ каре нȣ есте кȣ непȣтінцъ; къчї, ꙟн мȣлте ціпȣтȣрї, церанȣл аре маї мȣлцї банї декътȣ ар пȣтеа креде чінева.

ꙟнсфършіт, церанȣл ꙟнсȣші ꙟн комȣна са, прін фонкціонерії мȣнічіпалї че ш'аȣ алесȣ, прівігеазъ ла есекȣціȣнеа контрактȣлȣї, ꙟн каре тотȣ ꙟнсȣл се афлъ легатȣ пентрȣ тоцї, ші се паре къ де одатъ, неатърнареа лȣї се афлъ десробітъ ші демнітатеа лȣї кȣноскȣтъ; пентрȣ къ фъкȣтȣ, де фаптъ ші де дрептȣ, пропріетарїȣ нȣ есте маї мȣлт сȣпȣсȣ декътȣ кондіціȣнелор ȣнȣї контрактȣ че де бȣнъ воїе са л'аȣ консімцітȣ.

Кȣ ъї воїȣ імпȣне о де пе ȣрмъ ꙟндаторіре, ачееа де а нȣ пȣтеа вінде петікȣл де пъмънтȣ че аȣ добъндітȣ маї 'наінте де а се ꙟмпліні дȣої спрезече анї, адекъ маї 'наінте де а фі кȣ денлі-

пъtate рескѫмпъратȣ. Dакъ есtе аdевъратȣ къ церанȣл молdованȣ ар фі атътȣ de непревъзъторїȣ dȣпре кѫмȣ се сокоate, лецеа, totȣ deaȣna пъріnteаскъ, нȣ требȣїе а се teme de а авеа асȣпра лȣї ȣнȣ фелїȣ de епіtропіе временнікъ. Ꙟн кȣрсȣ de dȣої-спрезече ані, съ фіе сълitȣ de а ремъnеа пропріеtарїȣ ші de а ꙟмпліні daторіїле сале. Dȣпъ tречереа ачесtȣї timпȣ, deпрindереа ла лȣкрȣ ва фі къпъtatъ, edȣкацїȣнеа ва фі ꙟnaintitъ ші сіmцimъntȣл пропріеtъцеї ва фі desвълitȣ ꙟndestȣл, пentрȣ ка съ се поatъ, фъръ primeждie, съ ремъїе лъсаtȣ ꙟн воїа лȣї. Ші, фіind къ tребȣїе, прекȣмȣ есtе кȣ пȣtinцъ, de а преveдеа toate, ꙟн ꙟntъмпларе кѫnd, din непорочіре, ȣнȣ церанȣ с'ар рефȣза кȣ ꙟndъръпнічіе de а ꙟndeпліні ꙟndatоріріле сале de лȣкрȣ лiбератоpȣ, ші комȣна не пȣtъndȣ фі ꙟнсърчіnatъ ꙟн несфършіре de а плъті пentрȣ dънсȣл, dȣпъ о сфътȣіре ші о хоtъръре а консілїȣлȣї мȣнічіпалȣ, пъмъntȣл ꙟndъръпнікȣлȣї ва фі скосȣ de вѫnzаре, сȣб кondiцia еспресъ de а фі кѫмпъраtȣ de ȣнȣл саȣ maї мȣлцї membрі аї комȣнеї.

Dȣпъ ꙟмпліnіреа ачесtорȣ dȣої-спрезече ані, коntракtеле сȣnt сtрекȣрate, пропріеtарії ші Кредitȣлȣ Фончіерȣ сȣnt ꙟн toтȣл плъtiцї, церанȣл аȣ ремасȣ ла рѫndȣл сеȣ пропріеtарїȣ defінitівȣ, лiбертаtea абсолȣtъ а tрансакцїȣнілор, adȣсъ прін о лiбертаtе прогресівъ, есtе реалісатъ, ші лȣкрареа, аџїȣнсъ ла сфършітȣл еї, ва фі коntрібȣitȣ, ꙟн бȣnъ парtе, ла adевърата коnсtitȣіре а націоналітъцеї Ромѫне.

Оарекаре чіфре вор комплеta demonсtрърчїȣнеа ачеасtа.

Dȣпъ кѫtȣ штіінцеле кȣноскȣtе сȣnt есакtе, съ поate сокоti къ вор фі 150,000 фаміліі de церанї, карії вор авеа dрепtȣл de а кѫмпъра пъмъntȣрї; ꙟнсе, din ачесtȣ нȣмерȣ, о аtреїа парtе челȣ пȣцінȣ сȣnt пе мошііле моnastireшtі, ші пentрȣ ачесtia комбінацїȣнеа ва пріімі о ȣшоаръ modiфікацїȣне. Нȣ не вомȣ окȣпа пentрȣ ȣнȣ miнȣtȣ декѫtȣ de церанії ашъзацї пе мошііле парtікȣларе, ші каре поtȣ съ се ȣрче ла ȣнȣ нȣмерȣ maї de 100000. Вомȣ фікса пentрȣ акȣмȣ, парtеа de daтȣ фіе кѫрȣіе ла 3 фълчї ($4\frac{1}{2}$ екtаре) ȣнȣ кȣ алтȣл; кьчї dакъ ꙟн ціnȣtȣріле Молdовеї de џосȣ церанȣл аре ꙟн фапtъ челе паtрȣ фълчї регȣламенtаре, ꙟн ціnȣtȣріле maї ꙟмпопораte din Молdова de сȣсȣ ші de mizлокȣ, нȣ аре de кѫtȣ 3, $2\frac{1}{2}$ ші ꙟнсȣші 2, фіind къ ȣнȣ саtȣ ꙟнtрегȣ нȣ поate чере, dȣпъ регȣламенtȣл органікȣ, maї мȣлtȣ de кѫtȣ челе dȣое tреimї de мошіе, deчі, tреї фълчї поtȣ фі сокоtite ка о чіфръ de mizлокȣ, ачееа че пentрȣ челе 100000 de фаміліі ар фаче ȣнȣ toтаlȣ de 300000 фълчї. (450,000 екtаре). Фалчеа фіind асеmене прецȣлitъ ꙟн tермine de mizлокȣ кȣ 20 de галбенї, не ар da ȣнȣ toтаlȣ de 6 miліоане de галбенї. Токма ачеасtа е чіфра че не tребȣіе пentрȣ ка Кредitȣл Фончіерȣ съ поatъ плъті пе шінȣ пропріеtарілор, цimъtate din прецȣл че лі се кȣвine, аdекъ 3 miліоане de галбенї (36 miліоане de франчї) сȣма капіtаlȣлȣї сеȣ сочіаlȣ, daтъ, о tреimе de гȣверnъмъntȣ, ші dȣое tреimї de кътръ акціонарї.

Кȣ ачеасtъ сȣмъ ші ꙟнсȣші пропріеtарії daтоpї вор пȣtea а'ші плъті daторіїле. Ꙟн аdевърȣ, штіінцеле date de Кȣрtеа de конфірмаціе араtъ къ toatъ daторіа іпоtекаріе ꙟнскрісъ ꙟн Молdова съ рѫdікъ ла dȣое miліоане de галбенї. Чі апої, каре есtе прінчіпалȣл ресоnȣ ал ꙟнфіінцъреї Кредitȣлȣї Фончіерȣ плъtindȣ пе шінȣ о

партe din пътъпtурiле вънdȣte? Еcte cтарea акtȣалъ а проприеtарiȣлȣї ꙟпкъркаtȣ кȣ dаtорiї греле каре'лȣ еcпȣпе ла пȣрсȣitе mediate шi каре'лȣ фъчеа съ zікъ къ dакъ п'ар фi плъtitȣ de ꚉерапȣ, dекъtȣ прiп апȣitъꚉi, ва авеа timпȣ de а се рȣiпа кȣ креапꚉеле сале maї' пainte de а фi пȣсȣ ꙟп cтаре съ ле плъtеаскъ. Еcte dоведitȣ къ din челе 3 miлioane, ꙟпсе пе шiпȣ, пȣсе ꙟп dicпозiꚉiа проприеtъꚉеї dȣое tреimї сȣпt decтȣле de а плъti dаtорiа iпотекарiе. Съ adъоꚉimȣ, афаръ de ачеаcta, къ ꙟп челе 2 miлioane de галбепї, че вор копcтitȣї ачеаcтъ dаtорiе ꙟп ꙟпtрегȣл еї, фігȣреазъ челе 600000 галбепї daꚉї ꙟmпрȣmȣtȣ de Банка Молdовеї, каре сȣпt пȣсе акȣmȣ ла аmорtizаꚉiȣпе, аша кътȣ пȣ ремъпе ꙟп реалitаte de скосȣ dекътȣ сȣmа de 1,400,000 галбепї. ꙟп сфършit, ꚉерапiї; acтъzї пȣ сȣпt атъtа de лiпсiꚉї de бапї прекътȣ ъї препȣпеmȣ, шi mȣлꚉї din еї п'ар dорi алтъ чева maї біпе dекътȣ съ се плъtеаскъ ꙟп tоtȣл саȣ ꙟп парtе лȣъпd аваꚉе асȣпра апȣitъꚉiлор аmорtiсеmъпtȣлȣї.

Фiiпd къ еcте imпорtапtȣ de а се фаче сокоtеалъ кȣраtъ deспре ачееа че аре съ се ꙟпtъmпле ꙟп операꚉiа плъtiреї dобъпzілор шi а аmорꚉiреї dекътръ кȣлtiваtорї, пе аmȣ ꙟпкiпȣitȣ комбiпаꚉiȣпеа къ плъtiпd ꙟп фiекаре апȣ о сȣmъ de 7 г, 20 леї. 20 парале, ꚉерапȣл скапъ dеtоаtъ dаtорiа. Ачеаcта еcте копсiгпаtъ ꙟп tаблоȣл ȣрmъtорiȣ, акърȣiе елеmепtе сȣпt: ȣп капiтал de 60 галбепї пепtрȣ 3 фълчї къtе 20 галбепї ȣпа. Аmорtiсеmъпtȣл креште оdаtъ кȣпd dобъпda скаdе аша ка ꙟп фiекаре апȣ сȣmа de плъtit се фie tоt ачеїашї.

Капitал 60 г. Аmорtiсеment. Добъпda de 7%

апȣл	галб.	леї	пар.	галб.	леї	пар.	галб.	леї	пар.
1 —	3	13	4	3	13	4	4	7	16
	56	23	36						
2 —	3	21	31	3	21	31	3	35	29
	53	2	5						
3 —	3	31	4	3	31	4	3	26	16
	49	8	1						
4 —	4	4	1	4	4	1	3	16	19
	45	4	„						
5 —	4	14	27	4	14	27	3	5	33
	40	26	13						
6 —	4	26	3	4	26	3	2	31	17
	36	—	10						
7 —	5	1	10	5	1	10	2	19	10
	30	26							
8 —	5	14	11	5	14	11	2	6	9
	25	21	29						
9 —	5	28	8	5	28	8	1	29	12
	19	30	21						
10 —	6	6	5	6	6	5	1	14	15
	13	24	16						
11 —	6	22	6	6	22	6		35	14
	7	2	10						
12 —	7	2	10	7	2	10		18	10
				60	„	„	30	24	
				30	24				
				90	24				

Сокоtеала че пречеdеазъ се аплiкъ ла tоꚉї ꚉерапiї че добъпdескȣ пътъпtурї, пепtрȣ къ ꙟп еа се аратъ плъtiреа граdȣалъ а преꚉȣлȣї de кȣmпъраре; кȣ ачеаcтъ сiпгȣръ dеосебiре къ пепtрȣ ачеї ашъzаꚉї пе mошiiле парtiкȣларе аmорtiсеmъпtȣл съ ва аплiка maї ꙟпtъiȣ ла adȣоа ꚉiȣmъtаtе а преꚉȣлȣї dаtорiтȣ ꙟпкъ проприеtарiлор, Креditȣл фопчiерȣ пе вiiпdȣ dекътȣ dȣпъ ачеаcта, шi къ пепtрȣ ачеї ашъzаꚉї пе mошiiле mъпъсtiрешtї, проdȣкtȣл ꙟпtрегȣ ал аmорtiсеmъпtȣлȣї съ ва лȣа de ачесtе Mопъсtiрї.

Кътȣ пепtрȣ ачеаcтъ adȣоъ каtегорiе

de кȣлtiвatorĭ, сокotitъ ла 50000 фamiлiĭ kontraktȣл de кȣmпъраре съ ва фаче tot ꙟn ачесtе kondiцiĭ, шi ва фi есекȣtatȣ̆ tot ꙟn ачелашĭ кiпȣ̆; ка ачелȣ̆ фъкȣtȣ̆ кȣ проnрietapiĭ партiкȣларĭ. Nȣmaĭ кътȣ̆ moпъсtiріле nȣ вор прiimi ꙟntреага платъ декътȣ̆ *ꙟn облiгацiĭ iпotекаріе* плътitoаре прiп amopticemъntȣрĭ шi продȣкътoape de добъnzĭ. Еле nȣ вор прiimi банĭ пе шinȣ̆, къчĭ ачесtе monъсtiрĭ n'аȣ̆ datopiĭ iпotекаріе, шi еле консtitȣъ о персoanъ moралъ, каре nȣ аре нiчĭ ачелеашĭ tpeбȣinцe, нiчĭ ачелеашĭ ꙟn datopiрĭ de фaмiлiе ка ȣnȣ̆ партiкȣларȣ̆, шi каре potȣ̆ фoapte бiне аштепtа рembȣрсemъntȣл, пеntрȣ добънda че лi съ ва фi плътitȣ̆ регȣлatȣ̆.

Nȣmaĭ amȣ̆ de фъкȣtȣ̆ декътȣ̆ о обсерваціȣnе, ачееа къ проnрietaріȣл есtе сiлitȣ̆ de a вinde, шi церапȣл nȣ есtе сiлitȣ̆ de a кȣmпъра. Ꙟnce dакъ ачесtȣ̆ depeптъ nȣ воеште а се фолосi de факȣлtatea че-ĭ есtе dатъ шi de бȣnъtъцiле леџеĭ, ва фi пагȣба ва шi прimeждia са шi nȣ ва пȣtea сiлi пе проnрietарȣ̆ de a сtа пе вечĭ ꙟn фелiȣл de indeвizȣ̆ актȣалȣ̆. Daкъ, dечĭ, церапȣл nȣ се tокmеште ꙟn кȣрцере de treĭ anĭ, проnрietaріȣл ва лȣа слобода шi ꙟntреага dicпoзiцiȣne асȣпра ꙟntреџеĭ сале moшiĭ шi церапȣл nȣ ва авеа декътȣ̆ а се tokmi кȣ бȣnъ воiе ка ȣnȣ̆ сimплȣ плȣгаріȣ, apendaшȣ̆ саȣ̆ meteiepȣ̆. Се ꙟnцелеџе къ пънъ atȣnчĭ, саȣ̆ пънъ че вор tpeче ачесtĭ treĭ anĭ, ва фi datopiȣ de аce конфорта кȣ moдȣл асtъzĭ ꙟn вiгоаре пеntрȣ есплоatаціȣnеа пъmъntȣлȣĭ. (Nedpeptate, decnoĭepe de dpeptȣрĭ шi рънdȣеле векĭ, есtе ꙟn ачеасtъ класъ. Ачеасtа кaȣtъ ал сiлi съ deе шi кътȣ̆ nȣ фаче пъmъntȣл.) Асtфелiȣ есtе комбiнаціȣnеа че amȣ̆ nȣmito *афранштсеmȣntȣл проnрietъцеĭ прiп еmанчiпареа церанiлор*; фъръ ꙟndoeaлъ, еа nȣ есtе deплinъ, шi mъ аштеntȣ̆ maĭ алесȣ̆ ка съ mi се факъ обiекцiĭ despre греȣtъцiле de есекȣціȣnе, ешite din о mie de пȣnкtȣрĭ de amъnȣnцimĭ пе каре nȣ ле amȣ̆ аpъtatȣ̆. Dакъ нiчĭ о tpeaбъ aiче цiосȣ̆, кiар шi ачееа maĭ сimплъ, nȣ поate а се севършi кȣ лесnipe, есtе афаръ de toatъ ꙟndȣoeaла къ ачеасtа каре есtе фoapte гравъ, каре съ pazimъ пе о idee noȣъ, каре аре de скопȣ̆ de a ꙟmпъка intepece ꙟmпoпчiшate, шi каре се апликъ ла ȣnȣ̆ nȣmерȣ̆ mape de oamenĭ, nȣ ва скъпа de a авеа nedічеле еĭ; ꙟnce есtе ачесtа ȣnȣ̆ кȣвъntȣ̆ пеntрȣ a nȣ о ꙟntреnpinde? С'аȣ̆ iсбȣtitȣ̆ de a се пȣnе ꙟn лȣкраре пънъ асtъzĭ opdinȣл актȣалȣ̆ de лȣкрȣрĭ, че се сокоate atътȣ̆ de deфектȣосȣ̆, шi кȣ ацiȣtopiȣ ȣnеĭ administpaціĭ nȣ maĭ пȣцinȣ̆ deфектȣoace; шi nȣ се ва iсбȣti кȣ ацiȣtopiȣл ȣnеĭ бȣnе administpaціĭ, de a се пȣnе ꙟn практiкъ о idee ръzъmatъ пе pezonȣ̆, пе екȣitate шi пе лiбeptatea tpancaкціȣnелор!

Nȣ amȣ̆ сокotitȣ̆ de neвoie de a ꙟntpa aiче ꙟn нiчĭ ȣnȣ̆ detaiлȣ̆ de апликаціȣnе, къчĭ de a'шĭ фi еспȣnеȣ̆ ȣnȣл сiнгȣрȣ̆, ap фi tpeбȣitȣ̆ а се аnȣка de toate, ачееа ва фi tpeaба леџеĭ de a intepвeni. N'amȣ̆ вoitȣ̆ се аштъzȣ̆ de кътȣ̆ nȣmaĭ прiнчiпiȣрĭ, шi dакъ вреodatъ, вор фi прiimite, шi планȣл џенералȣ̆ ал солȣціȣnеĭ ва фi рекȣnoскȣtȣ̆ de бȣnȣ̆, atȣnчĭ фie каре се ва аnȣка de лȣкрȣ пеntрȣ а пречiza регȣлiле ꙟn кȣnoштinцъ de скопȣ̆, de mijлoaче шi ꙟntotime лор, шi кȣ кȣраціȣл че dъ конвiкцiа de a лȣкра пе ȣnȣ̆ пъmъntȣ̆ солidȣ̆ шi чiркȣmскрiсȣ̆.

Bedepatȣ̆ есtе къ ва tpeбȣi ȣnȣ̆ oape-

каре termine пentpв а прегъti леџеа de аплікаціопе; ꙟпсе ачеаста пв есте впв ре8; къчї ші гвверпъмъntвл ва авеа timпвл de а органіса маї ꙟntъів administpaцia ші dpeптаteа; ші nimene din чеї ꙟпцелеџї пв ва воі се гъndeаскъ de а се ꙟпчепе лвкрареа впеї tpaпсформаціопї atъtв de adъпчї а pеџimелвї пропріетъцеї ꙟп Молdова, маї 'nainte de а авеа конститвite оарекаре басе de операціопе. Ва фі впв лвкрв певвпескв de а арвпка о ꙟntpeпpindepe atъtв de серіоасъ ꙟп прагвл впеї лвкрърї de pe-органісаціопе administpatівъ ші ціpвdeџiарь, ла каре префекцїї ші маџістраціїї свпt dеnеапърate требвінцъ.

Астъзї, dвпъ квмв амв zicв, п'амв voitв декътв а пвпе базеле, а лвміна орізопвл, ші а аръта впв скопв сігврв ꙟntp'впв viitopiв апропіетв. Амв сокотitв а респвnde асеміne ші ла о маре требвінцъ а соціетъцеї ромъне. Ачеа че'ї требвіе, ꙟп ачестъ мінвтъ лаборіоасъ de tpanсформаціопе, есте пачеа ші лініштеа de спірітв; чї апої nimікв пв о тврбвръ маї мвлтв ка перспектіва ачестеї квестіопї, ші печерtітвdініле кв каре есте ꙟпкъркатъ. Маї 'nainte, deчї, de а се арвпка ꙟп реорганісаціопе, mi с'ав първтв de пе апъратъ требвінцъ de а скъпа соціетатеа ромъпъ de ꙟпвълвітвріле че о тврбвръ, de кошемарвл че'ї апасъ спірітвл; пв амв voitв а фаче алтъ чева, пвіnd прінчіпівл впеї солвціопї, декътв а аръта о ешіре din ꙟпкврвкътвра ꙟп каре съ збate ші ашъzъnd ка фоарте праtікабіле челе маї de къпітеніе мізлоаче de ексеквціопе. Впеле ші алтеле вор спърїе поате de одатъ, пеntpв къ свпt пове: ші ачеаста есте впв кввъпtв маї мвлтв пеntpв а пв пріпі аплікаціопеа. Есте біне ка спіpітеле съ се dепріnzъ маї ꙟntъів кв dъпселе: ші о черчетаре а проієктвлвї de цеаръ ші de опініа пвблікъ пв поате декътв се факъ ексеквціопеа маї лесне ꙟп viitopiв.

Контрактв амфітеотікв. Амв авzitв ворбіndвсе de о алтъ солвціопе каре ар коnсіста ꙟntpв а лъса церапвлвї прін *контрактв амфітеотікв* челе 3 сав 4 фълчї пе каре есте астъзї вzвфрвктіерв, кв о редеванцъ ꙟп банї, фіксатъ апроксімаtівв ла 6 галбенї. Dвпъ сокотінца меа, ачеаста ꙟпсемпеазъ а амъпа сав а dеплаcа гревtатеа, іар пв а о desлега.

De впde віне, ꙟп адевървъ, ревл актвалв, старea de стръмтораре, de пеꙟпdeмъпъ, de свферінцъ ꙟп каре съ сімте тоатъ лвмеа? Біне кврат deаколо къ пъмъпtвл ꙟп Молdова есте пвсв свб реџімеле амфітеосвлвї. ꙟп мінвтвл кънd тоате леџіслаціопеле Европеї лвміnate прін есперіенца маї мвлтор вїаквpї, респінгв прекътв съ поате ачестъ сістемв, впвл din челе de пе врмъ сфърмътврї а соціетъцілор пе dеплін din въpста de мізлокв ші каре dъ резвлтатвл пе ꙟпльтвраbілв de а імобіліса, de а петріфіка агрікvлтвра кънd веde чінева ꙟп ачеастъ цеаръ кіар, атъте персоане каре ав касе ші вії кв контрактв амфітеотікв, тъпгвіndвсе ші солічітъndв капіталізареа ренteї че плътескв, ар фі съ се воеаскъ а се ꙟntемеїа пропріетатеа, ꙟп Ромъніа, пе впв прінчіпв атътв de коndемпатв!

Амфітеосвл есте впа din челе маї марї піеdічї че с'ар пвтеа пъскочі прогреселор агрікvлтвреї, токмаї пеntpв къ елв пвпе пъмъпtвл ꙟntp'о старе мікъ ші бастардъ ꙟп каре nimene, пічї сімплвл пропріетарів, пічї взвфрвктіервл вечпікв пв се сімте пропріетарів ефектівв. Чі апоі, есперінца ав dоведітв къ омвл пв съ хотъреште а пвпе лвкрвл сев, капіталвл сев, ші свdopiле сале ꙟntpвпв пъмъпtв декътв атвпчї

кънd шїе къ есtе ал сеȣ. *Пъмънtȣл меȣ*! ачесtȣ сінгȣрȣ кȣвънtȣ поаtе есплика осtенеліле несфършіtе, ліпсȣріле, сакріфічіеле ла каре съ сȣпȣне аdесе орї попȣлаціа рȣралъ ші каре сȣнt сінгȣра каȣзъ ефічіенtъ а прогресȣлȣї агріколȣ. Ла чіне съ се чеаръ прогресȣл ꙟн Молdова dакъ нїмене нȣ поаtе кȣ аdевъраtȣ се zікъ нічї de о мошіе къ есtе пъмънtȣл сеȣ?

Сȣнt ꙟнкреdінцаtȣ къ dакъ, ачеа че есtе несtе пȣtінцъ, конtрактȣл амфіtеоtікȣ ар фі пріімitȣ саȣ імпȣсȣ нȣ ва цінеа чінчї анї, треї анї поаtе, ꙟн dіспосіціїȣнеле ꙟн каре есtе акȣмȣ попȣлаціа, ші къ dȣпъ ачесtȣ пȣцінȣ tімпȣ ва tребȣї а се къȣtа о солȣціȣне маї німеріtъ ла о греȣtаtе че нȣмаї с'аȣ амънаtȣ. Феріchіре ꙟнкъ ар фі dакъ ачеасtъ солȣціȣне нȣ с'ар аръtа аtȣнчї аменінцъtоаре ші dесорdонаtъ!

Асемене ꙟнtъмпларе ар фі кȣ аtъtȣ маї пробабілȣ, кȣ кътȣ амфіtеосȣл, саȣ ар ліпсі dеоdаtъ пе пропріеtарї de браціеле de каре аȣ невоїе пенtрȣ а лȣкра пъмънtȣл че ле ремъне, саȣ ар аdȣче лȣкрȣріле ꙟн сtаре; ꙟн каре сȣнt асtъzї: кьчї dін dȣое лȣкрȣрї ȣна, саȣ церанȣл ва скоаtе dін 3 саȣ 4 фълчі че-і се вор dа кȣ конtракtȣ tоt че'ї tребȣїе пенtрȣ а плъtі къшtїȣл, бірȣл, цінереа са ші а фаміліеї сале. ші аtȣнчї нȣ ва фі німене каре съ кȣлtівеzе мошіа пропріеtарїȣлȣї, саȣ ачесtе фълчї неацїȣнгънdȣї ва фі сіліt а се dȣче се лȣкреzе мошіа пенtрȣ а къшtіга ачеї 6 галбенї de реdеванце. ꙟнсе аtȣнчї се ва ꙟнtъмпла къ лȣкрънd ȣнȣ нȣмерȣ de zіле саȣ de пръжъні пенtрȣ ачела карїȣе dаtореше ачеї 6 галбенї, фіреше нȣ ва фі плъtіtȣ декъt ꙟн конtъ, аdекъ пропріеtарїȣл ва опрі, dін прецȣл zілелор, сȣма къшtїȣлȣї, ашъzънd ꙟнtре ачесtе компенсаціȣне аша кътȣ ꙟн фапtъ нȣ се ва фаче нічї о плаtъ de къръ о парtе саȣ аltа. Кȣ аltе кȣвінtе, церанȣл ва плъtі амфіtеосȣлȣї ші ꙟн лȣкрȣ, ачееа че есtе маtемаtічеше tоtȣ ачееа че се фаче асtъzї, аdекъ церанȣл ар авеа dрепtȣл, ка ші ꙟн трекȣtȣ, а цінеа ꙟн несфършіре фълчіле de пъмънt ші ꙟнdаtорїреа de а плъtі къшtїȣл ꙟн лȣкрȣ; нȣмаї ꙟн локȣ de а се маї нȣмі ачесtȣ реціме *боїерескȣ* се ва нȣмі амфіtеоzȣ. ꙟн аdевърȣ, нȣ есtе tребȣінцъ de а'ші dа чінева аtъtа осtенеалъ кътънdȣ пенtрȣ а нȣ гъсі аltȣ de кътȣ о сімплъ скімбаре de нȣме.

Афаръ de ачееа о сімплъ алътȣраре de чіфре ва аръtа кътъ dеосебіре de резȣлtаtе есtе пенtрȣ церанȣ, ꙟнtре сісtемȣл меȣ ші ачелȣ ал амфіtеосȣлȣї. ꙟн tабловȣл амортісемънtȣлȣї de маї сȣсȣ се веdе къ ꙟн 12 анї, ші кȣ о плаtъ de 7 г ачеа че фаче ꙟн tоtȣл 90 галбенї, церанȣл аȣ dевеніtȣ пропріеtарїȣ, ꙟн време че кȣ амфіtеосȣл, dȣпъ ачесtї 12 анї ші плъtінd пе анȣ кътe 6 галбенї, елȣ нȣ ва фі маї ꙟнаінtіtȣ декъtȣ ꙟн zіоа de'нtъїȣ. ꙟн 14 анї елȣ ва авеа плъtіtȣ 90 г. фъръ ка съ фіе ꙟнчепȣtȣ de а се фаче пропріеtарїȣ. ꙟн амфіtеоzъ нȣ въdȣ нічї афраншісемънtȣл пъмънtȣлȣї, нічї еманчіпаціȣнеа церанȣлȣї, нічї ꙟнсȣшї ачеа ꙟмбȣнъtъціре, че се прескріе de конвенціе, de а се фаче ꙟн соарtеа церанȣлȣї. Чі апої, ꙟн окії меї, кȣесtїȣнеа се ꙟнфъцошаzъ ꙟн ачесtȣ кіпȣ: есtе de неапъраtъ tребȣінцъ, de ꙟнtъїа несесіtаtе пенtрȣ о цеаръ каре се реорганізаzъ ші пенtрȣ о цеаръ каре се наше ка пропріеtаtеа фончіаръ, баzа tȣtȣрор лȣкрȣрілор, се фіе ашъzаtъ пе ȣнȣ сісtемȣ пречіzȣ каре съ о факъ кȣраtъ ші ліберъ ? Есtе несесіtаtе пенtрȣ прогреселе агрікȣлtȣреї ші пенtрȣ dесвъліреа авȣціеї ценерале ка фіекаре съ фіе ꙟн фапtъ

ші кȣ desъвършіре стъпъпȣ ꙟп каса са? Есte de неапъраtъ невоїе de а ꙟпфіінџа лібертаtea tрансакціȣнелор, ісворȣл а totȣ прогресȣл, пріn кътпіа петърџініtъ а desвъліреї активітъцеї отенешті? Есte de неапъраtъ tребȣінџъ, пеntрȣ лініштеа пȣблікъ ші бȣна армопіе а tȣтȣрор класелор, de а пȣпе капъtȣ лȣптелор актȣале ꙟntре пропріетарї ші џерапї каре пȣ сȣнt фъръ съ ꙟпсȣфле ꙟпгріжерї пеntрȣ віitорїȣ? Есte dеnеапъраtъ tребȣінџъ пеntрȣ апъраrea паtрієї ші пеntрȣ соліdа конститȣіре а паціопаліtъцеї ка toцї четъцепії съ се сітџеаскъ іntересаџї de пътъпtȣ пріn легъtȣріле аdевъраtеї пропріетъџї? А пȣпе ачесtе кȣестіȣнї есtе а ле ресолва. Nȣ есtе de фъкȣtȣ аltъ декъtȣ de а шtі dакъ съ воеште а се џінеа сітȣаціȣнеа актȣалъ кȣ прітеждііле еї, ашъzъndȣо сȣнt ȣпȣ кȣвъntȣ поȣ, саȣ dакъ, din контра, съ ва da пріn *афраншісетъпtȣл* пътъпtȣлȣї ші пріn *етапчіпаціȣпеа џерапȣлȣї* о солȣціȣпе екȣітабілъ, пеntрȣ toцї ші каре се фіе кȣ аdевъраtȣ о солȣціȣпе.

Іашї Ноемврї 1859.

СІСТЕМȣЛ АНОНІМȣ DЕ РЕСКȣМПЪРАРЕА БОЇЕРЕСКȣЛȣЇ.

Ꙟп стръткъtаtеа че се фаче астъzї џерапілор пріn сіліка лȣкареа тȣпчеї лор ꙟп плаtа леџіȣітелор dрепtȣрї але пропріетарілор пътъпtȣлȣї, tребȣїе а ꙟпсетпа къ odаtъ кȣ тȣпка съ їе ші фолосȣл ачестеї тȣпчї. Мȣпка с'аȣ пȣсȣ ла сокотеалъ ꙟп преџелȣіреа ꙟпdаtорірілор речіпроче d'intре џерапї ші пропріетарї; їар фолосȣл тȣпчеї аȣ ретасȣ пе deасȣпра. Фолосȣл тȣпчеї есtе челȣ таї ꙟпсетпаtȣ веnitȣ че есъ din лȣкрареа пътъпtȣлȣї. Кȣ тȣпка ші фолосȣл еї ꙟп къџї ва апї се поаtе рескȣтпъра џерапȣл dе боїерескȣ ші ретъпеа deплінȣ стъпъпȣ пе пътъпtȣл сеȣ.

Dȣпъ леџеа ꙟп вігоаре, пропріетарїȣл есtе daторїȣ а da ȣпȣї џерапȣ кȣ dȣої боï ші о вакъ паtрȣ фълчї ші 10 пръжъпї de пътъпtȣ. Ачестȣ пътъпtȣ преџелȣітȣ къtе кȣ 15 галбепї фалчеа, каре есtе преџȣл чел de тіzлокȣ din џеаръ, репрезіntъ ȣпȣ капіtалȣ de 60 de галбепї. Dела ачестȣ капіtалȣ пропріетарїȣл dобъndеште о реntъ de 6 галбепї, преџȣл че се пȣпе пе тȣпка кȣраtъ de боїерескȣ а ȣпȣї џерапȣ, аdекъ о реntъ de 10 ла сȣtъ, саȣ de tреї орї таї таре dекъtȣ реntа din Франџіа ші din Енглітера, ȣndе сȣнt пътъпtȣріле челе таї скȣтпе! Тоtȣ пеntрȣ ачестȣ капіtалȣ џерапȣл плъtіnd реntа ꙟп тȣпкъ dъ ші фолосȣл тȣпчеї сале. Ачестȣ фолосȣ ал тȣпчеї џерапілор есtе џъџіна пе каре съ раzітъ ші съ ꙟпвъртеште пріпчіпала спекȣлъ а арепdашілор de тошії: къчї арепdашії dеџеаба пȣ ꙟпкіріаzъ dела пропріетарї тошііле аdекъ тȣпка џерапілор. Фолосȣл тȣпчеї џерапілор фаче челȣ пȣџінȣ ꙟпкъ пе аtъtа пе къtȣ есtе плъtіtȣ тȣпка боїерескȣлȣї лор, пріn ȣртаре, алџї 6 галбепї съ їеȣ dела ȣпȣ џерапȣ de кътрȣ арепdашȣ. Џерапȣл, dечї, dъ пропріетарїȣлȣї ꙟп тȣпкъ 6 галбепї, їар арепdашȣл алџї 6 галбепї ꙟп фолосȣл тȣпчеї, аdекъ песtе totȣ 12 галбепї пе апȣ. Кȣ ачеастъ dаре апȣалъ ꙟп чіпчї апї џерапȣл плъteште капіtалȣл пропріетарїȣлȣї: пріn ȣртаре, сістетȣл апопітȣ de рескȣтпъраре а боїерескȣлȣї ачестȣї аtъtȣ de абȣzіȣ, аtъtȣ de ꙟпкъркаtȣ ші аtъtȣ de асȣпріtорїȣ, копсістъ ꙟп ȣртъtоареле tреї артікȣле:

1 Тоцї џерапії, каре de астъzї ꙟпаіnte вор лȣкра, ꙟп кȣрџере de чіпчї апї боїерескȣл, ретъпȣ етапчіпаџї de боїерескȣ

ші deпліпȣ стъпъпї пе пъmъпtȣріле лор.

2 Џерапії че вор авеа mіѕлоаче бъпешtї de а се рескȣmпъра сȣпt лїберї de а фаче ачеаста. Еї сȣпt лїберї de а ꙟпtребȣінџа ꙟп рескȣmпърареа боїерескȣлȣї ші бапї ші mȣпкъ орї кънd се вор ꙟплепі ꙟп кȣрсȣл ачестор чінчї апі. Ачеастъ рескȣmпъраре се фаче кȣ ȣпȣ апȣ de боїерескȣ ші 48 de галбепї, кȣ dȣої апї de боїерескȣ ші 36 галбепї, кȣ tреї апї de боїерескȣ ші 24 галбепї, кȣ паtрȣ апі de боїерескȣ ші 12 галбепї, ші ꙟпсфършіt кȣ 12 галбепї саȣ кȣ ȣпȣ апȣ de боїерескȣ ла ал чінчеле апȣ.

3 ꙟпсȣрацъїї ретъпȣ пе сtръmȣtаџї din dрепtȣл ла mȣпкъ че лі асігȣреазъ леџеа астъзї ꙟп вігоаре, аdекъ de а добъndі пъmъпtȣ de храпъ пъпъ ла акоперіреа de dȣое tреimї din ꙟпtindереа фіекъреїа mошії. Еї сȣпt облігаџї пȣmаї de а се сȣпȣпе ꙟпdаtорірілор de mаї сȣсȣ пепtрȣ а рескȣmпъра фіекаре din еї боїерескȣл ꙟп кȣрсȣ de чінчї апі кȣ mȣпкъ dȣпъ арt 1. ші ꙟп mаї пȣџіпї апї кȣ бапї ші кȣ mȣпкъ dȣпъ арt, ал 2-ле.

DРЕNАЖȣЛ.

Міпȣпаtеле ефекtе але dрепажȣлȣї ꙟп tіmпȣріле плоїоасе пȣ сȣпt mаї пȣџіпȣ сіmџіtе ші ꙟп tіmпȣріле съчеtоасе. Пъmъпtȣріле лȣtоасе, фіind dрепаtе, ꙟпdеmъпеазъ біпефъкъtоареа лȣкраре а аерȣлȣї ші а роуеї de а ле сtръбаtе; аша къtȣ dрепажȣл ꙟп tоаtе tіmпȣріле есtе фолосіtорїȣ пъmъпtȣлȣї. Dовадъ ла ачеаста есtе сtаtістіка D-лȣї Joindre іпџепіерȣ ꙟп шефȣ а depарtаmепtȣлȣї din Фрапџіа Mозела. Ачесtȣ Dепарtаmепtȣ ꙟп 1856–58 пȣ авеа dекъtȣ 300 екtаре de пъmъпtȣ dрепаtе. ꙟп 1858 dекемврі 1 се афлаȣ 1227 екtаре. Dрепажȣл ȣпȣї екtарȣ (mаї пȣџіпȣ dекъtȣ о фалче) косtісеше 260 франчї (780 леї) ші кȣ dрепажȣл валоареа ȣпȣї екtарȣ съ сокоаtе de 1,311 франчї (3933). Dобъпdа бапілор келtȣіџї пепtрȣ dрепажȣ есtе de 13 ла сȣtъ.

Іаtъ ші ȣп tаблоȣ фоарtе іпtересаtȣ деспре rodіреа ȣпȣї екtарȣ de пъmъпtȣ dрепаtȣ ші а ȣпȣіе пеdрепаtȣ:

	Dрепаtȣ.	*Nеdрепаtȣ.*
Гръȣ .. екtолітра	20.	14
Овъсȣ .. „	30.	18
Колѕа .. „	18.	12
Карtофе кілогр	3750.	2580.

Афаръ de ачеаста, греȣtаtеа роаdелор есtе mȣлtȣ mаї mаре ꙟп ачеле добъпdіtе de пе ȣпȣ пъmъпtȣ dрепаtȣ dекъtȣ ꙟп ачеле добъпdіtе ꙟпtр'ȣпȣ пъmъпtȣ пе dрепаtȣ.

	Dрепаtȣ	*Nеdрепаtȣ.*
Гръȣ кілорг	77.	75
Овъсȣ „	42.	40
Колѕа „	60.	58

D. Barbey копdȣкtорȣ de поdȣрї ші шоселе аȣ пресепtаtȣ Акаdеmіеї de Metz ȣпȣ mеmоаръ асȣпра dрепажȣлȣї іаѕȣрілор, каре с'аȣ ші ꙟпкȣпȣпаtȣ de Акаdеmіе. ꙟп ачесtȣ mеmоаръ се чеtеше къ пепtрȣ о сȣрфаџъ de 15 екtаре de dрепаtȣ с'аȣ келtȣіtȣ 6000 франчї. ꙟп 1858 tоаtе келtȣелеле de кȣлtȣръ ші добъпѕеле капіtалȣлȣї с'аȣ сȣіtȣ ла 3,294 франчї; проdȣкtȣл брȣtȣ ал реколtелор аȣ фосtȣ de 7,153 франчї; прін ȣрmаре, бепефічїȣл кȣраtȣ есtе, dечї, de 3,859 франчї; ачееа че фаче кътє 257 пе екtарȣ. ꙟп mаї пȣџіпȣ de dȣоі апї пропрієtарїȣл ш'ꙟпtоарче келtȣіелеле че аȣ фъкȣtȣ кȣ dрапажȣл.

БІБЛІОТЕКЪ АГРІКОЛЪ ПЕНТРȣ DAME.

ꙟntre toate Фemeïле каре се окȣпъ кȣ агрікȣлtȣра ecte ȣna акъреïа аȣtopitate ecte респектatъ ꙟn лȣmea ꙟntреагъ. Ачеastъ Фemeïе ecte Doamna Millet-Robinet. Ea аȣ скосȣ акȣmȣ de сȣб tiпарȣ ediцiȣnea a патра а кърцеï нȣmite *каса кȣmпеанъ а дамелорȣ* (maison rustique des dames), о adeвърatъ енчiклопеdie a Фemeïeï. Ачeastъ карte ecte decпърцitъ ꙟn чinчi пърцi: цinерea menажȣлȣï, manȣалȣл бȣкътъріеï, medічina касnікъ, гръdina, шi moшia. Декъte орї ꙟn віацъ ecte чinева ꙟn невоїа de о ꙟntъmпларе акъреïа гравitate ар Фi о nemікъ dакъ ар авеа de ꙟndatъ ла ꙟndъmънъ леакȣл trебȣitoрiȣ! Къte decpodine ꙟntрь ꙟn касъ пentрȣ къ Фemeïa нȣ шtie ꙟnсъmнъtatea оаре кърорȣ пъzipï бȣне че скапъ de npimeждiï реле! ꙟn локȣл ꙟndестȣлъреï vine лinса; ꙟn локȣл Ферiчіреï vine decгȣстȣл. Dameле noaстре, конcȣлtънdȣ ачеастъ карte, вор bidea къtȣ ecte de лесне de a се ꙟнкȣнцiȣра de dръгънеле npin о mȣлцime de mъnȣnte ꙟngрiжiрï пе каре нȣmаї о Фemeïе поate съ ле шtie шi съ ле descрie шi нȣmаї Фemeïa сънгȣръ поate tраце Фолоасе din еле.

Doamna Millet-Robinet аȣ пȣблікatȣ сȣб titлȣ *слȣга чеа бȣнъ* (le bon domestique) instrȣкцiȣнï пракtiче асȣпра manieрiï de a серві віне саȣ ꙟn търгȣ саȣ ла цеаръ. Фemeïa de menажȣ ва гъсі ꙟn ачеастъ кърtічікъ Фоарte бȣне повъцȣiрï. ꙟn віацъ нȣ сȣnt лȣкрȣрï mічї. Къte menажȣрï нȣ сȣnt nenорочіte пentрȣ къ слȣцiле сȣnt реле саȣ пentрȣ къ сȣnt реȣ кърmȣite!

БȣЛЕТІНȣЛ АГРІКОЛȣ.

Toate ꙟn Флорескȣ ꙟntр'о цеаръ ȣnde ꙟnФлореште агрікȣлtȣра, аȣ zicȣ Sully. Iаръ пentрȣ къ съ ꙟnФлореаскъ лȣкрареа пъmънtȣлȣї се черȣ оаре каре лȣкрърї нȣmаї din партea партiкȣларiлорȣ. D. Demesmay пе сnȣне, къ кȣ опtȣ zечї de анї mаї ꙟn ȣрmъ, NорФоркȣл (астъzї цinȣtȣл челȣ mаї ꙟnФлоріtȣ din Englitera) авеа пъmънtȣрї Фъръ nічї о валоаре, de пе каре нȣ съ пȣtea скоate декъtȣ 15 Франчї din ектарȣ. Кȣ о сънгȣръ mъсȣръ, adeкъ нȣmаї кȣ спорireа termineлор контрактелор, arendaшiї аȣ ꙟntребȣinцatȣ ꙟn ꙟmбȣнътъцireа ачеstор пъmънtȣрї стерпе песte 20 de mілioaне de стерліне шi ле аȣ адȣсȣ de daȣ акȣmȣ пропріetaрілор 75 de Франчї din totȣ ектарȣлȣ. Кȣtънd de агрікȣлtȣръ, ꙟn Франціа, dȣпъ кȣm пе сnȣне D. Leonce de Lavergne, bidemȣ къ ꙟntindереа кȣлtіватъ ꙟn грȣȣ, каре ера ꙟn 1820 de 4,683,000 ектаре с'аȣ ръdікatȣ пънъ ла 1857 ла 6,503,000 de ектаре. Пentрȣ анȣл віitoрiȣ 1860 нȣmаї преmіȣріле пentрȣ конкȣрсȣріле de bite din Франціа съ сȣїе ла 616,600 Франчї ꙟn банї аФаръ de кȣпеле de аȣрȣ къte dȣoе шi de арцinтȣ къte шесе de Фiекаре конкȣрсȣ, шi аФаръ de 3,300 medaлiї. Medaлiїле de аȣрȣ, de арцinтȣ шi de бронzȣ че аȣ съ се dee ꙟn Франціа ꙟn 1860 декътръ челе 765 сочіетъцї шi комiciї агріколе съ сȣїе ла нȣmерȣл de 23,000 de бȣкъцї. Кътȣ пentрȣ maшine, тоцї кȣлtіваtoрiї съ окȣпъ акȣm кȣ maшina de съчере. Ачееа че се Фабрікъ de DD. Burgesse et Key ꙟn Londra, 23 Newgate street, саȣ ꙟn Паріс de D Laurent, 26 rue du chateau d'Eau с'аȣ рекȣноскȣtȣ a Фi ачеа mаї бȣнъ imitaціe перФекціонатъ а съчерътоареї амерікане іnventatъ de Mac-Cormich.

Tiпографiа Бȣчіtȣлȣї Роman T. Кодрескȣ D. Гȣсti.